

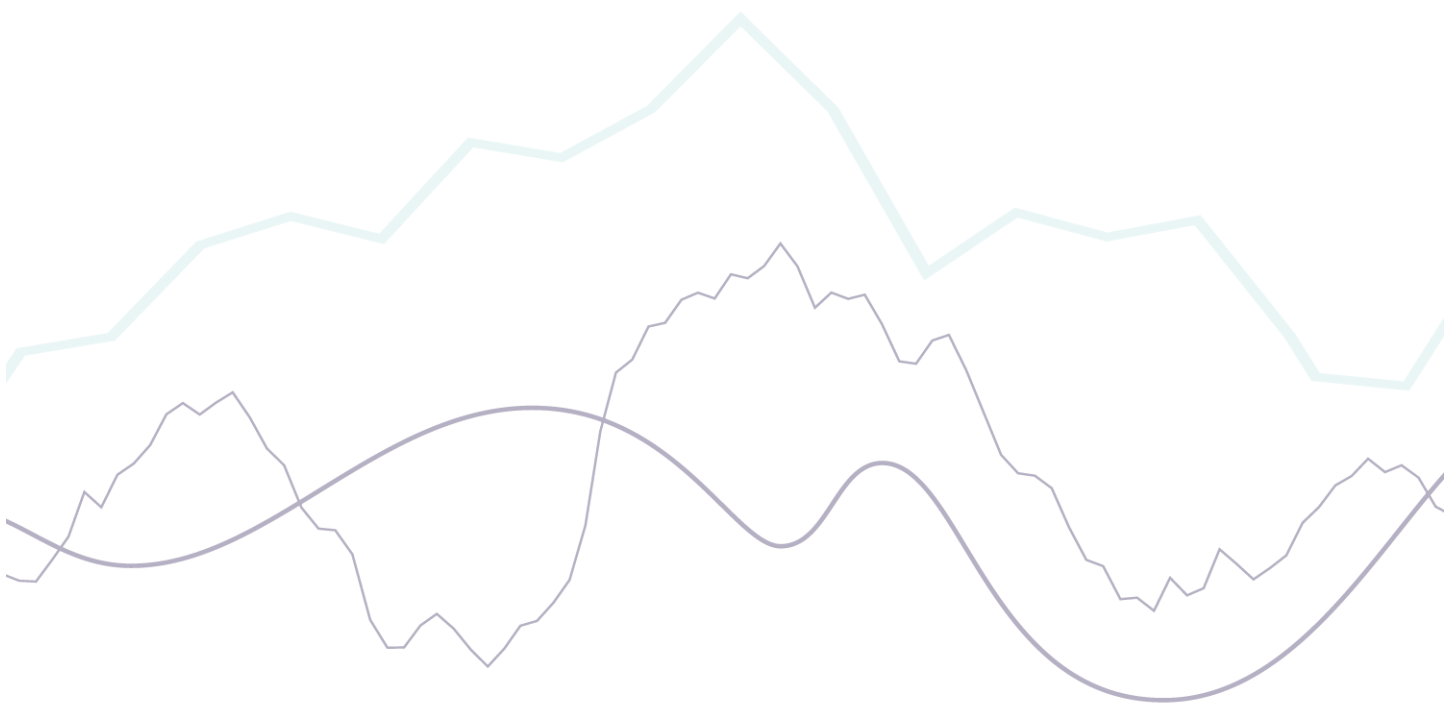

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

Az ipar hozzájárulása a gazdasági növekedéshez

2021.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

Az ipar hozzájárulása a gazdasági növekedéshez

Engedélyező:

Domokos László
Domokos László
elnök

Szerkesztő:

SZEIBEL GÁBORNÉ projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. PULAY GYULA ZOLTÁN felügyeleti vezető

Készítették:

SZEIBEL GÁBORNÉ projektvezető

MOKÁNSZKINÉ MENGYI ANDREA számvevő

SZABÓ TAMÁS számvevő

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-3254 -022/2021.

TARTALOMJEGYZÉK

◀	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
◀	AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE	7
◀	ELEMZÉS.....	8
	1. Az ipar szerepe a GDP alakulásában	8
	1.1. Az ipari termelés volumenének alakulása	8
	1.2. Az ipari termékek értékesítésének alakulása	9
	1.3. Az ipar bruttó hozzáadott értékének alakulása és hozzájárulása a GDP-hez	11
	1.4. A termelői és értékesítés árindexek változásai	15
	2. Az ipar teljesítményét befolyásoló tényezők	17
	2.1. A foglalkoztatás és a keresetek alakulása	17
	2.2. Beruházások	18
	2.3. Vállalkozások számának és méret szerinti teljesítményének alakulása	21
	2.4. Az ipar részaránya az egyes gazdasági mutatószámokhoz viszonyítva	22
	2.5. Az ipari termelés földrajzi összetételének változása	24
	2.6. Az ipar támogatása érdekében hozott kormányzati intézkedések, azok hatásai	26
	3. Az ipar előtt álló kihívások, az iparral kapcsolatos gazdasági és költségvetési kockázatok	29
	3.1. Az iparral szembeni kihívások a nemzetközi és hazai célkitűzések alapján	29
	3.2. PEST elemzés	30
◀	FELHASZNÁLT DOKUMENTUMOK	34
◀	JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE	38
◀	RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	40
◀	FOGALOMTÁR	41
◀	MELLÉKLETEK	43

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az Állami Számvevőszék elemzéseinek fókuszában az államadósság-szabály teljesülésre jelentős hatást gyakorló folyamatok értékelése áll. E folyamatok érinthetik egyaránt az államadósság-mutató számlálóját, azaz az államadósságot, és nevezőjét, azaz a bruttó hazai termék (GDP) alakulását. A jelen elemzés a GDP termelésében nagy súllyal résztvevő ipar teljesítményét, az arra ható tényezőket elemzi, abból a szempontból, hogy az ipar 2010 és 2020 között mennyire tudott hozzájárulni a gazdasági növekedéshez.

A 2010. évi kormányváltást követően hangsúlyosan fogalmazódott meg Magyarország újraparosításának célkitűzése, amely elsősorban az ipar nemzetgazdasági súlyának a növelését jelentette. Az elemzés széleskörű statisztikai adatok feldolgozása és értékelése alapján rámutat arra, hogy 2010 és 2019. között az ipari termelés és export, valamint az ipari foglalkoztatás növekedése jelentős mértékben hozzájárult Magyarország fejlődéséhez. Az ipari termelés 2009. évi drámai csökkenését követően két évig az ipari termelés és exportértékesítés gyors ütemben emelkedett. A 2012. évi visszaesést után az ipar termelése dinamizálódott, és 2013 és 2015. között az ipar volt a magyar gazdaság motorja. 2017-től a szolgáltató ágazatok termelésének növekedése is felgyorsult, így az ipari termelés további jelentős emelkedése ellenére, súlyuknál fogva a szolgáltatások járultak leginkább hozzá a gazdasági növekedéshez. A járvány miatti korlátozások az ipart súlyosan érintették, így a korábbi növekedési trendek 2020-ban megtörttek.

Az ipar termelésének növekedését az exportorientáció tette lehetővé, mivel az ipar hazai értékesítése a 2009. évi válságot követően tartósan visszaesett, csak 2015-től kezdett ismét növekedni. Az exportpiaci versenyképességet elsősorban a külföldi nagyvállalatok exportcélú magyarországi beruházásai teremtették meg, kiemelten a járműipar területén. Az exportpiaci versenyképesség fenntartásához a forint árfolyamának gyengülése is hozzájárult, anélkül ugyanis az export értékesítés forintban mért árai nem tudtak volna lépést tartani a termelői árak 2016-tól bekövetkező gyors növekedésével. Az exportorientáció lehetővé tette, hogy a magyar ipar a hazai piac korlátozott keresletét túllépve gyorsan fejlődjön, ugyanakkor növelték az ipar termelésének volatilitását. Ez pozitívként jelentkezett akkor, amikor egy-egy nagyberuházás évekre dinamizálta az adott alágazat termelését és exportját, de megmutatkozott abban is, hogy egy-egy külföldi nagyvállalat magyarországi tevékenységének megszüntetése vagy visszafogása teljes alágazatok termelésében okozott tartós és súlyos visszaesést. A 2020. évi járvány hatásai különösen súlyosan érintették a járműipart, amely termelésének 10 százalékot meghaladó visszaesése – a járműipar hazai súlyánál fogva – az egész ipar termelését számottevően csökkentette.

Az ipari termelés volumenének növekedése csak az egyik tényezője az ipar GDP-hez való hozzájárulásának. A másik tényező az, hogy az ipari termelés egy egysége átlagosan mekkora hozzáadott értéket hoz létre. E tényező 2010 és 2019. között tendenciájában csökkent, mivel a legtöbb évben az ipari termelés gyorsabban nőtt, mint – az olykor visszaeső és stagnáló – ipari bruttó hozzáadott érték. Ez leginkább azzal magyarázható, hogy az export importtartalma jobban nőtt, mint a Magyarországon hozzáadott új érték. Az időszak második felében néhány évben az ipari termelés volumene és hozzáadott értéke közel azonos mértékben változott, ami összefüggésben lehet a hazai beszállítás növekedésével, illetve a magasabb képzettséget igénylő munkák arányának emelkedésével az ipar termelésében. Azonban még tere van a további javulásnak, mivel a külföldi befektetők többnyire abban érdekeltek, hogy a legmagasabb hozzáadott értéket eredményező tevékenységeiket az anyaországban tartsák.

A magyar ipar részesedése a GDP-ből 2015-ig emelkedett, meghaladva a GDP 27 százalékát. Attól kezdve azonban az ipar részesedése csökkent, elsősorban a szolgáltató ágazatok bruttó hozzáadott értékének még dinamikusabb növekedése következtében. A nemzetközi összehasonlítás azt mutatja, hogy az ipar GDP-n belüli részarányának változása nagyon hasonló pályát írt le a visegrádi országok és az EU 27 tagállama átlaga tekintetében, azaz 2015-2016-ig emelkedett az ipar részaránya, attól kezdve viszont csökkent. Tekintettel arra, hogy mind a négy visegrádi ország iparában az exportnak van meghatározó súlya, összefüggés látszik ezen országok ipara teljesítményének változása és az ipari termékek globális piacainak alakulása között. Az országcsoportokra nézve elmondható, hogy az exportorientált ipar GDP-n belüli részarányának emelkedése elsősorban azokban az időszakokban következik be, amikor az ipari termékek iránti globális kereslet megélnkül. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy egy-egy ország sikeresebb iparpolitikája révén tartósan magas részesedést érjen el.

Az „újraiparosítás” egyik legkedvezőbb hatása, hogy az iparban foglalkoztatottak száma 2010 és 2019 között közel egynegyedével emelkedett. Az ipar súlya jobban nőtt a foglalkoztatásban, mint a GDP-ből való részesedése. Az új munkahelyek létrehozására irányuló iparfejlesztés együtt járt azzal, hogy a termelékenység (az ezer foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott értékben mérve) az iparban – az igen nagyarányú beruházások ellenére – a nemzetgazdasági átlagnál lassabban emelkedett. A munkahelyteremtő és a területi felzárkóztatást szolgáló támogatások hozzájárultak ahhoz, hogy 2010 és 2020 között az egyes régiók iparosodása tekintetében némi kiegyenlítődés történt. Az ipari termelésből kisebb részesedéssel bíró régiókban az ipari termelés gyorsabban növekedett, azonban a Közép-Magyarországi, a Közép-Dunántúli és a Nyugat-Dunántúli régiók meghatározó súlya az iparban továbbra sem változott.

Az elemzett időszakban a kormányzat a munkahelyteremtést, az exportképes kapacitások létrehozását, a regionális fejlesztést többféle eszközzel, hazai és uniós forrásokból egyaránt támogatta. A rendelkezésre álló adatok nem tették lehetővé, hogy ezeknek az iparra jutó hányadát az elemzés számszerűsítse. Az ipari fejlődésnek az elemzésben bemutatott jellemzői azonban azt mutatják, hogy a támogatások nyomán jelentős és sikeres fejlesztések történtek.

Az elemzés által feltárt összefüggések alapján az a következtetés vonható le, hogy az exportorientált iparfejlesztés révén az iparnak a gazdaságban játszott szerepe – helyes irányú iparpolitikai döntések esetén – megőrizhető, esetleg tovább növelhető. Az exportorientált fejlesztés azonban óhatatlanul együtt jár az ipar sérülékenységének növekedésével. Ezért a korábbiaknál nagyobb figyelmet célszerű szentelni az iparcikkek iránti hazai igények szélesebb körű kielégítésének, az ipar belföldi versenyképessége növelésének. A járvány kapcsán kialakult ellátási feszültségek is rámutattak egy ilyen irányú fejlesztés szükségességére.

Az ipar teljesítményének a GDP-n belüli részaránya elsősorban akkor növelhető tovább, ha – szemben az elemzett időszakban tapasztaltakkal – az ipari termelés egy egységére jutó bruttó hozzáadott érték emelkedni fog. Ezt szolgálják azok a kormányzati intézkedések, amelyek a Magyarországon előállított exporttermékekben a hazai beszállítás arányának, valamint a felhasznált élőmunka mennyiségének és képzettségi szintjének a növelését célozzák. Ilyen például az a törekvés, hogy a külföldi befektetők Magyarországon kutatási-fejlesztési kapacitásokat is hozzanak létre, hazai szakemberek tudására alapozva. A magyarországi foglalkoztatási helyzet már nem teszi szükségessé, hogy az ipar általában munkahelyteremtő legyen. Ez azt jelenti, hogy az ipar kiemelkedően magas beruházási aktivitását elsősorban a termelékenység növelésére lehet fordítani, így teremtve még a keresetek felzárkóztatásának reálgazdasági alapját. Ugyanakkor a regionális kiegyenlítésben megmarad az iparosítás fontos szerepe, amelyet a munkahelyek létrehozásának célzott támogatásával, a szállítási útvonalak további kiépítésével lehet elősegíteni.

A klímavédelem szükségességére tekintettel az ipar további növekedésének alapvető feltétele, hogy az járjon együtt az üvegházhatású gázok kibocsátásának arányos csökkentésével. Következésképpen az iparfejlesztés egyik prioritása kell, hogy legyen a versenyképesség és a klímasemlegességre törekvés összekapcsolása, és a magyar ipar mind nagyobb mértékű bekapcsolódása az üvegházhatású gázok kibocsátásával nem járó technológiák és termékek fejlesztésébe, gyártásába és értékesítésébe.

AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

Az elemzés célja

Az Állami Számvevőszék elemzéseinek középpontjában a Magyarország Alaptörvényében előírt államadósság-szabály rövid és hosszú betarthatósága áll. Az ipar teljesítménye, mint a bruttó hazai termék (GDP) termelési oldalának fontos tényezője, amely hatást gyakorol az államadósság mutató alakulására. Ezért fontos, hogy az ÁSZ figyelmet fordítson az ipar teljesítményének alakulására, valamint az iparfejlesztésre fordított költségvetési források eredményes felhasználásának ellenőrzésére. Az ipar a nemzetgazdasági ágak közül volumenének, termelésének nagysága miatt húzóágazatnak minősül, hazánk gazdasági növekedésének fontos hajtóereje, az ország versenyképességének lényeges összetevője. Az ipar nagy szerepet játszik a külkereskedelmi forgalom egyenlegének alakításában is.

Az elemzés „nézőpontját” közpénzügyi szempontból tekintjük, mivel az iparfejlesztésekre fordított költségvetési források igénybevétele közpénzfelhasználásnak minősül. Ha az ipar termelési értéke növekvő tendenciát mutat, annak hatása a GDP-t is kedvezően befolyásolja. Növekvő termelés és értékesítés esetén a költségvetés bevételei emelkednek (adók révén), javul a foglalkoztatottság – ez az egyén szempontjából is kedvező –, a növekvő munkabérek hatására emelkednek az adó-és járulékbévételek, javul a költségvetés egyenlege, nő a lakossági fogyasztás, emelkednek a megtakarítások. A növekvő gazdaság kedvező hatást gyakorol a közpénzügyi helyzetre, ami az államadósság mutató csökkenését eredményezheti hosszú távon. Azonban figyelemmel kell lenni a költségvetési kockázatokra is, hiszen bármilyen nem várt hatás (pl.: járvány okozta válság) ellentétes tendenciákat válthat ki. Az elemzés célja annak bemutatása, hogy az ipar teljesítménye hogyan járult hozzá a gazdasági növekedéshez, és hogyan hatott a fő makrogazdasági mutatók – foglalkoztatás, beruházások – alakulására. Az elemzés rámutat az ipar számára nyújtott költségvetési támogatások főbb elemeire, kormányzati programokra. Bemutatja a COVID19 járvány okozta gazdasági változásokat, a gazdasági visszaesés ellensúlyozására tett kormányzati intézkedéseket.

Az elemzés módszere, kritériumai és megközelítése

Az elemzett időszak a 2010-2020. évekre terjed ki. Az éves növekedés ütemét bemutató ábrákon azonban feltüntettük a 2009. évi, és esetenként a 2008. évi értéket is, mivel a 2010. év növekedési adatai a megelőző év válság miatti visszaesésének bemutatása nélkül téves értelmezésre vezethetnének.

Az elemzés készítése során nyilvánosan elérhető adatokat, információkat használtunk fel. A főbb meghatározó dokumentumok a Központi Statisztikai Hivatal, Eurostat, a Magyar Nemzeti Bank által rendszeresen közzétett, nyilvános adatszolgáltatásai és kapcsolódó elemzései. Információkat kértünk az Innovációs és Technológiai Minisztériumtól a gazdaságfejlesztési támogatások keretösszegeiről, felhasználásáról, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivaltól az igénybe vett fejlesztési adókedvezmények mértékéről, igénybe vevő vállalkozások számáról és iparági megoszlásáról az elemzett időszakra. Az elemzéshez a nyilvánosan elérhető és az adatbekérésre érkezett adatokat feldolgoztuk, rendszereztük, ábrákat, grafikonokat készítve, bemutattuk az adatok alakulását.

Elemzésünk témájához kritériumként fogalmaztuk meg azt, hogy növekedjen az ipari termelés és értékesítés volumene, értéke, termelékenysége. Emelkedjen az exportértékesítés volumene és aránya. Javuljon az ipar GDP-n belüli aránya, ezáltal minél nagyobb mértékben járuljon hozzá a gazdasági növekedéshez. Az ipari termelés és értékesítés növekedésével párhuzamosan javuljon a foglalkoztatottság. Elemzésünk első fejezetében ismertetjük az ipari termelés szerepét a GDP alakulásában. A második fejezetben az ipar teljesítményét befolyásoló tényezőket mutatjuk be. A harmadik fejezet az ipar előtt álló kihívásokat, és a kapcsolódó gazdasági és költségvetési kockázatokat tartalmazza. A Központi Statisztikai Hivatal módszertanában a bruttó hazai termék számítása során az ipar esetében a B (bányászat-kőfejtés), C (feldolgozóipar), D (villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás) kódú nemzetgazdasági ágakat összesíti, ezért az elemzés során az ÁSZ is ezeket a nemzetgazdasági ágak teljesítményét tekintette ipari termelésnek. A nemzetgazdasági adatok, összesített adatok, melyek magukban foglalják az iparra vonatkozó adatokat is.

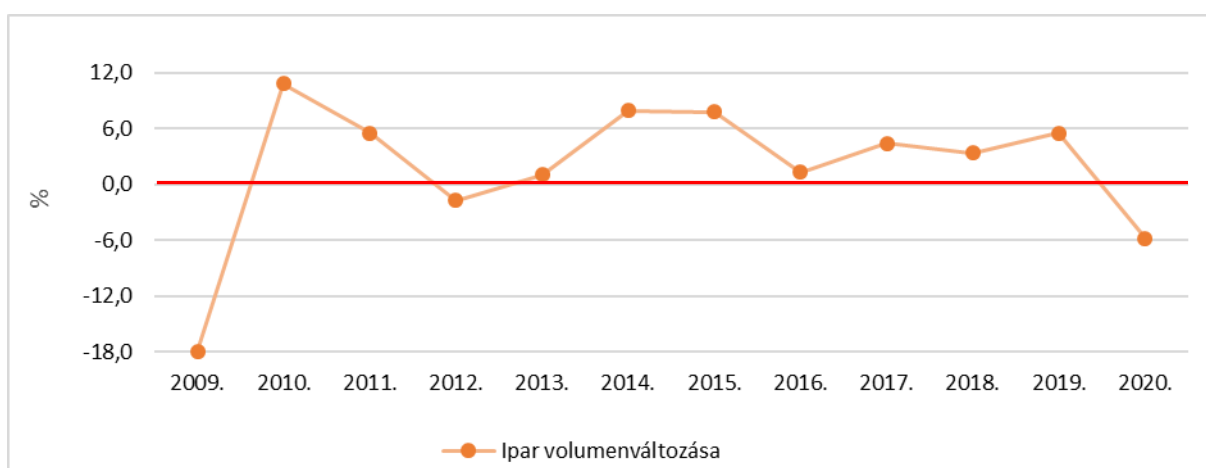
ELEMZÉS

1. Az ipar szerepe a GDP alakulásában

1.1. Az ipari termelés volumenének alakulása

Az ipari termelés volumene a 2010. év és a 2019. év között – 2012. év kivételével – növekedett. A 2010. és 2011. évi magas növekedés részben visszavezethető az alacsony bázisra, arra, hogy az ipari termelés volumene 2009-ben közel 20,0 százalékkal visszaesett. 2014. és a 2019. évek közötti növekedésében azonban már a 2010-es évek elején végrehajtott jelentős iparfejlesztés eredményei tükröződnek. Ez a trend 2020-ban – a COVID-19 járvány hatásai, és a járvány megfékezése érdekében hozott intézkedések következtében – megtört, és az ipari termelés 5,8 százalékkal csökkent. A folyamatot az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: Az ipari termelés volumenének változása (% , előző év = 100%) a 2009-2020. évek között

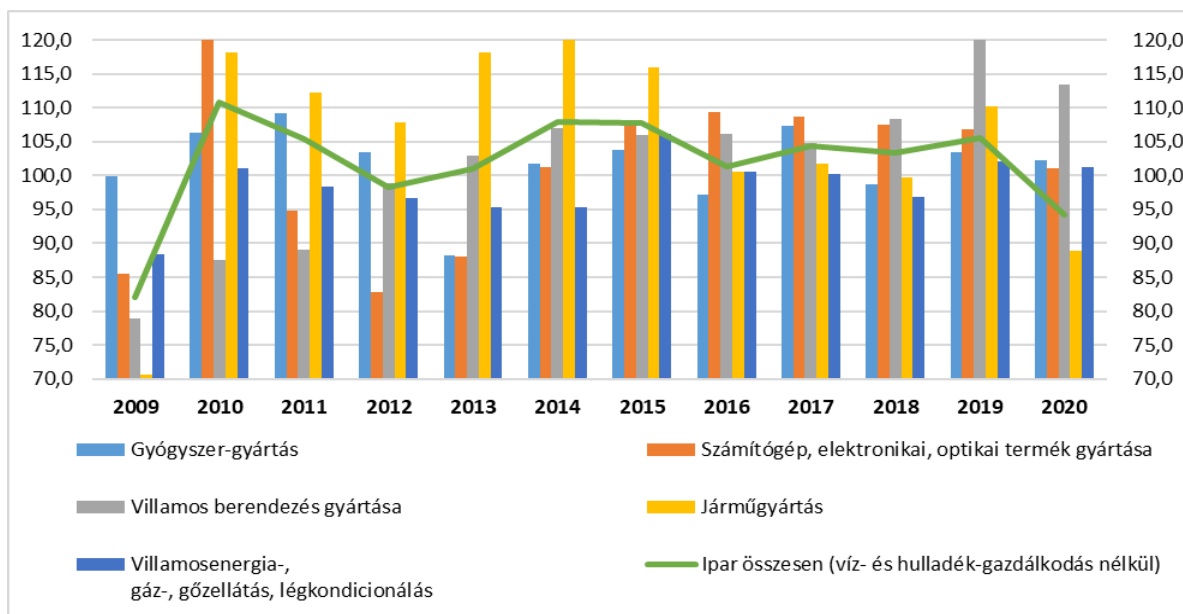
Forrás: KSH STADAT 13.1.1.5. alapján ÁSZ szerkesztés

A 2010-2019. években az ipari termelésen belül az energiatermelés volumene évente átlagosan 0,9%-kal csökkent, míg a bányászaté 3,7%-kal, a feldolgozóiparé pedig 5,4%-kal emelkedett. A feldolgozóiparon belül a legdinamikusabb növekedést a járműgyártás érte el, mivel az éves átlagos növekedési üteme 11,5%-os volt. A 2020. évben az ipari termelés volumene 5,8%-kal esett vissza a 2019. évhez képest. A visszaesés a bányászat tekintetében 25,6%-os, a feldolgozóipar esetében 6,0%-os volt, míg az energia ipar volumene 1,4%-kal bővült. A feldolgozóiparon belül a legnagyobb mértékben (17,0%-kal) a textil- és ruházati, bőr- és bőrtérmekek gyártásának volumene esett vissza.

Az ipari termelés volumenének alakulását nagymértékben meghatározta az ipar néhány nagyobb súlyú alágazata (az összes ipari termelés körülbelül 50,0%-át adó) termelésének változása, amit a 2. ábra mutat be részletesen. Az ábráról leolvasható, hogy a 2009. évi visszaesés a vizsgált alágazatok közül leginkább a járműgyártást, a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártását, valamint a villamos-berendezések gyártását érintette. Az előbbi kettő termelése 2010-ben visszaugrott a korábbi szint közelébe, míg a villamos-berendezések gyártása alágazat termelése tartósan alacsony szinten maradt. 2011. és 2013. között azonban a számítógép, elektronikai, optikai termékek gyártása ágazat termelése is tartósan csökkent. Közismert, hogy mindkét tartós visszaesés mögött egy-egy multinacionális vállalat magyarországi tevékenységének leépülése húzódik meg. Ezt követően mindkét alágazatban új befektetések történtek, így ezek az ágazatok is növekedési pályára álltak. A gyógyszeripar termelése hullámzóan alakult. 2010. és 2015. között a járműgyártás volt az ipari termelés növekedésének húzóágazata. A járműgyártás dinamikája azonban 2016-tól mérséklődött, és a 2019. évi jelentősebb emelkedést követően 2020-ban több mint 10,0 százalékkal csökkent ezen alágazat termelése. 2018-tól a legdinamikusabban fejlődő ágazat a villamos berendezések gyártása lett, összefüggésben több külföldi cégnek e területen megvalósított magyarországi beruházásaival. Ezen alágazat termelésének gyors növekedése a 2020. évi válság ellenére sem torpant meg.

Az ábrán bemutatott további három alágazat termelése sem csökkent 2020-ban, azaz a járműgyártás kiugró mértékű visszaesése járult hozzá leginkább az ipar termelésének 2020. évi 5,8 százalékos csökkenéséhez. A járműgyártás termelésének 2009. évi és 2020. évi kétszámjegyű csökkenése azt jelzi, hogy ez az alágazat érzékenyen reagál a világgazdasági visszaesésekre, így iparon belüli meghatározó súlya miatt volatilisá teszi az ipari teljesítmény egészét.

2. ábra: A meghatározó ipari alágazatok termelésének alakulása a 2009-2020. évek között (% , előző év=100%)

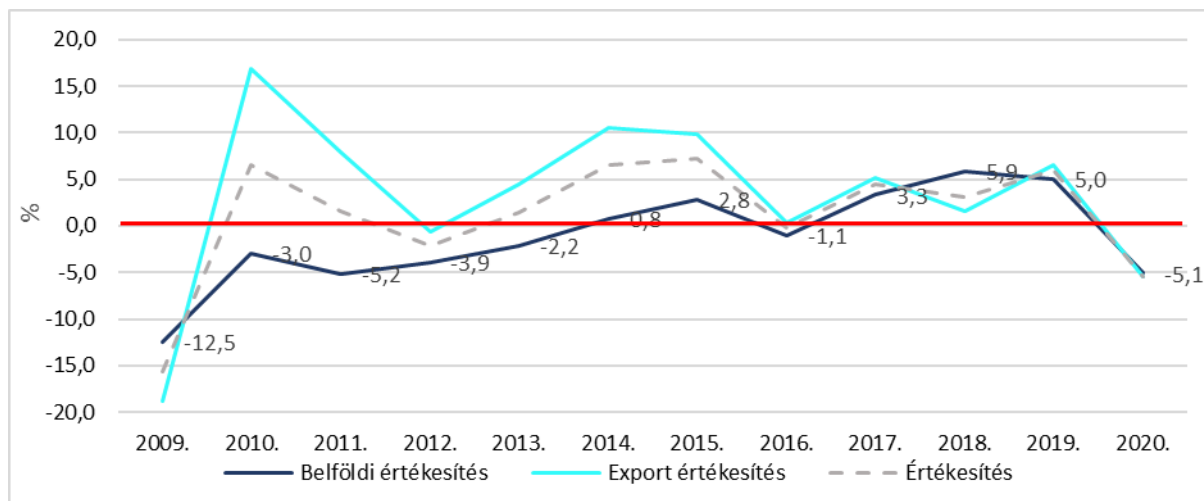

Forrás: KSH STADAT 13.1.1.5. alapján ÁSZ szerkesztés

1.2. Az ipari termékek értékesítésének alakulása

Az ipar értékesítésének volumene – összhangban az ipari termelés alakulásával – 2010-2019 között két év (2012. és a 2016. év) kivételével az előző évhez viszonyítva növekedett. Az ipar értékesítésének volumenét 3. számú ábra szemlélteti. Az ábra azt is bemutatja, hogy ezen belül miként alakult az ipar export, illetve belföldi értékesítésének volumene. Jól látható, hogy 2013 és 2015. között az exportértékesítés dinamikusabban nőtt, míg a belföldi értékesítés volumene 2013-ig mérséklődött, 2014-2015. között csekély mértékben emelkedett. Következésképpen ebben az időszakban az ipar termelésének dinamikus növekedését az export gyors felfutása tette lehetővé. 2016-tól kezdve a belföldi és az export értékesítés évenkénti változása közel azonos mértékű volt, ami azt jelzi, hogy – a hazai fogyasztói kereslet élénkülése mellett – a belföldi vállalkozások beszállítói pozíciója is erősödött. Az export növekedés mögött elsősorban külföldi érdekeltségű cégek (járműipari) beruházásai álltak. Az export értékesítés összegének és arányának növekedése jelzi, hogy a 2010-2019. években a belföldi ipari vállalkozások helyzete a nemzetközi piacon kedvezően alakult, mivel Magyarországon olyan kapacitások jöttek létre, melyek termelése kifejezetten exportra irányult.

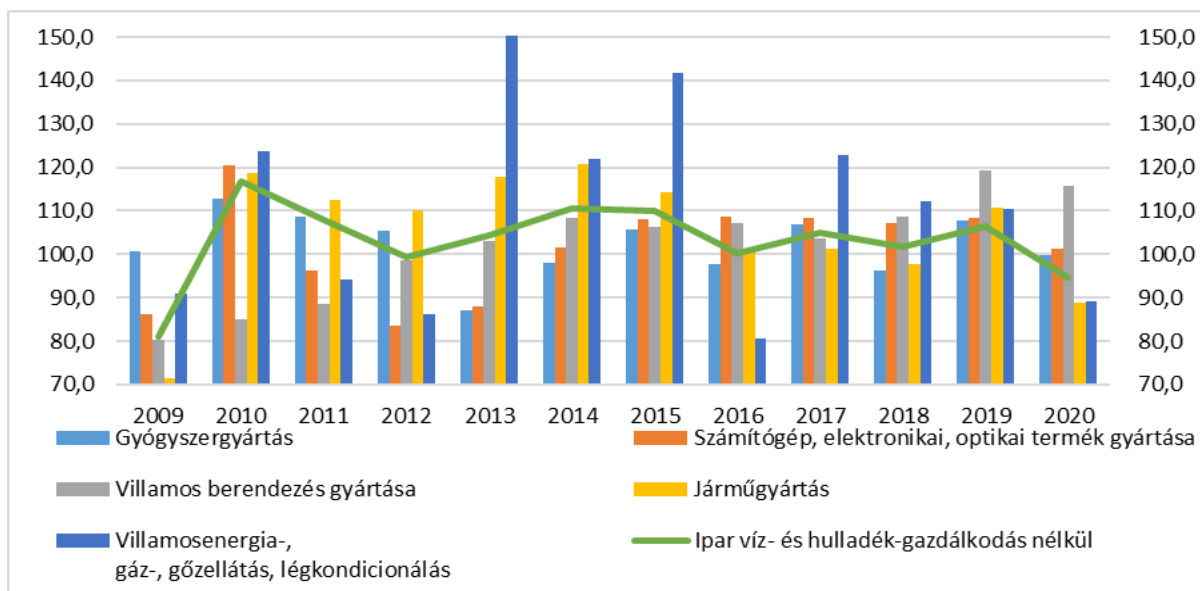
3. ábra: Az ipar értékesítésének volumenváltozása (% , előző év = 100%)

Forrás: KSH STADAT 13.1.1.1. alapján ÁSZ szerkesztés

A járványhelyzet miatti leállások 2020-ban az ipar értékesítésének volumenét is súlyosan érintették, az értékesítés 5,4%-kal csökkent a 2019-hez viszonyítva. Az ipar ágazatait tekintve a bányászat értékesítésének volumene 26,1%-kal, a feldolgozóipar értékesítésének volumene 5,9%-kal esett vissza, míg az energiaipar értékesítésének volumene 2020-ban 1,9%-kal emelkedett. A legnagyobb mértékben – 17,9%-kal – a textil-, ruházat, bőr és bőrtermék gyártás értékesítésének volumene csökkent. A feldolgozóipari értékesítés 28,2%-át kitevő járműgyártás értékesítésének volumene 11,5%-kal csökkent 2020-ban az előző évhez viszonyítva. Ugyanakkor az értékesítés volumene dinamikus – 13,1%-kal – nőtt a villamos berendezések gyártása alágazatban. A részletes adatokat a 4. ábra szemlélteti.

4. ábra: Az ipar export értékesítésének volumenindexei meghatározó alágazatok szerint (% , az előző év = 100,0%)

Forrás: KSH STADAT 13.1.1.11. alapján ÁSZ szerkesztés

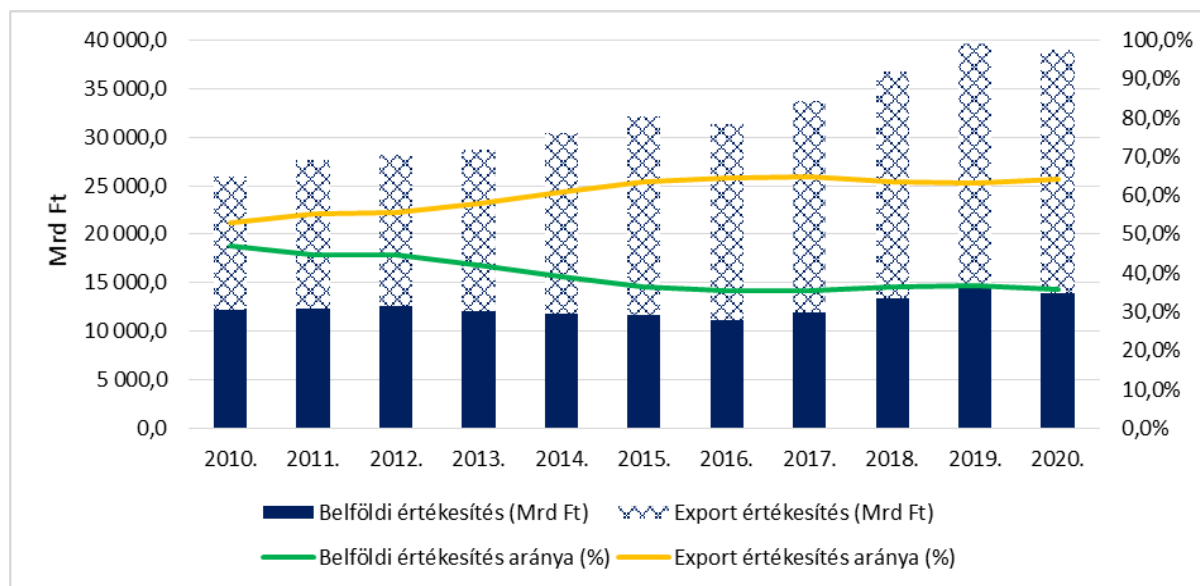
A 4. ábrából az egyes meghatározó alágazatok export értékesítése volumenindexeinek ipari átlaghoz viszonyított (zöld vonal) alakulása is kiolvasható. Látható, hogy a 2013-2019 évek között a villamosenergia alágazat kiugróan magas, az átlagos ipari export értékesítési volumenindexet jóval meghaladó mutatóval rendelkezett. A hazai iparban meghatározó szerepet betöltő járműgyártás export értékesítési volumenindexei a 2010-2016 évek közötti időszakban meghaladták az ipari átlagot, azonban 2017-2020 között – a 2019. évet leszámítva – már az ipari átlag alatt teljesített, amelyben nagy szerepet játszott a

villamos berendezés gyártása alágazat fokozatos térnyerése. A villamos berendezés gyártása alágazat még a járványhelyzet kezdetének évében (2020) is kimagasló értékkel bírt, miközben a többi alágazatnál jelentős visszaesés figyelhető meg.

A többi alágazatnál az figyelhető meg, hogy vagy az ipari átlag alatt teljesítettek, vagy annak a környékén, kiugróan magas értékkel egyik egyéb ágazat sem bír.

Az ipari termékek folyó áron számított értékesítésének és az értékesítés iránya szerinti alakulását és arányait 2010-2020 között az 5. számú ábra szemlélteti.

5. ábra: Az ipari termékek folyó áron számított értékesítésének és az értékesítés iránya szerinti arányainak változása 2010-2020 között (Mrd Ft, %)

Forrás: KSH STADAT 13.1.1.1. alapján ÁSZ szerkesztés

A 2010-2020 között az ipari termékek értékesítésén belül, az exportértékesítés képviselt magasabb hányadot, minden évben meghaladva az 50,0%-ot. Az exportértékesítés aránya 2010-ben volt a legalacsonyabb 53,0%-kal, míg a legmagasabb 2017-ben 64,7%-os aránnyal. Az exportértékesítés a járványügyi helyzet hatásai ellenére 2020-ban is meg tudta őrizni arányát, az összes értékesítés 64,3%-át jelentette.

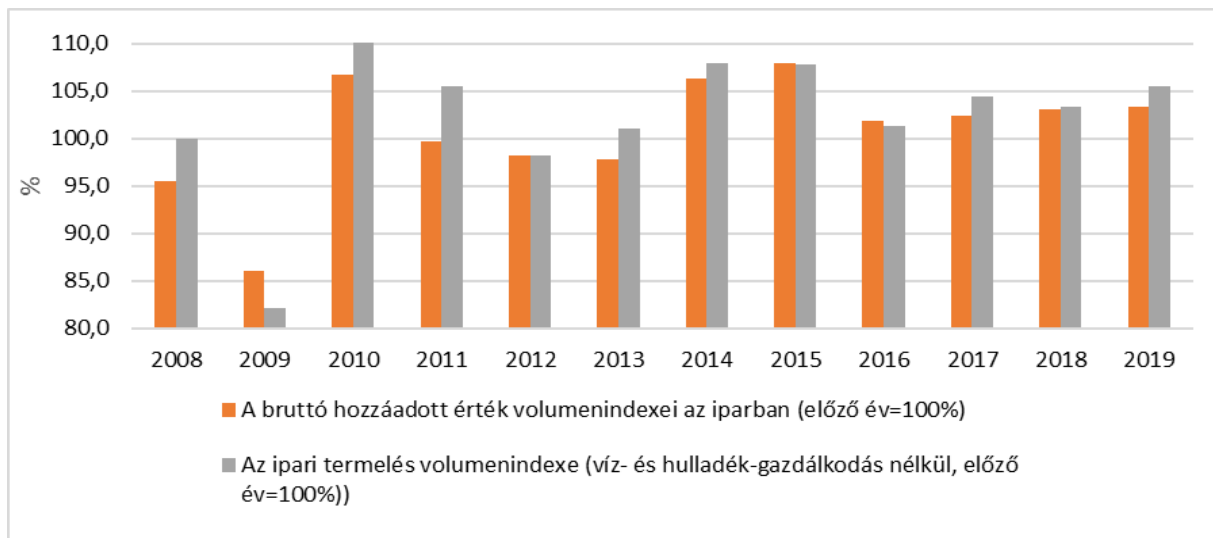
Az ábra alapján arra következtethetünk, hogy az ipar értékesítése az exportértékesítéssel „együttmozog”, azaz az exportnak jelentős szerepe van az ipari termékek értékesítése volumen változásában, így az ipar kibocsátásának alakulásában is, hiszen az export igényeket az ipari termelésnek kell kielégítenie. Ezt az ábra is szemlélteti, amely alapján látható, hogy az ipar értékesítésének közel kétharmadát az export jelenti. Mindebből az következik, hogy a hazai – de jellemzően külföldi tulajdonban lévő vállalkozások, akik eredendően az export lehetőség miatt települtek hazánkba – ipari vállalkozások helyzete a nemzetközi piacon kedvezően alakult, mivel olyan vállalkozások jöttek létre, melyek tevékenysége kifejezetten exportra irányult, ezért a termékeik iránti kereslet a termelési és értékesítési volumen növekedését eredményezte. Ugyanakkor ez jelzi az ipari tevékenység export kiterjedését is.

1.3. Az ipar bruttó hozzáadott értékének alakulása és hozzájárulása a GDP-hez

Az ipari termelés és értékesítés volumenének alakulása a gazdasági növekedés fontos tényezője. Az iparnak a GDP-hez való hozzájárulását azonban közvetlenül nem ezek határozzák meg, hanem az ipar által létrehozott bruttó termelési érték. Ez pedig az ipari termelés volumenének növekedésén kívül attól is függ, hogy miként változik meg a termelés egy egységére eső hozzáadott értéke. A 6. számú ábra jól szemlélteti,

2008-2019. években az ipar teljesítményét mérő két mutató, azaz a bruttó termelési értékkel mért termelés és bruttó hozzáadott érték volumenindexei nem mindig mozogtak együtt.

6. ábra: Az ipari termelés és az ipar bruttó hozzáadott értéke volumenindexeinek alakulása 2008-2019 között (%)

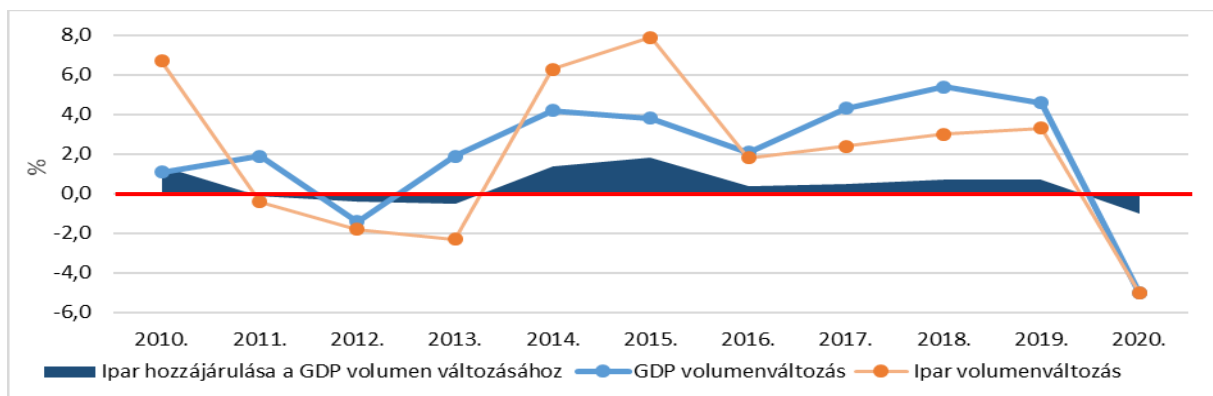

Forrás: KSH STADAT 13.1.1.5. és 21.1.1.7. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ábrán látható, hogy 2009-ben az ipar termelése jobban visszaesett, mint az iparban létrehozott bruttó hozzáadott érték. Ezzel összefüggésben 2010-től, a válság utáni visszaépülés során a termelés volumenindexének emelkedése meghaladta a bruttó hozzáadott érték volumenindexének emelkedését. A 2012. évi visszaeséskor mindkét mutató szerint közel azonos volt. Ezt követően azonban az ipari termelés volumenének növekedése 2019-ig magasabb trendet követett, mint az ipar hozzáadott értékének volumennövekedése. Következésképpen tendenciájában a termelés egy egysége által létrehozott hozzáadott érték mérséklődött. Lényegében az történt, hogy az egyre nagyobb arányban külföldön értékesített ipari termékek importtartalma nőtt meg. Következésképpen az iparnak a GDP-hez történő hozzájárulása elmaradt az ipari termelés volumenének növekedésétől.

A GDP és az ipari termelés hozzáadott értékének változását, valamint az ipari termelés GDP volumen növekedéséhez való hozzájárulását 2010-2020 között a 7. számú ábra szemlélteti.

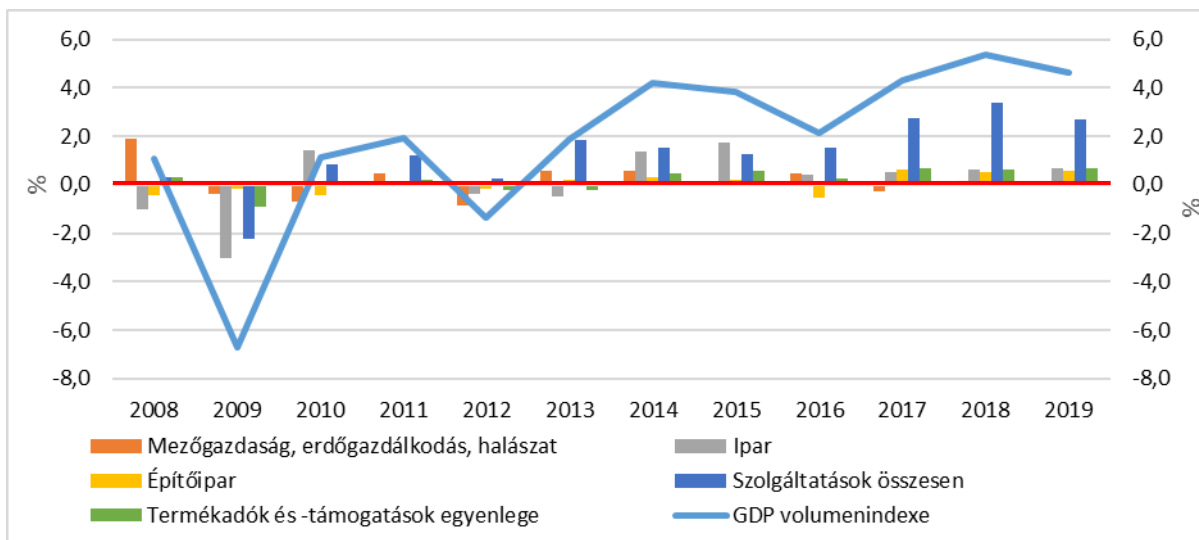
7. ábra: A GDP és az ipari termelés bruttó hozzáadott értékének változása, valamint az ipari termelés hozzájárulása a GDP volumen növekedéséhez (% , előző év = 100%) 2010-2020 között

Forrás: KSH STADAT 21.1.1.7., 21.1.1.10., 21.2.1.2., 21.2.1.6., 21.2.1.20. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ábra jól mutatja a 2010-2020. évek között végbement gazdasági változásokat. Mint korábban már jeleztük, a 2010. évi magas növekedés a 2009-es visszaesés korrekciójának tekinthető. Ezt követően azonban három éven keresztül az ipar nem tudott pozitívan hozzájárulni a gazdasági növekedéshez. A fordulat 2014-ben következett be, amikortól 2016-ig az ipar a GDP növekedéséhez kiemelkedő arányban járult hozzá. Az ipar viszonylag magas hozzájárulása a GDP-hez 2017-2019-ben is fennmaradt, de arányaiban mérséklődött, elsősorban a GDP nagyon dinamikus emelkedése következtében. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy a 2017-től bekövetkező dinamikus gazdasági növekedésnek nem az ipar volt a fő motorja, hanem a szolgáltatások. A 8. ábra adatai mutatják be az egyes nemzetgazdasági ágak GDP volumenének változásához való hozzájárulását.

8. ábra: Az egyes nemzetgazdasági ágak hozzájárulása a GDP volumenének változásához (%)

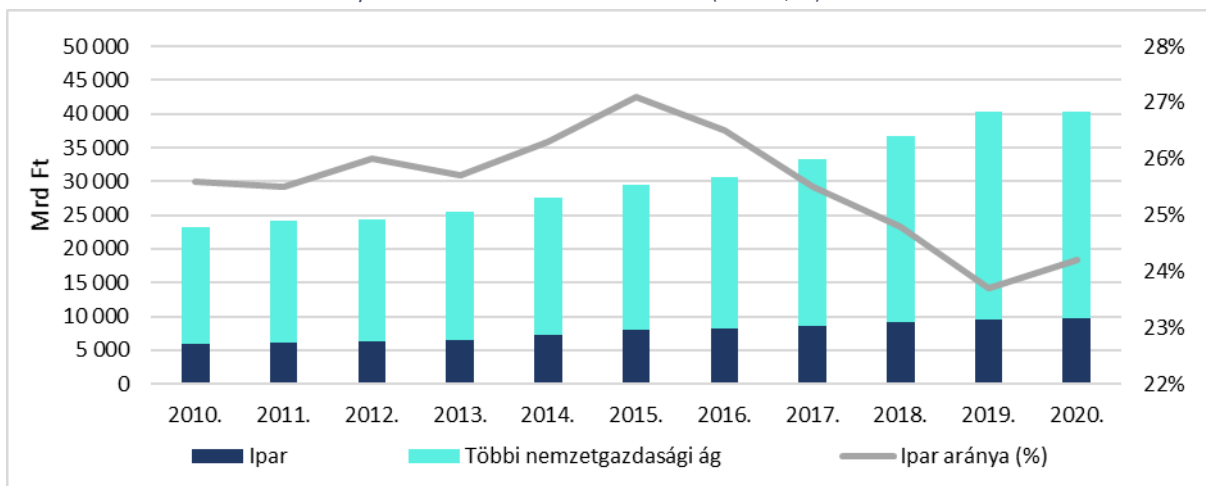

Forrás: KSH STADAT 21.1.1.10. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ábrán látható, hogy az elemzett időszakban a bruttó hazai termék (GDP) volumenének változásához összességében a szolgáltatások hozzájárulása volt a legmagasabb, amelyet a rangsorban az ipar követett. Az ipar esetében a hozzájárulás a legnagyobb értékét a 2015. évben érte el, azonban az ipar súlya a 2016. évtől csökkent, az arány a szolgáltatások irányába tolódott el, amit a szolgáltatások dinamikus bővülése eredményezett.

Az ipar GDP-hez való hozzájárulása arányának változásával párhuzamosan változott az ipar által létrehozott bruttó hozzáadott értéknek a GDP-hez viszonyított aránya is. Ezt szemlélteti a 9. ábra.

9. ábra: A nemzetgazdaság és az ipar által előállított bruttó hozzáadott érték és az ipar nemzetgazdaságon belüli arányának alakulása 2010-2020 között (Mrd Ft, %)

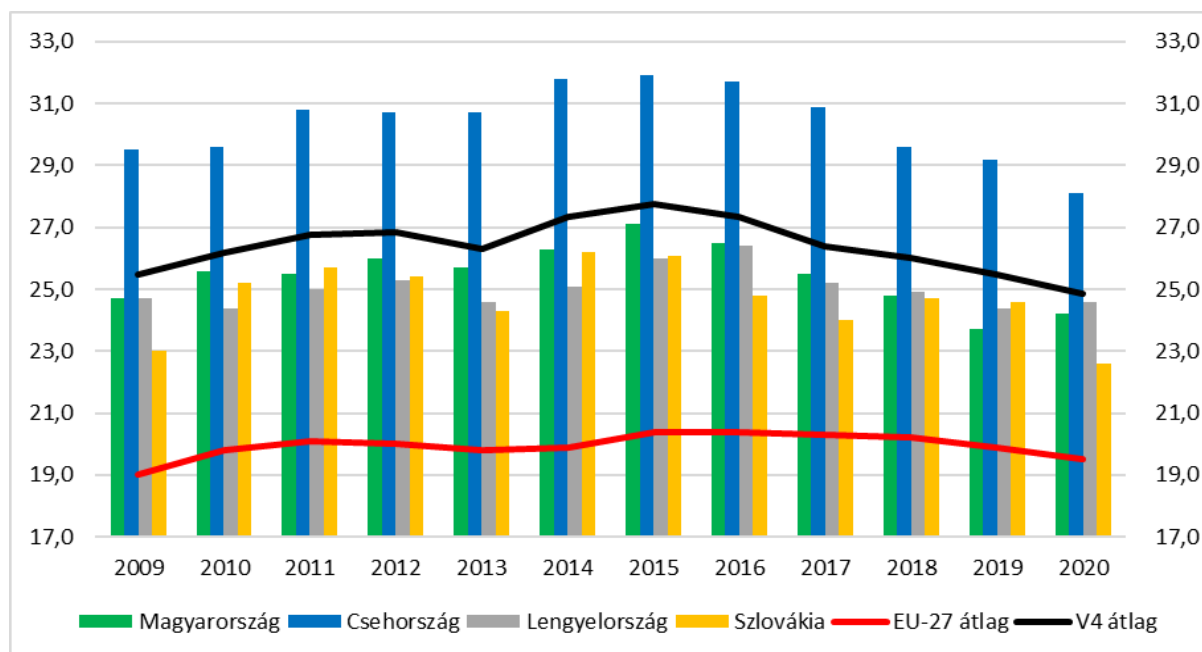

Forrás: KSH STADAT 21.1.1.6. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ipar bruttó hozzáadott értéke 2010 és 2019 között történő növekedése 12,6 százalékponttal marad el a nemzetgazdaság bruttó hozzáadott értékének növekedésétől (72,9%). Az ipar részesedése a bruttó hozzáadott értékből a 2010. évi 25,6%-ról 2019-re 23,7%-ra csökkent, majd 2020-ra 24,2%-ra emelkedett. A legmagasabb részesedést, 27,1%-ot 2015-ben érte el.

A magyar ipar teljesítményének értékelése érdekében megvizsgáltuk, hogy a Visegrádi Együttműködésben (V4) résztvevő másik három visegrádi országban és az EU 27 tagállamában átlagosan miként változott az ipar részesedése a GDP-ből a 2009-2020. évek közötti időszakban. Ezt mutatja be a 10. számú ábra.

10. ábra: Az ipar részesedése a GDP-ből a V4 országokban, valamint az EU 27 tagállamának átlagában (2009-2020, %)

Forrás: EUROSTAT alapján ÁSZ szerkesztés (adatbázis: nama_10_a10)

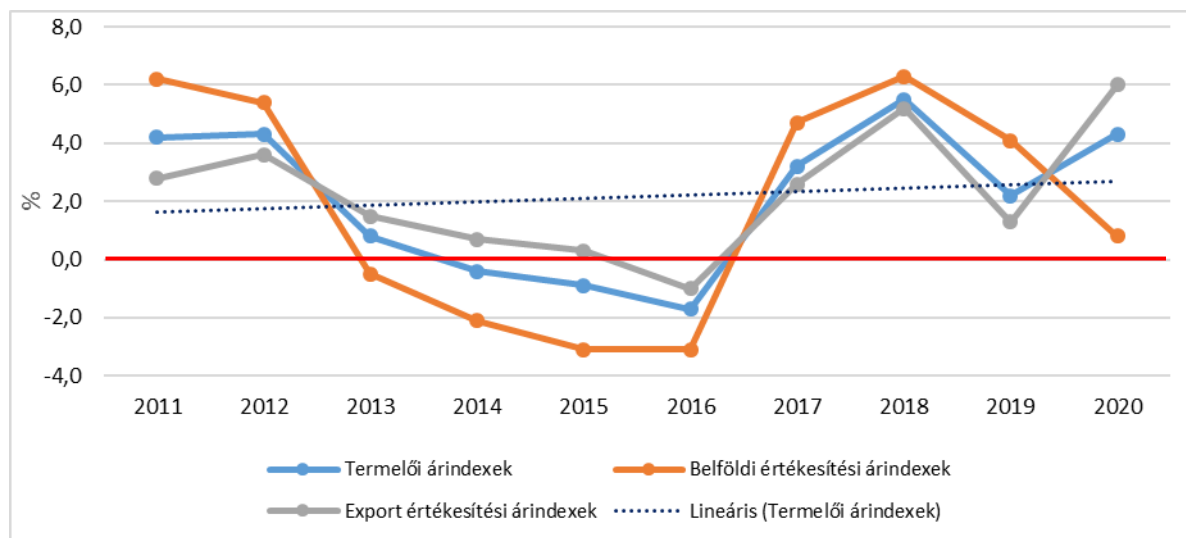
Az ábrán látható, hogy a V4 országok esetében az ipar bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulásában a cseh ipar játszotta a legnagyobb szerepet. Ez történelmi okokra (pl. az Osztrák-Magyar Monarchia munkamegosztása, a II. világháború utáni döntések, a rendszerváltozás utáni privatizáció elvei) vezethető vissza. Ugyanakkor azt is jelzi, hogy elvileg megvan a lehetősége annak, hogy egy fejlett ország ipara is 30 százaléknál nagyobb mértékben részesedjen a GDP előállításából, amint azt az Irinyi terv Magyarországra előíranyozta. Kiemelést érdemel az is, hogy a 27 EU tagállam átlagában az ipar részesedése a GDP-ből a 19-21 százalék közötti sávban mozgott, azaz 3-5 százalékponttal alacsonyabb volt a magyar adatnál, alapvetően annak következtében, hogy az EU országok átlagában a szolgáltatások súlya nagyobb, mint Magyarországon.

Szlovákiában az ipar GDP-ből való részesedése jelentősen változott, jelezve a szlovák ipari teljesítmény volatilitását. A lengyel ipar GDP-ből való részesedése szűkebb sávban változott az egyes években. A különbségek ellenére azt látjuk, hogy a V4 országok ipara GDP-ből való részesedésének alakulása hasonló pályát írt le. (Az átlagok „kilengései” értelemszerűen kisebbek, mint az egyes országokban megfigyelt hullámzások.) A 2010-es évek közepéig részesedésük tendenciájában nőtt, majd 2017-től csökkenni kezdett. Figyelemre méltó, hogy sokkal tompítottabban, de hasonló ívben változott a 27 EU tagország iparának a GDP-ből való részesedése is. Az összefüggés nem véletlenszerű, hiszen mind a négy visegrádi országnak exportorientált az ipara, és exportjuk jelentős mértékben az EU más tagországaiban értékesül. Következésképpen ipari exportjuk és egész iparuk teljesítménye jelentősen összefügg az ipari termékek globális piacainak alakulásával.

1.4. A termelői és értékesítés árindexek változásai

Az ipar termelői és értékesítési árindexeinek változása az előző évhez viszonyítva a 2010-2020 évek között váltakozó előjelű volt, melyet a 11. számú ábra szemléltet.

11. ábra: Az ipar termelői ár- és értékesítési ár indexeinek változása (% , előző év=100%)

Forrás: KSH STADAT 1.1.1.27. alapján ÁSZ szerkesztés (víz- és hulladékgazdálkodás nélküli árindexek)

Az ábrán látható, hogy az árindexek alakulása három jól elkülöníthető szakaszra bontható. 2012-ig emelkedtek az árindexek, 2013-2016 évek között jelentősen és folyamatosan csökkentek, majd egy éles fordulattal ismét emelkedni kezdtek. Figyelemre méltó, hogy az ipar termelésének a növekedése akkor volt a leginkább dinamikus (2013 és 2015 között), amikor az ipari termelői árak csökkentek, és ehhez képest az export értékesítés árai kevésbé mérséklődtek, azaz az ipar exportpiaci versenyképessége javult.

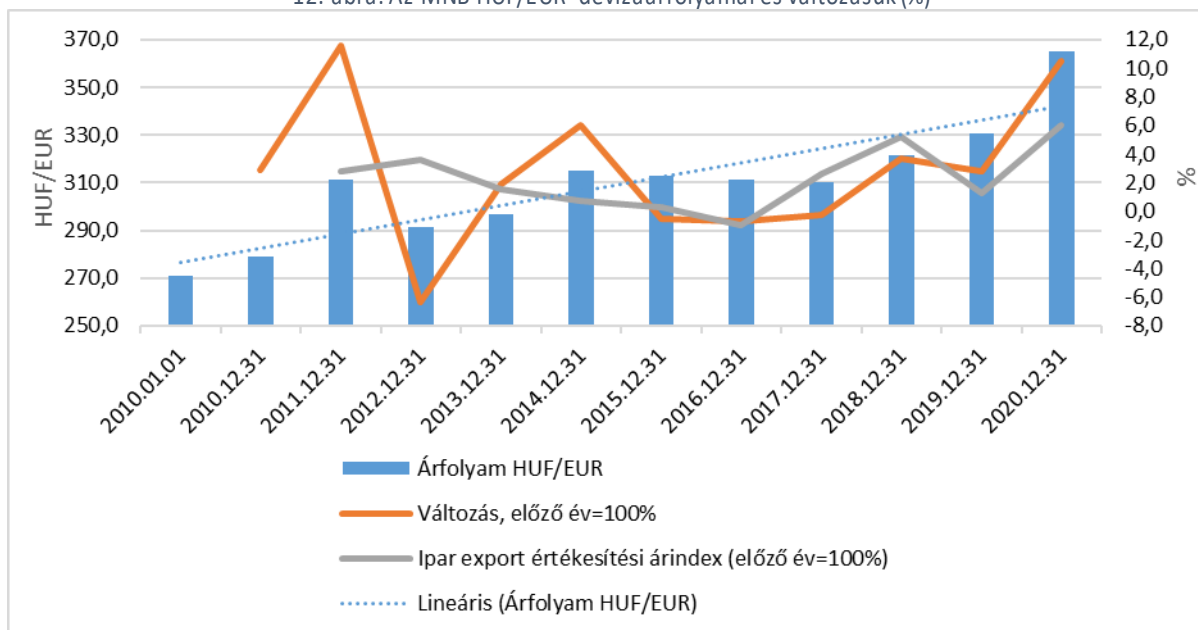
Az ábra azt mutatja, hogy az ipar versenyképessége a termelői árak gyorsütemű emelkedésének időszakában sem csökkent, mivel az export értékesítési árindex növekedése ezzel lépést tartott, a belföldi értékesítés árindexe pedig ezt meghaladó mértékben emelkedett, ami visszavezethető a hazai fogyasztás bővülésére, a termékek iránti hazai kereslet növekedésére és a magasabb inflációra.

A 2020. évben a járvány miatti korlátozó intézkedések hatásai az árakban is megnyilvánultak, az ipar termelői árindexe 4,3%-kal emelkedett, de az export értékesítés árindexe is 6,0%-kal magasabb volt 2019 évinél. A belföldi értékesítés árindexe csak minimális mértékben emelkedett, összefüggésben a hazai kereslet visszaesésével.

A folyamatok értékelésénél figyelembe kell venni, hogy az export értékesítés árindexe a forintra átszámított árak változását fejezi ki, azaz alakulásában a forint árfolyam-változásának a hatása is tükröződik az exportárakban. A forint árfolyamának gyengülése az export értékesítés forintban mért értékét növeli. Ezért célszerű bemutatni, hogy az elemzett időszakban a forint árfolyama miként alakult az exportunk értékesítésében meghatározó súlyú euróhoz képest. Az árfolyam alakulásának tendenciáját a 12. ábra mutatja be. Az árfolyam folyamatosan változik, ebből az ábra az év végi árfolyamat emeli ki.

12. ábra: Az MNB HUF/EUR devizaárfolyamai és változásuk (%)

Forrás: MNB adatai alapján ÁSZ szerkesztés

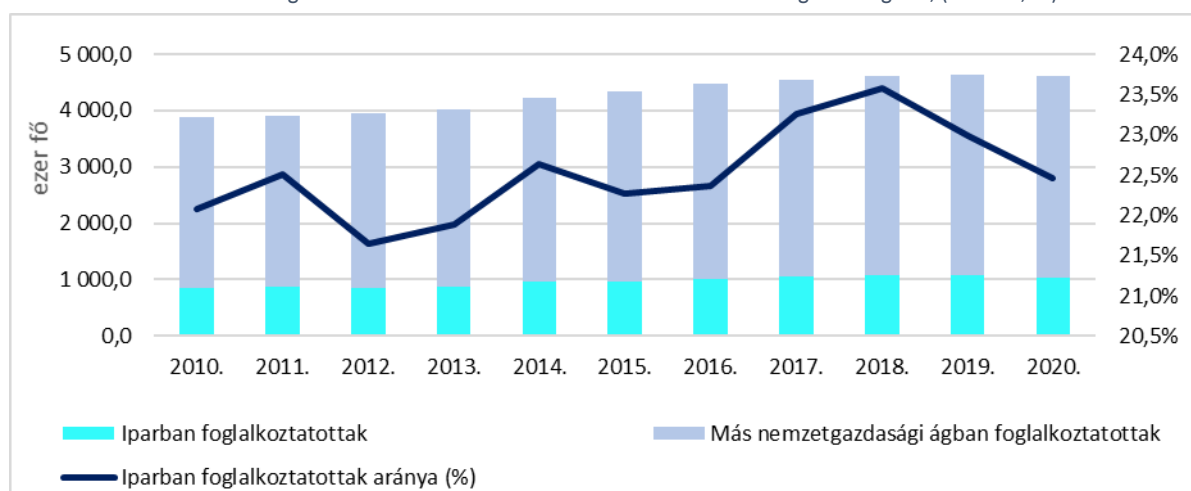
Az ábra jól szemlélteti a 2010-2020. évek december 31-i állapotának megfelelően az euró árfolyamának változását. Az euró árfolyama a 2010. év elejétől a 2020. év végére 35,5%-kal emelkedett. Az árfolyam a 2012. és a 2015-2017. évek kivételével folyamatosan emelkedett évről évre. Az árfolyamok és az export értékesítési árak változása között kapcsolat áll fenn, ami alapján elmondható, hogy az árfolyam változása hatással volt az ipar export árbevételének emelkedésére. A hosszú távú trendet megfigyelve látható, hogy az árfolyamok folyamatosan emelkedtek a 2010-2020. évek között a december 31-ei állapotra vonatkozóan. A 11. és 12. ábra közötti kapcsolat is jól mutatja, hogy szoros a kapcsolat az ipar területén az export értékesítési árak és az euró devizaárfolyamának változása között.

2. Az ipar teljesítményét befolyásoló tényezők

2.1. A foglalkoztatás és a keresetek alakulása

Az ipar nagy szerepet játszott a foglalkoztatás bővítésében. A 2010-ben az Országgyűlés elé terjesztett Nemzeti Együttműködés Programjában és 2011-ben az Új Széchenyi Tervben a Kormány kijelölte a fejlesztéspolitikai céljait, kitörési pontokat, gazdaságfejlesztési prioritásokat. Megfogalmazott célja volt, hogy 10 év alatt egymillió új munkahely létrehozása történjen meg. A KSH adatai szerint a foglalkoztatottak száma nemzetgazdaságban 2019-re 19,9%-kal, 770,8 ezer fővel emelkedett a 2010. évhez viszonyítva. A nemzetgazdaságon belül az iparban foglalkoztatottak száma a 2010. évről a 2019. évre 24,8 %-kal, 212,1 ezer fővel emelkedett. Az iparban foglalkoztatottak számának növekedése a 2010. évről a 2019. évre 4,9 százalékponttal meghaladta a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak számának növekedését. Az ipar súlya jobban nőtt a foglalkoztatásban, mint a GDP-ből való részesedése. 2020-ban a foglalkoztatás – a járvány negatív hatásai következtében – az iparban is csökkent. A foglalkoztatottak számának 2010 és 2020 közötti alakulását a nemzetgazdaságban és ezen belül az iparban 13. számú ábra szemlélteti.

13. ábra: A foglalkoztatás alakulása 2010-2020 között a nemzetgazdaságban, (ezer fő, %)

Forrás: KSH STADAT 20.1.1.9. alapján ÁSZ szerkesztés

Az összes foglalkoztatott több mint 20%-ának a foglalkoztatására az iparban került sor 2010-2020 között. Az iparban foglalkoztatottak 95%-a feldolgozóiparban dolgozott. Tendenciáját tekintve látható, hogy az iparban foglalkoztatottak aránya növekvő, míg a bruttó hozzáadott értékből való részesedése csökkenő (8. ábra), ami a foglalkoztatottság szempontjából kedvező, azonban az ipari termelékenység térszűkítésére utal, amit a 22. számú ábra is szemléltet.

A foglalkoztatásra 2010-2019 között jelentős hatást gyakoroltak az elemzett időszakban végrehajtott kormányzati intézkedések, többek között a nyugdíjkorhatár emelése, a Munkahely-védelmi Akcióterv, a foglalkoztatás bővítését, munkahely teremtést szolgáló fejlesztések támogatása.

A gazdaságvédelmi és gazdaság-újraindítási intézkedések eredményeképpen 2020-tól az ipar részére a támogatási kérelmek alapján megítélt támogatások összege 28,2 Mrd Ft volt.

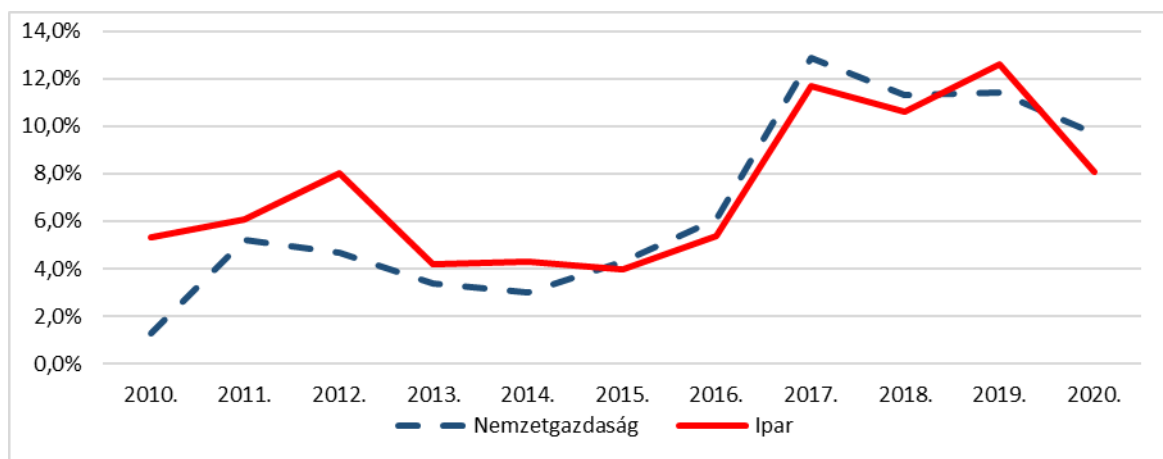
A 2020. évben a foglalkoztatási helyzetet jellemzően a járvány miatti veszélyhelyzet (korlátozások, gyártási folyamatok leállása) és az okozott károkat mérsékelni kívánó kormányzati intézkedések határozták meg. A 2020. évben a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak száma 41,4 ezer fővel (0,9%-kal), ezen belül az iparban 33,9 ezer fővel csökkent a 2019. évhez képest. (KSH STADAT 20.1.1.9.) A korlátozások és leállások megszűnésével a foglalkoztatás bővült.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban a 2010. évi 202 525 Ft-ról 2020-ra 403 616 Ft-ra, csaknem kétszeresére emelkedett. A KSH bérstatisztikai adatai alapján az iparban (bányászat, feldolgozóipar, energiaipar, víz- és hulladékgazdálkodás) a keresetek több mint

kétszeresükre (106,9%-kal) növekedtek. A gazdasági visszaesés és az alacsonyabb foglalkoztatottság ellenére a nemzetgazdaságban az átlagbérek növekedése 2020-ban is jelentős, 9,7%-os volt az előző évhez viszonyítva. A nemzetgazdaságon belül az iparban az átlagbérek emelkedése 8,1%-os volt, 1,6 százalékponttal alacsonyabb a nemzetgazdaságban mért növekedéstől.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének alakulását 2010-2020 között a 14. számú ábra szemlélteti.

14. ábra: A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresetének változása a nemzetgazdaságban és azon belül az iparban, (% , előző év =100%)

Forrás: KSH STADAT 20.1.1.54. alapján ÁSZ szerkesztés

Megjegyzés: a bérstatisztika esetében az ipar magában foglalja a B, C, D, E nemzetgazdasági ágakat, azaz a bányászat, feldolgozóipar és energia iparon kívül a víz- és hulladékgazdálkodást is.

Látható, hogy az elemzéssel érintett időszak az átlagkeresetek szempontjából lényegében két időszakra bontható. Az első időszakban, 2010-2014 között a nemzetgazdaságban az átlagkeresetek növekedési üteme elmaradt az iparétól, ugyanakkor 2015-től (a 2019. év kivételével) a nemzetgazdasági átlagkeresetek növekedési üteme meghaladta az iparét. A korábbi évekhez viszonyítva az átlagkeresetek növekedése a 2016. évtől felgyorsult.

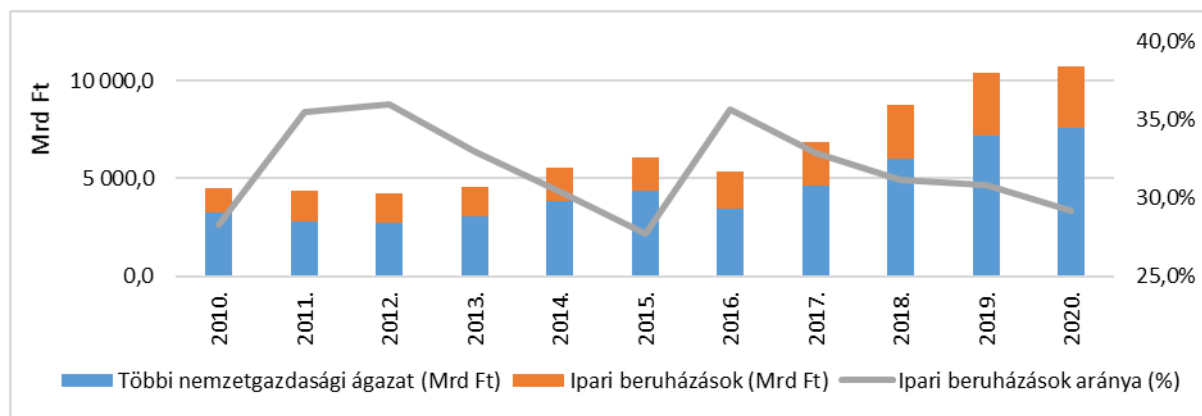
Az elemzett időszakon belül az átlagkeresetek növekedése a nemzetgazdaságban (12,9-11,1-11,5%) – és azon belül iparban – (11,7-10,4-13,6%) is a 2017-2019. évek között volt a legmagasabb. Ebben az időszakban az átlagkeresetek a termelékenység növekedésénél gyorsabb emelkedése mellett, a belföldi értékesítés árindexének növekedése is elindult (4,7-6,3-4,1%). Ez arra utal, hogy a növekvő keresetek hatással voltak belföldi értékesítési árak emelkedésére. Az exportárak növekedése alulmaradt a belföldi értékesítési árak emelkedésétől (11. számú ábra). Az export versenyképességét csak a forint gyengülése tartotta fenn.

A bruttó átlagkeresetek emelkedését támogatta a minimálbér és a garantált bérminimum növekedése, a kormányzat közsférát érintő bérintézkedései, melyek keresetnövelő hatást fejtettek ki a többi ágazatban, így az iparban is. Az átlagkeresetek növekedése a kiáramló bértömeg növekedésén keresztül a lakosság rendelkezésére álló jövedelmek növekedéséhez vezet, ami a fogyasztás révén keresletet és azon keresztül termelés növekedést, majd foglalkoztatás bővülést indukál. A béreknek a termelékenységnél gyorsabb növekedése rontja a versenyképességet.

2.2 Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások folyó áron számított értéke 2010-2019 között évente átlagosan 8,7%-kal, míg az ipar beruházásainak teljesítményértéke ezt 1,0 százalékponttal meghaladó mértékben növekedett. A beruházások értékének növekedését 2010-2020 között a 15. számú ábra szemlélteti.

15. ábra: A nemzetgazdasági és a nemzetgazdaságon belül az ipari beruházások értékének és az ipar beruházásokból történő részesedésének alakulása 2010-2020 között (Mrd Ft, %)

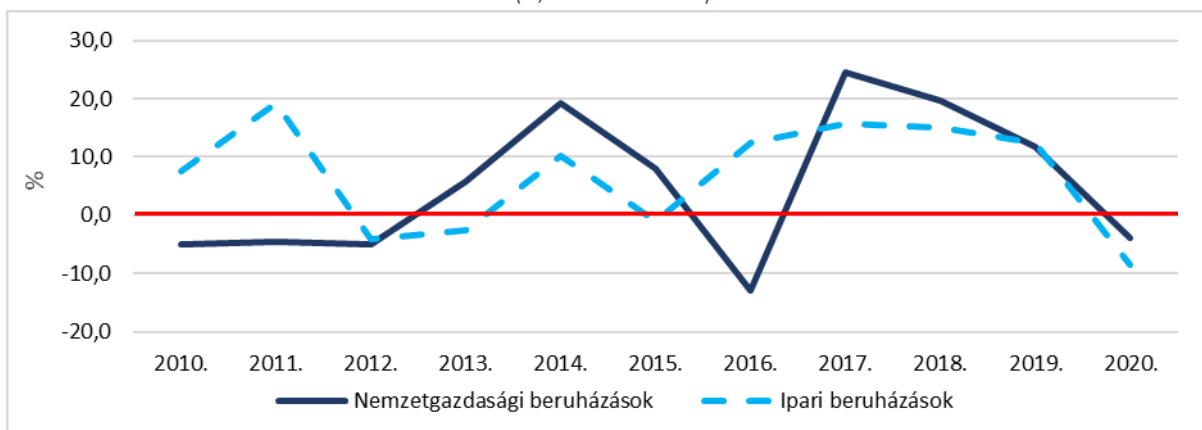
Forrás: KSH STADAT 3.1.1.2., 3.1.1.3. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ipar beruházásainak értéke minden évben a nemzetgazdasági beruházások értékének több mint negyedét (27,7-36,0%) tette ki. A legalacsonyabb arányt (27,7%) 2015-ben, míg a legmagasabb arányt (36%) 2012-ben képviselte. A 2020. évben az ipari beruházások értéke a nemzetgazdasági beruházásoknak 29,2%-a volt, ami 1,6 százalékponttal kevesebb, mint a 2019. évben.

Az iparban a beruházások értéke a 2010. évi 1 274,6 Mrd Ft-ról 3 206,2 Mrd Ft-ra emelkedett a 2019. évre, ami évente átlagosan 9,7%-os növekedési ütemet jelent, míg a 2020. évre 2,6%-kal csökkent az előző évhez.

A nemzetgazdasági beruházások volumene 2013-tól – a 2016. év kivételével – folyamatosan növekedett az előző évhez viszonyítva 2019-ig. Az ipar beruházásainak volumen változásában a csökkenés és növekedés többször is változott. A nemzetgazdaságon belül az ipari beruházások hullámzása kisebb volt, mint a nemzetgazdaság egészéé. A nemzetgazdasági beruházások, valamint azon belül az iparban végrehajtott beruházások volumen változásait 2010-2020 között a 16. számú ábra szemlélteti.

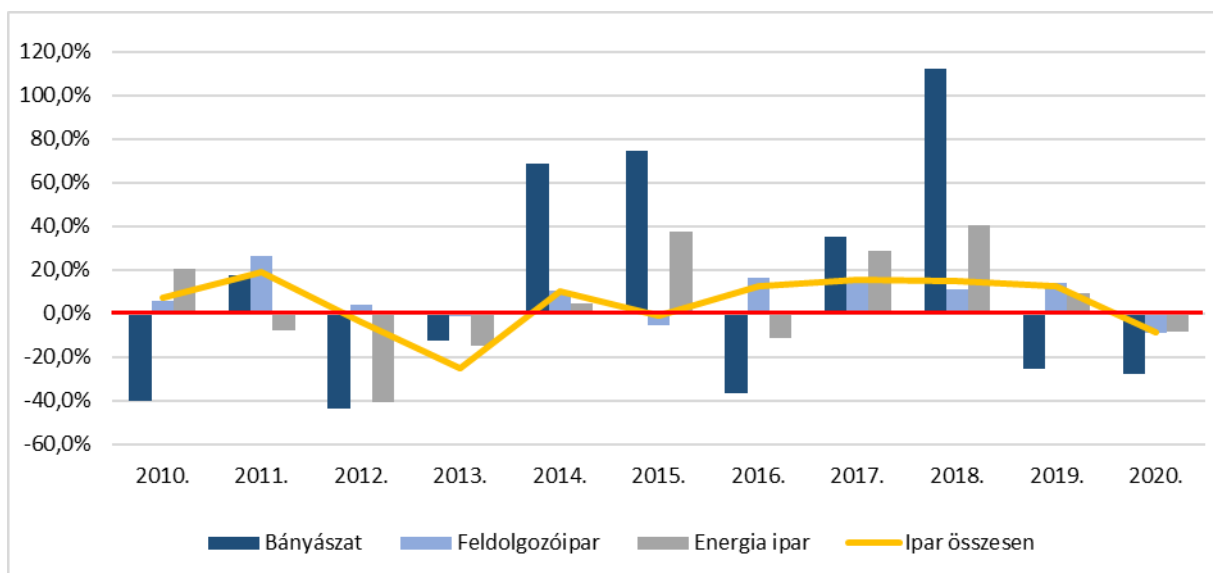
16. ábra: A nemzetgazdasági beruházások, illetve az ipari beruházások volumenének változása 2010 -2020 között (% , előző év=100%)

Forrás: KSH STADAT 3.1.1.2., 3.1.1.4. alapján ÁSZ szerkesztés

A járvány miatti kedvezőtlen gazdasági környezet a 2020. évben a beruházási aktivitás növekvő trendjét megtörte, a tervezett beruházások elhalasztására került sor. A nemzetgazdasági beruházások volumene 3,8%-kal, míg azon belül az ipar beruházásainak volumene 8,4%-kal csökkent az előző évhez viszonyítva. Az ipar ágazatai közül a beruházások jelentős része – több mint háromnegyede – a feldolgozóiparban realizálódott. Az ipar ágazataiban végrehajtott beruházások volumenének alakulását az elemzett időszakban a 17. számú ábra szemlélteti.

17. ábra: Az ipar ágazataiban végrehajtott beruházások volumenének alakulása 2010-2020 között (%)

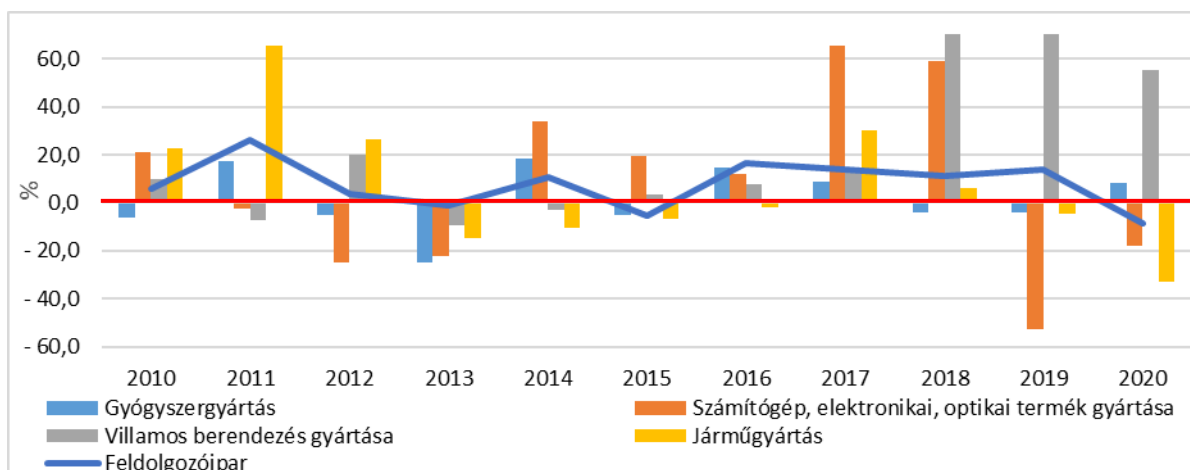

Forrás: KSH STADAT 3.1.1.4. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ipari beruházásokon belül kiemelkedő teljesítményt nyújtott bányászat (és kőfejtés) a 2014-2015., valamint a 2017-2018. években végbement beruházások volumene tekintetében. A 2017-2018. évi növekedés a kőolaj és földgázlelőhelyek kutatásával foglalkozó vállalkozások megélenkülő beruházási volumenéből fakadt, amivel összefüggésben a kőolaj- és földgázkitermeléshez kapcsolódó csővezetékek hossza is megemelkedett.

Az energiaipari beruházásoknál meghatározó volt a 2015. évben, illetve a 2017-2018. években végrehajtott beruházási teljesítmény. A 2015. évi növekedés az ország legnagyobb napenergia hasznosulását szolgáló, villamos energiát előállító erőművének átadása volt, továbbá nagyszabású hőerőmű-kapacitás fejlesztés történt a fővárosi távhőszolgáltatásban. A gázhálózaton építési és rekonstrukciós beruházások valósultak meg. Az energiaiparban végbement beruházások a volumenének 2017-2018. évi növekedéséhez elsősorban az atomerőmű működéséhez fejlesztéséhez kapcsoló tárgyi eszköz-beszerzések, villamos energiát termelők felújításai (pl.: turbina, szalagpálya és léghevítők), valamint az alternatív energiát hasznosító létesítmények (pl.: szélenergiák, napelem-parkok, geotermikus hőerőművek) telepítése járult hozzá. (KSH- Helyzetkép a beruházásokról – 2014., 2015., 2017., 2018.) A nemzetgazdasági beruházások feldolgozóipari alágak szerinti volumenindexeit a 18. ábra mutatja be.

18. ábra: A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei feldolgozóipari alágak szerint [% , előző év = 100,0%]

Forrás: KSH STADAT 3.1.1.6. alapján ÁSZ szerkesztés

A feldolgozóiparban realizált beruházások volumene a 2010-2019. évek között – a 2013. és 2015. évek kivételével – évről évre emelkedést mutatott, ami a jelentős nagyságú, a feldolgozóiparban végbement beruházások eredménye. A beruházások műszaki összetételét tekintve az ipar beruházásainak kétharmada gépberuházás, míg egyharmada építési beruházás volt a 2010-2020. években. A gépberuházások eredményeképpen az ipari technológia javult (autógyártás, gyártósorok, automatizáció, informatika, számítástechnika fejlődése). A 2010-2020 között végrehajtott ipari beruházások megvalósításában a központi költségvetésből származó források (támogatások, adókedvezmények), illetve a Kormány fejlesztés- és foglalkoztatás politikája, és kutatás-fejlesztési és az innovációs stratégiája is befolyással voltak. A támogatások hatására az iparban a beruházások értéke a 2010. évről a 2019., illetve a 2020. évre dupláját meghaladóan emelkedett. A beruházások a 2010-2020. években az iparon belül a feldolgozóipar beruházásai felé tolódtak el, az arány (78,1-90,8% között alakult).

A 18. ábrát érdemes abból a szempontból is megnézni, hogy hol láthatók kiugró értékek. Első ízben a 2011. évben a járműgyártás alágazatban, ugyanis ekkorra tehető az egyik legnagyobb hazai zöldmezős autóiipari beruházás. Ez az intenzitás csökkenő mértékben ugyan, de még 2012-ben is tartott, azonban 2017-ig jelentősen csökkent a járműgyártás alágazat beruházási volumenindexe, amikor is újabb autóiipari beruházások valósultak meg.

Érdemes még két alágazatot kiemelni: ezek a villamos berendezés gyártása, valamint a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása. A villamos berendezés gyártása alágazat 2018-2020 között kiemelkedő teljesítményt nyújtott beruházások terén, amely főleg az elektromos meghajtású gépjárművekhez kapcsolódott. A számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása alágazat beruházásai a 2017-2018. években mutattak kiugró értékeket.

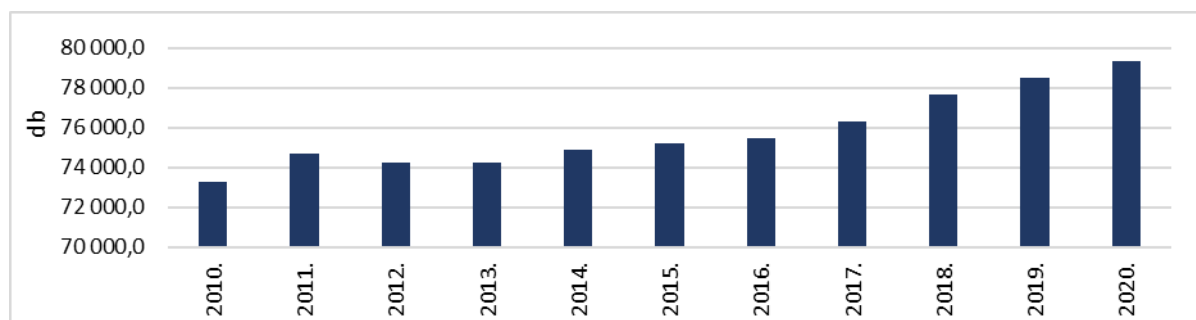
A gazdaság újraindítását követően várható, hogy a beruházások nemzetgazdasági szinten, így azon belül az ipar esetében is ismét növekedni fognak, részben más ágazatok termelési igényeinek kielégítése, részben a lakosság igényeinek kielégítése érdekében. A növekedésben a Kormányzat gazdaságélénkítő, gazdaság újraindítását szolgáló intézkedései (kedvező hitelfeltételek, támogatások) is szerepet játszanak.

2.3 Vállalkozások számának és méret szerinti teljesítményének alakulása

A regisztrált vállalkozások száma a nemzetgazdaságban és azon belül az iparban a 2010-2020 közötti időszakban növekvő tendenciát mutat. A regisztrált vállalkozások száma a nemzetgazdaságban a 2010. évi 1 644,5 ezerről 2020-ra 10,1%-kal (165,9 ezer vállalkozással) 1 810,4 ezerre emelkedett.

A nemzetgazdaságon belül az iparban működő regisztrált vállalkozások száma 8,4%-kal, 79,4 ezerre növekedett 2020-ra a 2010. évről. Az iparban működő regisztrált vállalkozások számának alakulását 2010-2020 között a 19. számú ábra szemlélteti.

19. ábra: Az iparban működő regisztrált vállalkozások számának alakulása 2010-2020 között (db)

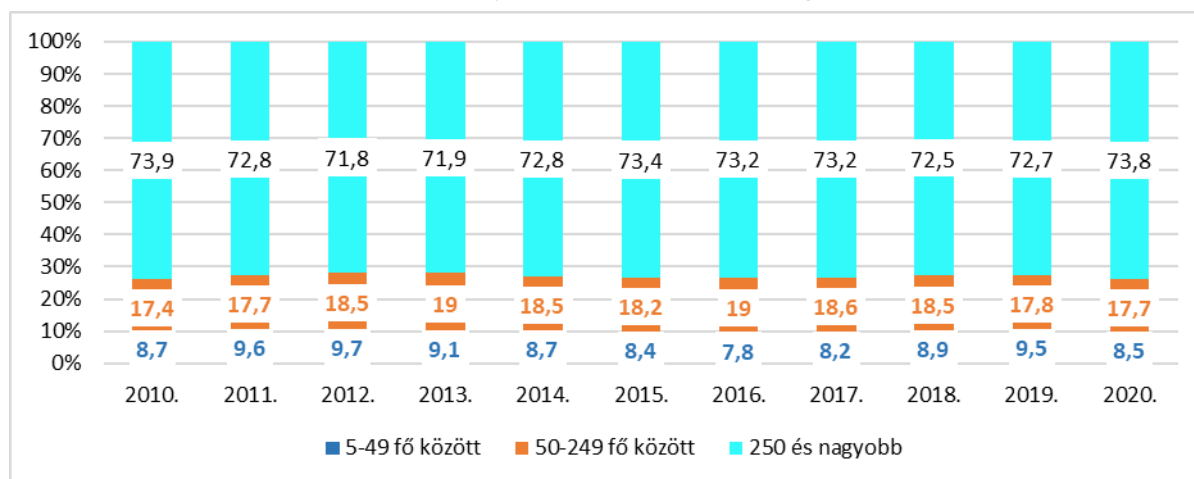

Forrás: KSH STADAT 9.1.1.3. alapján ÁSZ szerkesztés

A nemzetgazdaság regisztrált vállalkozásainak száma 2020-ban 0,9%-kal (15,9 ezer db-bal) növekedett a 2019. évi 1 794,4 ezerről. Az ipari termelés volumenének 2020. évi visszaesése nem járt az ipar egyik alágazatában sem a regisztrált vállalkozások számának csökkenésével a 2020. évben, az iparban működő vállalkozások számának 2020. évi változására a járványügyi helyzet nem volt befolyással.

Az ipari termelés közel háromnegyedét a 250 főtől több alkalmazottal rendelkező vállalkozások állították elő a 2010-2020. években. Az 5-49 főt foglalkoztató vállalkozások részesedése az ipari termelésből egyik évben sem érte el a 10%-ot. Az ipari termelés vállalkozások létszám-kategóriája szerinti megoszlását a 20. számú ábra szemlélteti.

20. ábra: A vállalkozások részesedése az ipari termelésből létszám-kategória szerint 2010-2020 között (%)

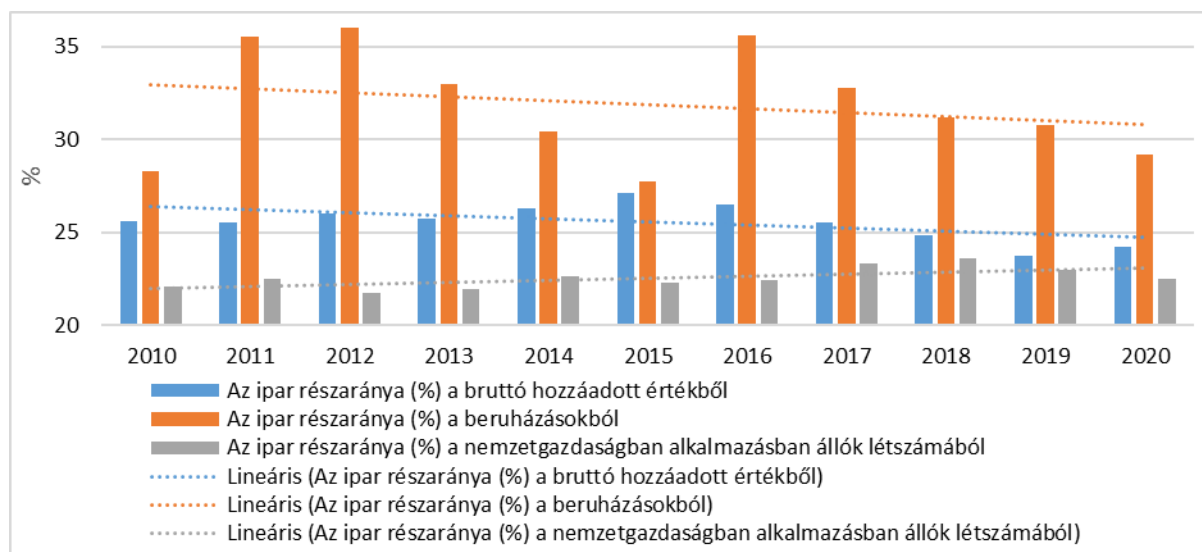
Forrás: KSH STADAT 13.1.1.3. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ipari termelés megoszlása a vállalkozások létszám-kategóriája szerint számottevően nem változott, csupán minimálisan toldott el a 250 főtől kevesebb alkalmazottal rendelkező vállalkozások felé 2010-től 2019-ig. A 2020. évi járvány hatásait a kisebb vállalkozások nehezebben tudták kezelni, amit az ipari termelésben való részvételi arányuk csökkenése is mutat.

2.4 Az ipar részaránya az egyes gazdasági mutatószámokhoz viszonyítva

A 2010-2020. évek között az ipar bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulását, az ipar részarányát a beruházásokból, a nemzetgazdaságban alkalmazásban állók létszámából a következő ábra mutatja.

21. ábra: Az ipar részaránya az egyes gazdasági mutatószámokhoz viszonyítva (%)

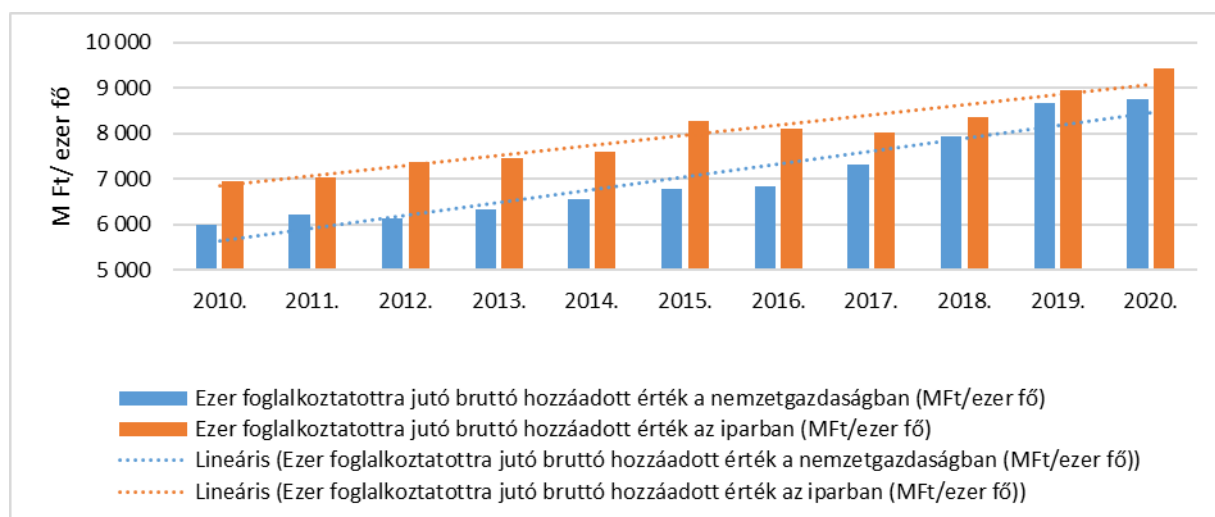
Forrás: KSH adatok alapján ÁSZ szerkesztés

Az ipar bruttó hozzáadott értékből való részesedése a 2015. évig növekedett, majd 2019-ig csökkent, 2020-ra kismértékben emelkedett. Az arány változása arra utal, hogy a 2015. évtől az ipar növekedése lassult, a nemzetgazdaság egyéb ágazatai nagyobb arányban járultak hozzá a bruttó hozzáadott értékhez. A változás

az iparban foglalkoztatottak arányánál is megfigyelhető a 2018. évig növekedést, majd a 2019. évtől csökkenést mutat az érték, azonban a változás trendje növekvő. Kiemelkedő mértékben járultak hozzá az ipari beruházások a nemzetgazdaság összes beruházásaihoz, 2010 és 2020 között a 27,7-36,0%-os sávban mozgott a hozzájárulás mértékének aránya.

Az ezer foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték, mint termelékenységi mutató, mind a nemzetgazdaságban, mind ezen belül az iparban növekedett. A nemzetgazdaságban a mutató értéke a 2010. évi 6009,3 MFt/ezer foglalkoztatottról a 2020. évre 8767,1 MFt/ezer foglalkoztatottra (45,9%-kal), míg a nemzetgazdaságon belül az iparban 6967,2 MFt/ezer foglalkoztatottról 9445,8 MFt/ezer foglalkoztatottra (35,6%-kal) emelkedett. A termelékenységi mutató alakulását a nemzetgazdaságban és ezen belül az iparban a 2010-2020 évek között a 22. számú ábra szemlélteti.

22. ábra: Az ezer foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték alakulása a nemzetgazdaságban és az iparban a 2010-2020. évek között (MFt/ezer foglalkoztatott)

Forrás: KSH STADAT 21.1.1.6., 20.1.1.9. alapján ÁSZ szerkesztés

Az ábra alapján jól látható, hogy az ezer foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték a 2010-2020. évek között a nemzetgazdaságban – a 2012. év kivételével – folyamatosan növekedett, míg – ezen belül – az iparban a növekedés üteme 2016-2017. évek között megtört, és csökkenő volt. A termelékenységi mutató a nemzetgazdaságban a 2010. évről a 2020. évre 45,9%-kal emelkedett, ami 10,3 százalékponttal haladta meg az iparban mért értéket. A termelékenységi mutató változása kedvező irányú a nemzetgazdaságban – és azon belül az iparban –, azonban volt olyan gazdasági ágazat – az iparon kívül –, ahol erőteljesebb volt a termelékenység növekedése. Az ábrában pontokkal jelölt trendek jól szemléltetik azt is, hogy a vizsgált termelékenységi mutató a nemzetgazdaságban dinamikusabban növekedett, mint az iparban.

A 21. és 22. ábra adatait összevetve kérdésként merül fel, hogy a magas beruházási aktivitás ellenére miért volt lassabb az ezer foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték növekedési üteme az iparban, mint a nemzetgazdaság egészében? Erre egy lehetséges válasz az, hogy az ipari termelékenység visszaesésének időszakában (2016-2017-ben) az iparban foglalkoztatottak száma jelentősen emelkedett (lásd a 13. ábrát), azaz ebben az időszakban a beruházások egy része elsősorban a munkahelyteremtést szolgálta. Ez különösen kedvező akkor, ha az új munkahelyek a kevésbé iparosodott térségekben jöttek létre. Ezért a következő alfejezetben részletes foglalkozunk az ipari termelés földrajzi megoszlása változásának témakörével is.

Érdemes rámutatni arra is, hogy mivel az ipar termelékenységi szintje jóval magasabb a nemzetgazdaság átlagánál, az iparban foglalkoztatottak számának emelkedése hozzájárult a nemzetgazdasági szintű termelékenység emelkedéséhez. Az ipari termelékenység alacsonyabb ütemű növekedésének az egyik oka lehet az is, hogy a gazdaság kifehéritése érdekében tett intézkedések az ipart kevésbé érintették, mivel az építőiparhoz és egyes szolgáltató ágazatokhoz képest az iparra kevésbé volt jellemző a szürke és

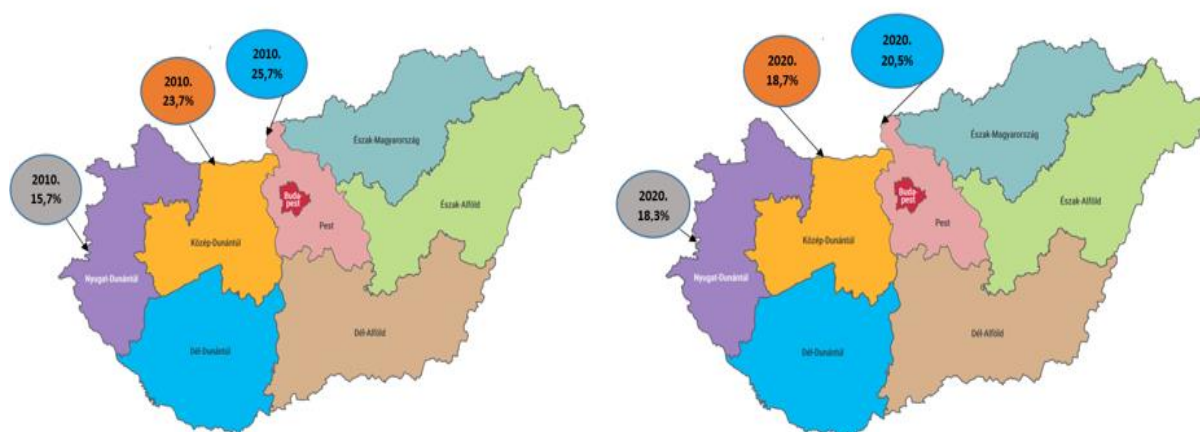
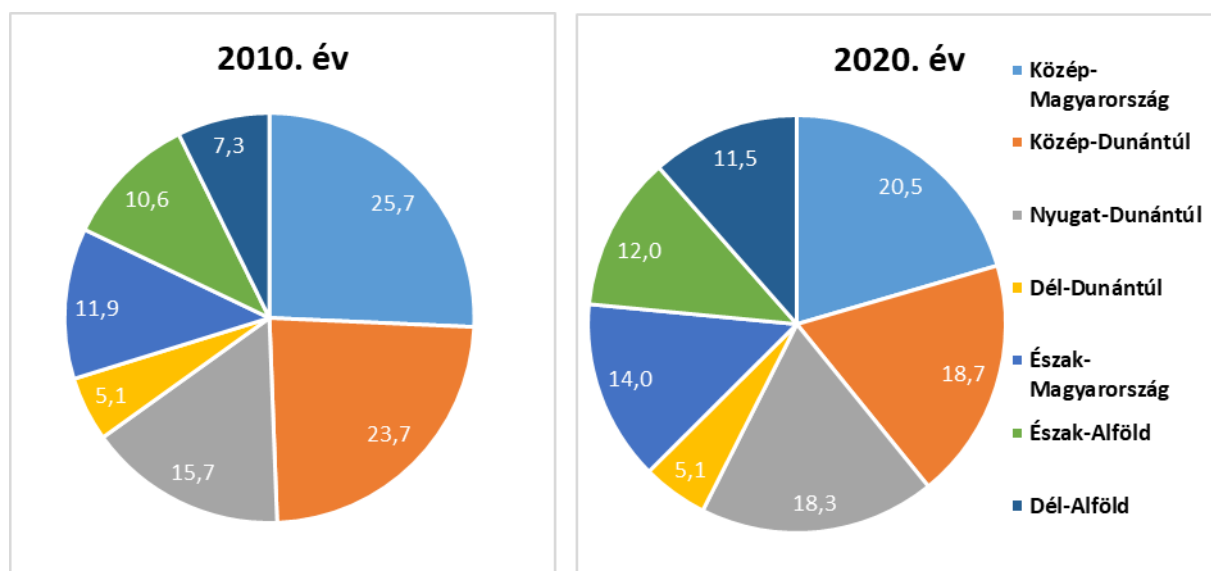

feketegazdaság jelenléte. Ennek az összefüggésnek a számszerűsítése azonban már meghaladja a jelen elemzés határait.

2.5 Az ipari termelés földrajzi összetételének változása

Az ipari termelésben az ország egyes régiói az ipar jelenlététől és az ipar fejlesztéseitől függően különböző mértékben részesednek. Az egyes régiók ipari termelése értékének alakulását 2010-2020 között az 1. számú melléklet szemlélteti. Az ipari termelés érték közel kétharmadát a Közép-Magyarországi, a Közép-Dunántúli és a Nyugat-Dunántúli régiók adják. Ennek elsődleges oka, hogy az ipar jelentős része ebben a három régióban koncentrálódik, illetve a lakosság mintegy fele is ebben a három régióban él. Az egyes régiók részesedését az ipari termelés értékéből a 2010. és a 2020. évben a 23. számú ábra szemlélteti.

23. ábra: Az ipari termelés értékének megoszlása régióként a 2010. és a 2020. évben (%)

Forrás: KSH régi STADAT 6.4.2.1. alapján, ÁSZ szerkesztés

Az egyes régiókban a 2010. évről a 2020. évre kiegyenlítődés történt, az ipari termelésből kisebb részesedéssel bíró régiók részesedése megnőtt az ipari termelés értékének alakulását illetően, azonban a Közép-Magyarországi, a Közép-Dunántúli és a Nyugat-Dunántúli régiók meghatározó gazdasági szerepe, súlya továbbra sem változott. Az egyes régiók közötti kiegyenlítődéshez hozzájárultak a központi

költségvetésből származó fejlesztési források, a felzárkóztatást célzó beruházások.

Az ábrák alapján látható, hogy a Közép-Magyarországi, a Közép-Dunántúli régió részesedése az ipari termelésből csökkent, míg a Nyugat-Dunántúli, az Észak-Magyarországi, Észak- és Dél-Alföldi régiók részesedése növekedett. Ennek elsődleges oka az ipari beruházások súlyának áthelyeződése az elmaradottabb régiók irányába, melyben a központi költségvetésből származó fejlesztési források is szerepet játszottak.

A Közép-Magyarországi régióban (Budapest és Pest Megye) az ipari termelés volumene a 2012., a 2013., a 2016. és a 2020. év kivételével növekedett. A Régió ipari termelési értékéből való aránya, részesedése a 2010. évről 2020-ra 5,2 százalékponttal 20,5%-ra csökkent, melynek oka az elmaradott térségek felzárkóztatását célzó ipari és foglalkoztatás bővítést célzó beruházások súlyának átrendeződésével magyarázható.

A Közép-Dunántúli régióban (Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém Megye) az ipari termelés volumene a 2012., a 2013. és a 2020. év kivételével növekedett. Az ipari termelési értékéből való aránya, részesedése a 2010. évről 2020-ra 5,0 százalékponttal 18,7%-ra csökkent, melynek oka az elmaradott térségek felzárkóztatását célzó ipari és foglalkoztatás bővítést célzó beruházások súlyának átrendeződésével magyarázható.

A Nyugat-Dunántúli régióban (Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala Megye) az ipari termelés volumene a 2016. és a 2020. év kivételével növekedett. Az ipari termelési értékéből való részesedése 2020-ra 18,3%-ra (2,6 százalékponttal) növekedett a 2010. évi 15,7%-ról. A Régió teljesítményére olyan kapacitásbővítő fejlesztések, beruházások hatottak, melyek hatására emelkedett a termelési érték.

A Dél-Dunántúli régióban (Baranya, Somogy és Tolna Megye) az ipari termelés volumene a 2012. és a 2020. év kivételével növekedett. Az ipari termelési értékéből való aránya a 2010. évről a 2020. évre nem változott, 5,1% maradt. A Régióban a jelentős ipari beruházások, a jelentős ipari centrumok hiányoznak. A Régió egyik megyéjében sem jelentős az ipar teljesítménye, a mezőgazdaság mellett a túrizmus a meghatározó.

Az **Észak-magyarországi régióban** (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád Megye) az ipari termelés volumene a 2012. és a 2020. év kivételével növekedett. Az ipari termelési értékéből való részesedése a 2010-ről a 2020. évre 2,1 százalékponttal 14,0%-ra emelkedett. A régió eredményei elsősorban az olyan jelentős ipari létesítmények létrejöttének köszönhető, amelyek révén termelési kapacitás-bővítésre került sor.

Az **Észak-Alföldi régió** (Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Jász-Nagykun-Szolnok Megye) ipari termelésének volumene a 2012., 2013., és a 2016. év kivételével növekedett az előző évhez viszonyítva. A régió az egyedüli, amelyben az ipar a 2020. évben is képes volt növelni a kibocsátását, mely növekedés 6,5%-os volt a 2019. évhez viszonyítva. Az ipari termelés értékéből való aránya, részesedése 12,0%-ra (1,4 százalékponttal) növekedett az elemzett időszakban. A Régióban létrejött beruházások kapacitásbővítést eredményeztek, ami kedvező hatást gyakorol a termelési érték növekedésére.

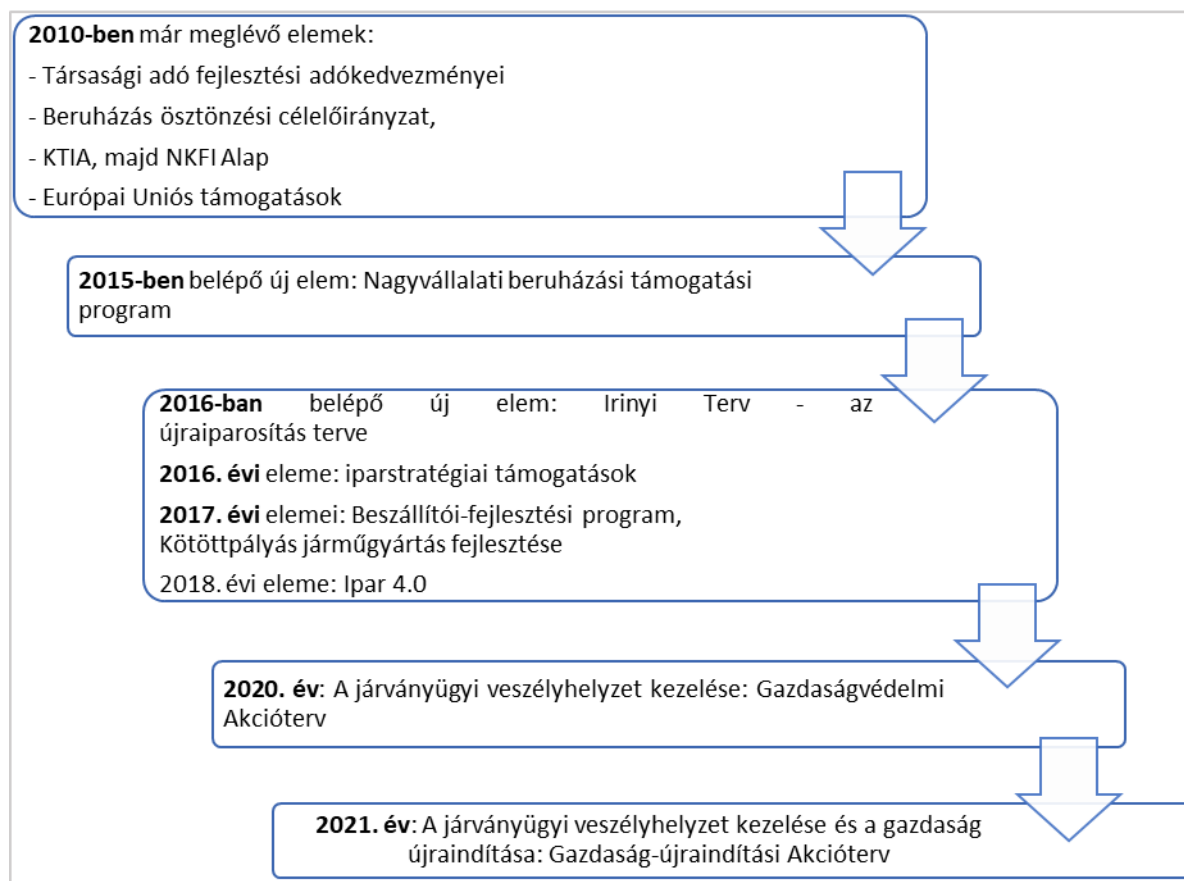
A **Dél-Alföldi régió** (Bács-Kiskun, Békés, Csongrád-Csanád Megye) ipari termelésének volumene 2010-2019 között folyamatosan növekedett. Az ország ipari termelési értékéből való részesedése 4,2 százalékponttal 11,5%-ra emelkedett a 2020. évre 2010-től. A régió ipari termelésének volumene jelentősen növekedett az előző évhez viszonyítva a 2012-2015 közötti időszakban (2013-ban az ipari termelés volumen növekedése a régióban 19,0%-os volt az előző évhez képest). Ebben jelentős szerepe volt a régióban átadott járműgyártással foglalkozó, külföldi tulajdont képviselő vállalkozásoknak.

Az egyes régiók ipari termelése volumenének változását részletesen a 2. számú melléklet szemlélteti.

2.6 Az ipar támogatása érdekében hozott kormányzati intézkedések, azok hatásai

Az ipar támogatása érdekében – illetve más, az ipart is érintő gazdaságfejlesztés érdekében – a Kormányzat költségvetési politikája, illetve az egyes szakpolitikák keretében több döntést is hozott. Az elemzés által értékelte támogatási formákat bevezetésük időrendi sorrendjében a 24. számú ábra szemlélteti.

24. ábra: Az ipar támogatási formái 2010-től

Forrás: ÁSZ szerkesztés

Az **ipar támogatása** érdekében a 2010. évtől – illetve más, az ipart is érintő gazdaságfejlesztés érdekében – a Kormányzat költségvetési politikája, illetve az egyes szakpolitikák keretében több támogatási forma is kialakításra került. Azonban – kevés kivétellel – kifejezetten iparfejlesztési támogatási program nem volt, hanem az ipar az általános gazdaságfejlesztési támogatásokból részesült. Ilyen többek között: a fejlesztési adókedvezmények, a beruházás ösztönzési célú iránymutatás, a kutatás, fejlesztés és innováció támogatásai, a nagyvállalati beruházási program, az Irinyi terv, és a 2020-2021-ben hozott gazdaságvédelmi és gazdaság újraindítási intézkedések támogatási konstrukciói.

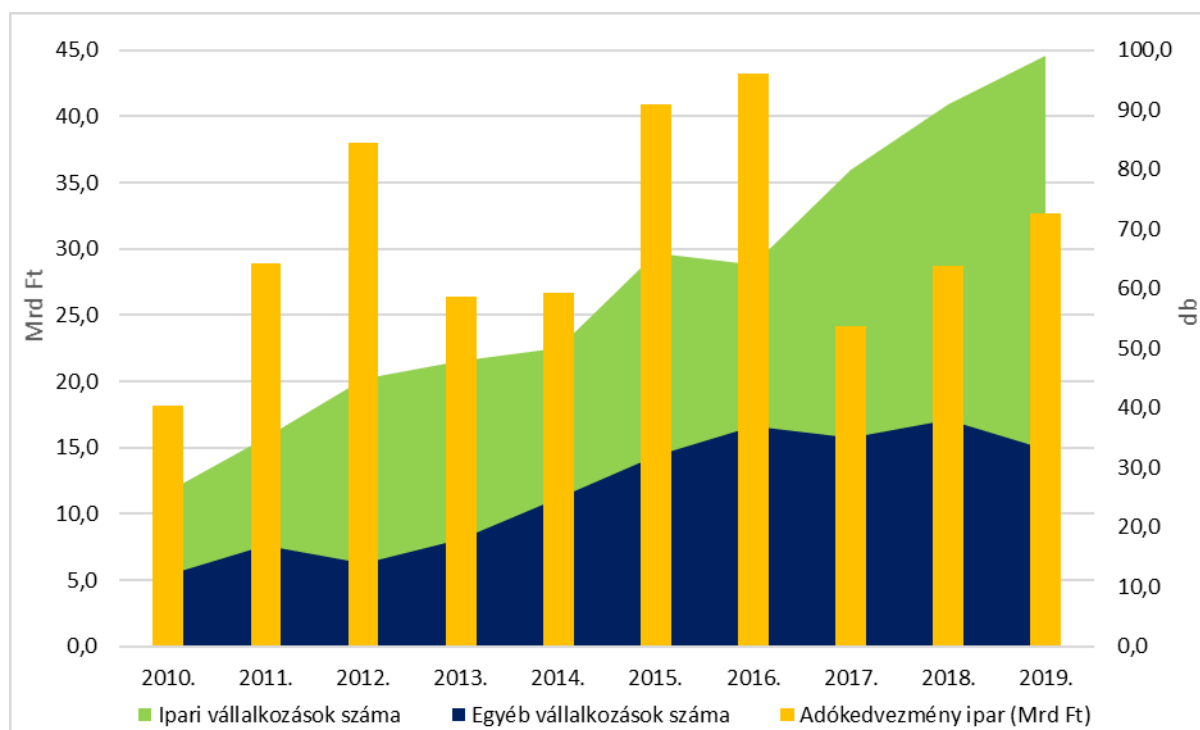
Társasági adó fejlesztési adókedvezményei

A fejlesztések ösztönzése érdekében a vállalkozások fejlesztési adókedvezményt vehetnek igénybe beruházásaik után. A fejlesztési adókedvezmény igénybevételének részletes feltételeit és szabályait a TAO tv., valamint kormányrendeletek határozzák meg.

A hipotézisünk az, hogy a fejlesztési adókedvezményben részesülő vállalkozók számának és a részükre adókedvezményként nyújtott támogatás összege növekedésének eredményeképpen hosszabb távon javulni fog a versenyképesség és a termelékenység, növekedni fog a termelés volumene, emelkedni fog a termelés értéke, javul a foglalkoztatottság, aminek hatására emelkednek az adó- és járulékbévételek, nőnek a központi költségvetés bevételei.

A NAV adatszolgáltatása szerint a társasági adóbevallások alapján a társas vállalkozások 2010-2019 között összesen 367,4 Mrd Ft fejlesztési adókedvezményt vettek igénybe. A kedvezményt igénybevevők kétharmada a 2010-2019 években az ipar területén tevékenykedett. A fejlesztési adókedvezményben részesülő ipari és egyéb vállalkozások és igénybe vett adókedvezmény összegét Mrd Ft-ban 2010-2019 között a 25. számú ábra szemlélteti.

25. ábra: Az igénybe vett fejlesztési adókedvezmény összege (Mrd Ft) és a fejlesztési adókedvezményben részesülő ipari és egyéb vállalkozások száma (db) 2010-2019 között

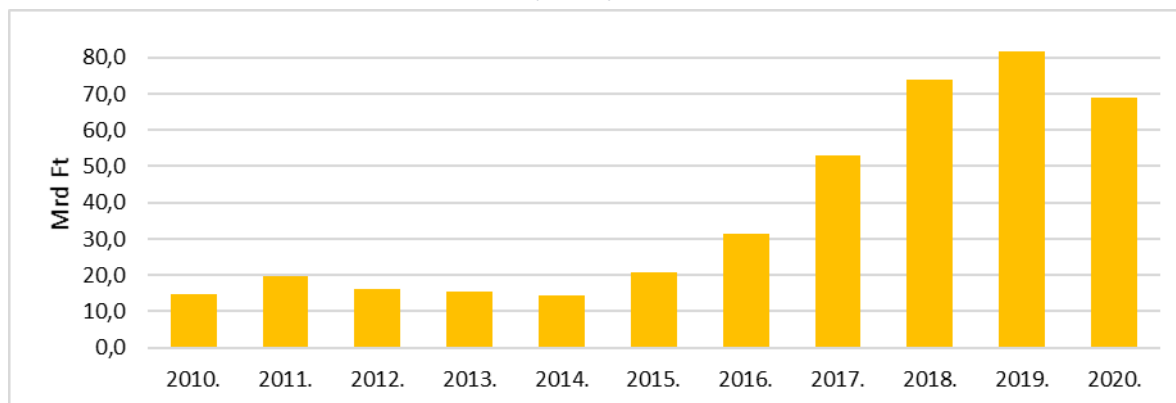
Forrás: NAV adatszolgáltatás alapján ÁSZ szerkesztés

Az ábra jól szemlélteti az adókedvezmények megoszlását az ipari és egyéb vállalkozások között. A 2010-2019. években az igénybevett adókedvezményekből az ipar által igénybe vett fejlesztési adókedvezmény aránya meghaladta a 80%-ot (307,9 Mrd Ft). A fejlesztési adókedvezményt túlnyomó részben a feldolgozóipar vette igénybe. (A részletes adatokat a 3. számú melléklet tartalmazza.)

Foglalkoztatás bővítés és munkahelyteremtés EU-s támogatásokkal: Az Európai Unió forrásából a foglalkoztatás növelése, munkahelyteremtés érdekében az ITM adatszolgáltatása szerint a különböző EU-s programok 663,7 Mrd Ft keretösszeget biztosítottak 2010 és 2020 között. A programok megvalósításával 2010-2019 években összesen 406,9 Mrd Ft felhasználásra került sor, 499,2 ezer munkavállaló számára biztosított munkalehetőséget a vállalkozások. A 2020. évi forrásfelhasználás 128,0 Mrd Ft volt, mellyel 326,0 ezer munkahely támogatására került sor.

Beruházás ösztönzési célú irányzat: 2003 óta működő, a nagyberuházások ösztönzését és támogatását szolgáló rendszer. A beruházás ösztönzési célú irányzat terhére kerülnek támogatásra Egyedi Kormányzati Döntések (EKD) alapján a 10 millió euró feletti értékű (turisztikai beruházások esetében 50 millió euró), nemzetgazdasági szempontból kiemelkedő jelentőségű beruházások. A beruházás ösztönzési célú irányzat felhasználásának adatait a 2010-2020 közötti időszakban a 26. számú ábra szemlélteti.

26. ábra: A beruházás ösztönzési célleírányzat teljesítésének adatai 2010-2020 között (Mrd Ft)

Forrás: Zárszámadás fejezeti indoklásai, MÁK alapján ÁSZ szerkesztés

A beruházás ösztönzési célleírányzat támogatásával a vállalkozások 2014-2020 között 36 751 álláshely kialakítását 2 662 Mrd Ft összegben megvalósuló beruházással vállaltak létrehozni. A Beruházás ösztönzési célleírányzat a Kormány stratégiai beruházás-politikájának egyik fontos eszköze, az ebből nyújtott támogatások elsődleges célja a működő öke-beáramlás szempontjából meghatározó nemzetgazdasági jelentőségű nagyberuházási projektek Magyarországon történő megvalósításának elősegítése, a K+F projektek, technológia-intenzív beruházások támogatása, valamint a munkahelyteremtés és munkahelymegtartás ösztönzése. A beruházás ösztönzési célleírányzatra vonatkozó részletes adatokat a 4. számú melléklet tartalmazza.

A Beruházás ösztönzési célleírányzatból történő támogatás megítélése során előnyt élveznek: biotechnológiai ipar, egészségipar, elektronikai ipar, élelmiszeripar, gépipar, gyógyszeripar, információ és telekommunikációs technológia ipar, járműipar, környezetvédelmi ipar, kutatás-fejlesztési célú beruházás, logisztika, megújuló-energiaipar, regionális szolgáltató központok létesítése, vagy bővítése, turizmust fejlesztő tevékenység, védelmi ipar.

Nagyvállalati Beruházási Támogatási program: vissza nem térítendő támogatást biztosított 2015-től azoknak a nagyvállalatoknak, illetve a fejlesztéssel nagyvállalati méretkategóriát elérő vállalkozások beruházásaihoz, melyek jelentős mértékben járultak hozzá a magyar gazdaság és a foglalkoztatás növekedéséhez. A vállalkozások a támogatások felhasználásával ebben az időszakban 2474 db új álláshely, létrehozására vállaltak kötelezettséget. A Nagyvállalati Beruházási Támogatási program 2015-2017 között vissza nem térítendő támogatást biztosított azoknak a nagyvállalatoknak a beruházásaihoz, melyek jelentős mértékben járultak hozzá a feldolgozóipar növekedéséhez és a foglalkoztatás növekedéséhez. A megítélt támogatás összege 97,2 Mrd Ft volt, a 237,8 Mrd Ft összegű fejlesztés megvalósításához. A 2018. évtől a támogatható vállalkozások köre bővült azokkal a KKV-kal, amelyek a fejlesztéssel nagyvállalati méretkategóriát érhetnek el. (A részletes adatokat az 5. számú melléklet tartalmazza)

Irinyi Terv – az innovatív iparfejlesztés irányainak meghatározásáról (2016) avagy az újraiparosítás stratégiája: célja, hogy az ipari szektor teljesítménye növekedjen, megőrizzük az európai járműiparban betöltött szerepünket, továbbá erősödünk az elektronikai iparban, digitális technológiában és az egészséggazdaság területén. Fő célkitűzése, hogy 2020-ra a hazai ipar GDP részaránya elérje a 30%-ot. Az ipari termelés részesedése a GDP-ből az Irinyi Terv (2016) célkitűzését, a 30%-ot nem érte el, a 2020. évre a részarány növekedésének trendje megtört. Az ipari termelés aránya a GDP-n belül 2020-ban 20,5 % volt. (A részletes adatokat a 6-7. számú mellékletek tartalmazzák.)

- Irinyi Terv iparstratégiai támogatásai: a folyósított iparstratégiai támogatások 85,3%-a (6,6 Mrd Ft) a feldolgozóipar számára került kifizetésre. A támogatások megítélésére jellemzően a kevésbé fejlett régiókban működő vállalkozások részére került sor. A támogatásokkal érintett vállalkozások munkahelyek kialakítására, prototípus, illetve piacra vihető termék előállítására, iparjogvédelmi oltalommal védett termék gyártására és gyakorlati képzési célt szolgáló tanműhelyek létrehozására vállaltak kötelezettséget.

- Beszállítói-fejlesztési Program: célja az alacsony hozzáadott értékű termékstruktúrával működő magyar tulajdonú KKV-k bekapcsolása a magasabb hozzáadott értéket teremtő termékek fejlesztésébe, gyártásába és termelékenységük növelése modern, Ipar 4.0-technológiák alkalmazásával, szervezetfejlesztéssel, képzéssel, innovációval, kutatásfejlesztési tevékenységgel. 2017-2020 között kifizetett támogatások összege összesen 10,9 Mrd Ft volt, melynek 76,1%-a (8,3 Mrd Ft) a feldolgozóipar számára került folyósításra. A beszállítói képességek javítása mellett a KKV-knál olyan eredmények valósulhatnak meg, mint az új ismeretek vagy technológiák hasznosítása, teljesítmény-növekedés, termelési költségek csökkenése, hatékonyabb anyagáramlási folyamat, új termékek és szolgáltatások, prototípusok fejlesztése és piacra vitele, szervezeti folyamatok optimalizálása, az Ipar 4.0 fejlettségi szintjének javítása.
- Kötött pályás járműgyártás fejlesztése: előirányzata terhére szerződéskötés történt, melynek kifizetésére 2019-ben került sor. A kötött pályás járműgyártás fejlesztésének célja az eszközpark jelentős fiatalítására irányul, a jármű-modernizációs igények kielégítése hazai fejlesztésű és gyártású vonatokkal.
- Ipar 4.0 célja, hogy a nemzetközi trendeknek megfelelően támogassa az ipar intelligens eszközökre épülő digitalizációs átalakítását a feldolgozóipar, és az IKT szolgáltatások területén. Az Ipar 4.0 a jövő kihívása, amelyhez minden ipari vállalkozásnak alkalmazkodnia kell a fejlődés érdekében. Az Ipar 4.0 támogatás keretében összesen 4,0 Mrd Ft támogatás került kifizetésre 2018-2020 között, melynek 97,5%-a (3,9 Mrd Ft) a feldolgozó ipar számára történt.

Kutatás, fejlesztés és innováció támogatása: a KSH adatai alapján a kutatás-fejlesztési ráfordítások összege 2010-2020 között nemzetgazdasági szinten összesen 5406,0 Mrd Ft volt. Az állami költségvetés K+F előirányzatából 2010-2019 között az energia ipar 3,5%-ban 42,0 Mrd Ft, az ipari termelés 11,9%-ban, 142,6 Mrd Ft támogatásban részesült. (A részletes adatokat a 8. számú melléklet tartalmazza.)

Gazdaságvédelmi és gazdaság-újraindítási intézkedések: céljuk a járvány okozta károk enyhítése és a gazdaság újraindítása. Főbb tényezői: munkahelyek védelme és létesítése, fejlesztések támogatása, likviditás megőrzése, export védelme volt. A támogatási kérelmek alapján összesen 109,6 Mrd Ft támogatás megítélésére került sor, melynek 25,7%-a, 28,2 Mrd Ft az ipart érintette. (A részletes adatokat a 9. számú melléklet tartalmazza.)

3. Az ipar előtt álló kihívások, az iparral kapcsolatos gazdasági és költségvetési kockázatok

3.1 Az iparral szembeni kihívások a nemzetközi és hazai célkitűzések alapján

Az ipar előtt álló kihívások között szerepel a digitalizációs elvárásoknak, a környezetvédelmi és klímavédelmi előírásoknak, az energiahatékonyság javításának való megfelelés, az ipar versenyképessége fenntartásának, az ipar technológia színvonala folyamatos emelésének, a K+F+I tevékenység erősítésének, továbbá az ország exporttevékenységében a piaci szerep megtartásának, illetve aránya bővítésének a követelménye.

Új európai iparstratégia (2021-2027)

Európa célul tűzte ki a klímasemlegességre való átállást, valamint vezető szerep betöltését a digitalizációban. A célkitűzések a nemzetgazdaság valamennyi ágára – így ezen belül az iparra is – hatást gyakorolnak. A célok megvalósítása új technológiákat, beruházásokat, innovációkat igényel, melyek új termékeket, szolgáltatásokat, piacokat, továbbá újfajta – ma még nem létező – készségeket igénylő, újfajta munkahelyeket teremt. Egyúttal megtörténik a körforgásos gazdaságra történő átállás a lineáris termelésről. Az új növekedési stratégiát az európai zöld megállapodás határozza meg, melynek központi eleme, hogy Európa 2050-re a világ első klímasemleges kontinensévé váljon. A versenyképesebb, környezetbarátabb ipar létrehozásához biztonságos, tiszta és megfizethető nyersanyag és energia ellátásra lesz szükség. Az Európai

Uniónak a digitális infrastruktúrákra irányuló ipari kapacitását is bővítenie kell. Lépéseket kell tenni a mesterséges intelligencia, az 5G hálózatok adatelemzések, metaadat elemzések területén a kutatásokra, technológia kiépítésére irányuló beruházások felgyorsítása érdekében. (Európai Bizottság: Új európai iparstratégia 2020.)

Az Európai Unió kutatási és innovációs keretprogramja (2021-2027)

Az Európai Unió kutatási és innovációs keretprogramja a kutatást és az innovációt az ötletektől egészen a piaci alkalmazásig kívánja támogatni, a nemzeti és regionális forrásokat kiegészítve. Szerkezete három pilléren alapul: tudományos kiválóság, globális kihívások és az európai ipar versenyképessége és innovatív Európa. A globális kihívások és az európai ipar versenyképessége, mint második pillér, azokat a kutatásokat kívánja támogatni, amelyek kezelik a társadalmi kihívásokat, az ipari technológiai fejlesztését szolgálják a digitalizáció, az energiaellátás, mobilitás, élelmezés és természeti erőforrások területén. Emellett olyan küldetéseket, partnerségeket alakít ki, mint például a karbonsemleges városok létrejötte. (Horizont Európa, az Európai Unió kutatási és innovációs keretprogramja – 2021-2027)

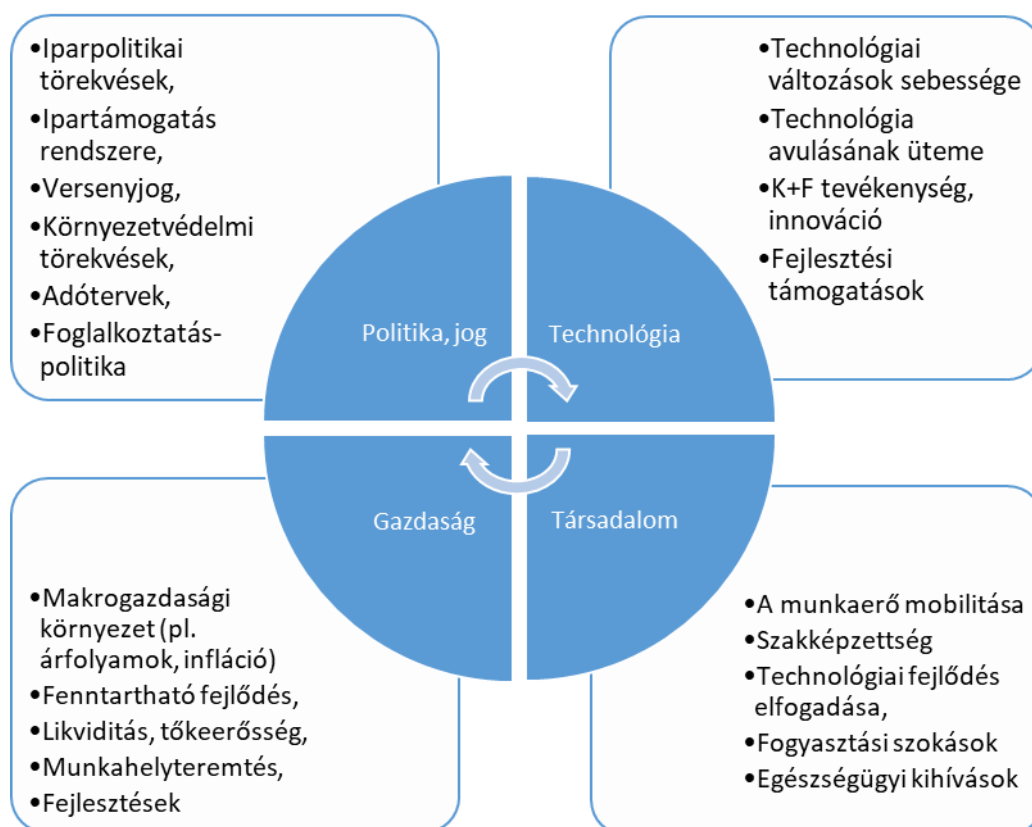
Magyarország számára is kulcskérdés a versenyképesség szempontjából az ipari termelés fenntartható, erőforrás-kímélő pályára történő állítása, melyhez energia hatékony, környezeti terhelést csökkentő és nyersanyag kímélő beruházásokra, technológiai fejlesztésekre, innovációra van szükség. Azokat az új a fenntarthatósághoz kapcsolódó iparágakat, amelyek a versenyképesség hosszú távú feltételeit teremtik meg, szükséges beazonosítani. Az Országgyűlés a 23/2018. (X. 31.) OGY határozatával elfogadta a 2018-2030. évek közötti időszakra szóló második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát, amely rámutat arra, hogy rövid távú cselekvési irányként meg kell vizsgálni az ipari technológiák és termékek dekarbonizációs szempontú életciklusát, fejleszteni kell a kapcsolódó módszertanokat. Az iparfejlesztési politikának figyelembe kell vennie a rendelkezésre álló természeti erőforrásokat, továbbá ki kell jelölnie azokat a húzóágazatokat, amelyek a környezet- és klímavédelmi rendszer keretei között versenyképesen tudják kielégíteni a társadalom igényeit. Az iparfejlesztés során tekintettel kell lenni az ipar általi területhasználat mérséklésére, valamint a barnamezős beruházások ösztönzésére. Olyan ösztönző és pályázati rendszer alkalmazása szükséges a kutatás, fejlesztés és innováció területén, amely a fenntarthatóságot szolgálja.

3.2 PEST elemzés

A gazdálkodó szervezetek – és ezen belül az ipari tevékenységet folytató gazdálkodók – tevékenységét, teljesítményét a külső környezetükben lévő politikai és jogi, gazdasági, társadalmi és szociális, valamint technológiai tényezők befolyásolják. Ezek a tényezők, illetve a hozzájuk történő alkalmazkodás, kihívásokat jelentenek a vállalkozások számára. Az ipar tevékenységére ható és kihívást jelentő környezeti tényezők beazonosítására a **PEST** (Political analysis, Economical analysis, Social analysis, Technological analysis, azaz politikai, gazdasági, társadalmi és szociális, valamint technológiai tényezők) elemzést hívtuk segítségül. Ennek célja, hogy rámutassunk az ipar előtt álló kihívásokra, az kihívásokra adott válaszokban, reakciókban rejlő kockázatokra, azok bekövetkezésének hatásaira az egyes ipari tevékenységet folytató gazdálkodók szintjétől, a nemzetgazdaságon és azon belül az iparon keresztül egészen a központi költségvetésig. (Felsőoktatási stratégiai módszertani kézikönyv – PEST elemzés, Balatoni Károly – Hortoványi Lilla – Incze Emma – Laczkó Márk – Szabó Zsolt Roland -Tari Ernő (2010): Stratégiai menedzsment)

A PEST elemzés összeállítása során felmértük az ipari tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetekre ható külső tényezőket, meghatároztuk fő csoportokba való tartozásukat. A fő csoportokba történő besorolásuk során figyelembe vettük, hogy mely tényező szerint gyakorolhatnak legnagyobb hatást, illetve kihívást a hazai ipar számára, mivel az egyes tényezők egymással összefüggésben, kölcsönhatásban állnak. Tekintetbe vettük a hazai és nemzetközi szinten rendelkezésünkre álló információkat, világgazdasági eseményeket, tendenciákat, nemzetközi tagságból eredő kötelezettségeket, a társadalom és tagjainak helyzetét, szokásait, illetve tudományos eredményeket. A feltárt lényeges tényezőket főcsoportok szerint a 27. számú ábra szemlélteti.

27. ábra: Az ipari vállalkozásokra ható kihívásokat jelentő tényezők

Forrás: ÁSZ szerkesztés

Az ipar kockázatai és azok lehetséges gazdasági és költségvetési hatásai

Politikai és jogi környezet

Jogsabályi (politikai) környezet változásai	
<u>Gazdasági hatás</u>	<u>Költségvetési hatás</u>
Változó gazdasági környezetet teremthet az adózás, gazdálkodás, támogatások, foglalkoztatás területén	A változtatás céljától függően kedvező, vagy kedvezőtlen hatásokat keletkeztethet az adóbevételek és támogatások területein. A kedvezőtlen hatások kockázatokat hordoznak magukban.

Az ipar technológiája fejlődésére való tekintettel, továbbra is figyelemmel kell lenni az ipar számára nyújtandó költségvetési támogatások rendszerére. Egyrészt olyan technológiai korszerűsítés szükséges, ami jelentős nagyságrenddel csökkenti az ÜHG kibocsátást, másrészt tovább kell folytatni a környezetbarát termékek gyártását. A klíma- és a környezet védelme érdekében a környezetvédelmi előírások fokozott betartása és betartatása, az energiahatékonyság fokozása elengedhetetlen követelmény minden gazdasági ágazat, így az ipar számára is.

Gazdasági környezet

Piaci környezet – Vevők	
<u>Gazdasági hatás</u>	<u>Költségvetési hatás</u>
Termékek iránti kereslet növekedése, mely a termelés és foglalkoztatás, ezen keresztül a kiáramló bértömeg növekedése irányába hathat.	Adó- és járulék bevételek növekedése, munkanélküli ellátások csökkenése
Termékek iránti kereslet csökkenése, melynek hatására a termelés és foglalkoztatás is csökkenthet. Fennállhat a kockázata az üzletmenet megszakadásának.	Adó- és járulék bevételek csökkenése, munkanélküli ellátások növekedése, átképzések támogatása
Piaci környezet alakulása a szállítók oldaláról	
Nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű és minőségű alapanyag, mely gátolja a termelést, tartós hiánya kényszerleállást okozhat, ami kockázatot jelez, piacvesztéshez és a munkanélküliség növekedéséhez vezethet. Emellett a megnövekedett kereslet az árak emelkedéséhez, az infláció növekedéséhez vezethet. Importból történő biztosítás esetén romlik a külkereskedelmi mérleg egyensúlya, megjelenik az árfolyam kockázat.	adó- és járulékbévételek csökkenése, munkanélküli ellátások növekedése
Likviditás alakulása	
Fizetési nehézségek, fizetőképtelenség, körbetartozások, tartozások az államháztartással szemben (adósság kockázata, költségvetési bevételek csökkenésének kockázata)	adó- és járulékbévételek csökkenése, a vállalkozás esetleges stratégiai jellege közvetlen beavatkozást igényelhet, ami a költségvetési kiadásokat növelheti

A gazdaságra úgy a mikro, mint a makrogazdasági környezet is hatással van, a nem megfelelő reagálásnak következményei lehetnek, ami a versenyképesség csökkenését, piacvesztést vonhat maga után. Ezek következtében láncreakcióban, a termelés és az értékesítés csökkenése eredményeképpen likviditási gondok merülhetnek fel, ami fizetési nehézségeket eredményezhet (úgy a szállítók, mint a munkaerő tekintetében), ami végső kimenetelként a vállalkozás megszűnéséhez vezethet.

Technológiai környezet

Kutatás, fejlesztés és innováció	
<u>Gazdasági hatás</u>	<u>Költségvetési hatás</u>
Elmaradó kutatások, fejlesztések, innováció hiánya a gyártott termékek elavulásához vezet, ami a piacok elvesztésének kockázatát hordozza magában. Mindez a termelés, majd a foglalkoztatás csökkenését eredményezi.	adó- és járulékbévételek csökkenése, munkanélküli ellátások növekedése
Nem áll rendelkezésre megfelelő számú és szaktudású kutató (elmaradó kutatásokat, fejlesztéseket eredményez).	támogatásokon, képzéseken és oktatáson keresztül a kutatóképzés ösztönzése
Kutatás-fejlesztési és innovációs források nem eredményes, kívánt hatásokat el nem érő felhasználása, ami az elmaradó kutatásokhoz, fejlesztésekhez és innovációhoz vezet.	eredménytelen közpénzfelhasználás
Ipari kémkedés, kibertámadások	
Versenyhátrányok (esetleg külföldi) gyorsabb technikai fejlődése, termelés kiesés a támadás következtében	Adó és járulékbévételek csökkenéséhez vezethet, míg az esetleges foglalkoztatás csökkenés a munkanélküli

fennállhat a piacvesztés, a termelés, majd foglalkoztatás csökkenésének kockázata.	ellátások, átképzések szükségességét indokolja, ami a költségvetési kiadások növekedéséhez vezethet
Ipar 4.0 akadályai: forráshiánya és tudás hiánya	
Technológiai lemaradás következtében fennállhat a piacvesztésnek, a termelés csökkenésének, majd a foglalkoztatottak száma csökkenésének kockázata.	Csökkenő adó- és járulékbévételek, munkanélküliek számának növekedése következtében munkanélküli ellátások kiadásainak növekedése, feladatok a technológiai lemaradás felszámolása érdekében

A technológia változásának gyors sebessége, a technológiai avulás üteme minden gazdálkodót, vállalkozást folyamatos kihívás elé állít. A K+F+I tevékenység ráfordításai hosszú távon megtérülhetnek, azonban ezen tevékenységek elmaradása technológiai lemaradást eredményezhet, ami piacvesztéssel járhat úgy a belföldi, mint az exportértékesítés tekintetében.

Társadalom

Munkaerő-piaci helyzet alakulása	
<u>Gazdasági hatás</u>	<u>Költségvetési hatás</u>
<p>Megfelelő végzettségű és számú munkaerő hiánya, verseny a munkaerőért, bérek növekedése.</p> <p>A munkaerő hiánya miatt fennállhat a gyártás folyamatosságának kockázata, a megfelelő képzettséggel nem rendelkező munkaerő hiánya a termelés folytonosságának kockázatát veti fel.</p>	<p>adó- és járulékbévételek növekedése, ösztönzők kiépítése a nem aktív lakosság munkába állása érdekében</p> <p>munkaerő mobilitásának ösztönzése (területi átrendeződés)</p> <p>igényeknek megfelelő oktatás, szakképzés</p> <p>a munkaerő hiánya miatt adó- és járulékbévételek kiesése</p>
Járványhelyzet alakulása	
<p>Lezárások, leállások, alapanyag és nyersanyag hiány, üzletmenet megszakadása, termelés leállása, munkanélküliség növekedése, termelés szerkezetének átalakulása a változó fogyasztási igényekhez. A járványügyi helyzet fokozódása miatt kockázatosabbá válik a termelés.</p>	<p>adó- és járulékbévételek csökkenése, munkanélküli ellátások iránti igény növekedése</p>

Forrás: ÁSZ szerkesztés

A társadalmi tényezők tekintetében figyelemmel kell lenni a munkaerő mobilitására, egyenletes területi eloszlására az ipar szempontjából fejlettebb és fejletlenebb régiók tekintetében egyaránt. Fontos a megfelelő szakképzettséggel rendelkező munkaerő rendelkezésre állása, a technológiai fejlődés követelményeire figyelemmel a munkaerő folyamatos képzésének előtérbe helyezésével. Amennyiben a gazdasági növekedés emelkedőben van, ez kifejti hatását a foglalkoztatottság javításában, a bérek emelkedésében, a munkanélküliség alakulásában, ami hatással van a fogyasztási szokásokra, a fogyasztás emelkedésére. Növekvő termelés, javuló foglalkoztatottság, emelkedő bérszínvonal esetén a központi költségvetés bevételei is emelkedni fognak adók (és járulékok) formájában. Újonnan kialakuló, nem várt, hatásait előre fel nem mérhető helyzet (pl.: járványhelyzet) befolyásolhatja valamennyi gazdasági ágazat, így az ipar teljesítményét. A 2020. évben kialakult járványhelyzet leállásokban, lezárásokban, alapanyag és nyersanyag hiányban, termelés leállásban érzékeltette hatásait, mely befolyásolta az ipar teljesítményét.

FELHASZNÁLT DOKUMENTUMOK

ÁSZ

2021. évi költségvetés végrehajtásának I. negyedéves monitoringjáról szóló elemzés (T532)

A koronavírus-járványt követő gazdasági újraindulás: közpénzügyi hatások (T528)

ÁSZ Elemzés – A költségvetés fenntarthatósági célú elemzése (2020) – Állami Számvevőszék elemzése

https://www.asz.hu/storage/files/files/elemezések/2020/koltsegvetes_fenntarthatosag20201002.pdf?ctid=1296

ÁSZ Elemzés – Állami befektetésösztönzés és munkahely teremtési intézkedések (2019)

https://www.asz.hu/storage/files/files/elemezések/2019/allami_befektetes_osztonzes20191010.pdf?ctid=1271

KSH

KSH évkönyvek 2010-2019

KSH: Magyarország számokban, 2020

https://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1062497&p_temakor_kod=KSH&p_lang=HU

KSH: Jelentés az ipar teljesítményéről 2011-2020

KSH: Kutatás-fejlesztés 2019, innováció 2016-2018

http://www.ksh.hu/apps/shop.kiadvany?p_kiadvany_id=1058203&p_temakor_kod=KSH&p_lang=HU

KSH Gyorstájékoztató: Ipar, 2020. április második becslés

<https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/ipa2004>

KSH Gyorstájékoztató: GDP 2021. I. negyedév második becslés

<http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/gdp2103>

KSH STADAT 1.1.1.27 Az ipar termelőiár-indexei

http://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0027.html

KSH jelentések az iparban végbement beruházásokról

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/jelberuh14.pdf>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/jelberuh15.pdf>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/jelberuh18.pdf>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/jelberuh18.pdf>

KSH STADAT 3.1.1.2 A nemzetgazdasági beruházások értéke, volumenindexei (2000-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0002.html

KSH STADAT 3.1.1.3. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke az ipar nemzetgazdasági ágaiiban anyagi-műszaki összetétel szerint (2010-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0003.html

KSH STADAT 3.1.1.4. A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei az ipar nemzetgazdasági ágaiiban anyagi-műszaki összetétel szerint (2010-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0004.html

KSH STADAT 3.1.1.5. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke feldolgozóipari alágak szerint (2010-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0005.html

KSH STADAT 3.1.1.6. A nemzetgazdasági beruházások volumenindexei feldolgozóipari alágak szerint (2010-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0006.html

KSH STADAT 9.1.1.3. A regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági ágak szerint (2015-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0003.html

KSH STADAT 9.2.1.3. A regisztrált vállalkozások száma havonta, nemzetgazdasági ágak szerint – GFO/’14 (2015. január – 2021. május)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0052.html

KSH STADAT 13.1.1.1 Az ipar összefoglaló adatai (2001-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0001.html

KSH STADAT 13.1.1.3. Az ipari termelés megoszlása a vállalkozások létszám-kategóriája szerint (2009-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0003.html

KSH STADAT 13.1.1.5. Az ipari termelés volumenindexei alágak szerint (2001-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0005.html

KSH STADAT 13.1.1.6. Az ipar összes értékesítése alágak szerint (2001-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0006.html

KSH STADAT 13.1.1.7 Az ipar összes értékesítésének volumenindexei alágak szerint (2001-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0007.html

KSH STADAT 20.1.1.9. A foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak, ágazatok szerint, nemenként – TEÁOR’08 (2009-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0009.html

KSH STADAT 20.1.1.52. Az alkalmazásban állók száma nemzetgazdasági áganként (2009-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0052.html

KSH STADAT 20.1.1.54. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként (2009-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0054.html

KSH STADAT 20.1.1.55. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete a munkavállalók főbb demográfiai jellemzője szerint (2019-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0055.html

KSH STADAT 20.1.1.72. Üres álláshelyek száma és aránya nemzetgazdasági áganként

http://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0072.html

KSH STADAT 20.2.1.55 A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként, havonta, valamint havi és negyedévente kumulált (2017. január – 2021. április)

http://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0150.html

KSH STADAT 20.2.1.64. Üres álláshelyek száma és aránya nemzetgazdasági áganként, negyedévente (2016. I. – 2021. I.)

http://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0159.html

KSH STADAT 21.1.1.1. A makrogazdaság főbb adatai (1995-2019)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0001.html

KSH STADAT 21.1.3.4. A bruttó hazai termék (GDP) volumenének változása (2000-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0082.html

KSH STADAT 21.2.1.1. A makrogazdaság főbb negyedéves adatai (1995. I. – 2021. I.)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0085.html

KSH STADAT 21.2.1.3 A bruttó hazai termék (GDP) termelése folyóáron nemzetgazdasági áganként, negyedévente (1995. I. – 2021. I.)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0087.html

KSH STADAT 21.2.1.5. A bruttó hazai termék (GDP) termelése 2015. évi átlagáron nemzetgazdasági áganként, negyedévente – ESA2010 (1995. I. – 2021. I.)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0089.html

KSH STADAT 21.2.1.6. A bruttó hazai termék (GDP) termelésének negyedéves volumenindexei nemzetgazdasági áganként (1996. I. – 2021. I.)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0090.html

KSH STADAT 21.2.1.20. Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) változásához (termelési oldal) nemzetgazdasági áganként, előző év azonos időszakához viszonyított negyedéves indexekből számítva (1996. I. – 2021. I.)

http://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0104.html

KSH STADAT 26.1.1.2. Az állami költségvetés K+F előirányzatából kifizetett pénzüsszegek (GBARD) társadalmi gazdasági célok szerint (2010-2019)

http://www.ksh.hu/stadat_files/tte/hu/tte0002.html

KSH STADAT 26.1.1.12. A kutatás-fejlesztési ráfordítások (falakon belüli) tevékenység-típus szerint (2000-2020)

http://www.ksh.hu/stadat_files/tte/hu/tte0012.html

ITM

Adatszolgáltatás az ipart érintő kormányzati stratégiák, programok hazai és uniós forrásból származó gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési támogatások keretösszegeiről, a források felhasználásáról, az egyes iparágak szerinti éves bontásban, továbbá a támogatásban részesült vállalkozások számáról, egyes iparágak szerinti éves bontásban évenkénti kimutatásban a 2010-2020. évekre

Beszámoló a Kormányzati programok végrehajtásáról, az iparra vonatkozóan a gazdaságfejlesztési támogatások felhasználásáról

NAV

Adatszolgáltatás a 2010-2019. években igénybe vett fejlesztési adókedvezmény mértékéről évenkénti bontásban, az igénybevevő vállalkozások számáról, megoszlásáról ágazati hovatartozás szerint

Fejlesztési adókedvezmény a társasági adóban (<https://ado.hu/ado/fejlesztési-adokedvezmeny-a-tarsasagi-adoban/>)

MNB

MNB Inflációs jelentés, 2021. március

<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes/2021-03-25-inflacios-jelentes-2021-marcius>

MNB Hitelezési folyamatok, 2021. március

<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/hitelezési-folyamatok/hitelezési-folyamatok-2021-marcius>

MNB árfolyamok 2010-2020. évek december 31-ére vonatkozóan

<https://www.mnb.hu/arfolyam-lekerdezes>

Egyéb források

Európai Bizottság: Új európai iparstratégia 2020. – Horizont Európa, az Európai Unió kutatási és innovációs keretprogramja (2021-2027) <https://mfk.gov.hu/a-horizon-europa-horizont-europa-felepítése-es-pályázatai.html>

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia <https://magyarkozlony.hu>, <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A18H0023.OGY>

Pénzügyminisztérium (2021): A magyar gazdaság 2020-ban ellenállóbbnak bizonyult az Európai Unió átlagánál.

(<https://kormany.hu/hirek/a-magyar-gazdasag-2020-ban-ellenallobbnak-bizonyult-az-europai-unio-atlaganal>)

Babos D., Végh N. (2021): Kéz a kézben? – A Covid- válság a fiskális és monetáris politika szorosabb együttműködését okozta.

(<https://www.mnb.hu/letoltes/babos-daniel-vegh-noemi-kedvezo-marad-a-finanszirozasi-helyzet.pdf>)

Felsőoktatási módszertani kézikönyv

(https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/felsőoktatási_strategiai_módszertani_kezikönyv.pdf)

- Balatoni Károly – Hortoványi Lilla – Incze Emma – Laczkó Márk – Szabó Zsolt Roland – Tari Ernő (2010): Stratégiai menedzsment – Felsőoktatási stratégiai módszertani kézikönyv 2.1.1.1. pont)

JOGSZABÁLYOK ÉS KÖZJOGI SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK JEGYZÉKE

Törvények

Magyarország Alaptörvénye

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról

2011. évi LXVI. törvény az Állami Számvevőszékről

2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról

2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről és innovációról

Költségvetési törvények

2009. évi CXXX. törvény A Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről

2010. évi CLXIX. törvény a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről

2011. évi CLXXXVIII. törvény a Magyar Köztársaság 2012. évi költségvetéséről

2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről

2013. évi CCXXX törvény Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről

2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről

2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről

2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről

2017. évi C. törvény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről

2018. évi L. törvény Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről

2019. évi LXXI. törvény Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről

2020. évi XC. törvény Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről

Zárszámadási törvények és fejezeti indoklásai

2011. évi CXXXIII. törvény a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetésének végrehajtásáról

2012. évi CLV. törvény a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX törvény végrehajtásáról

2013. évi CXCI. törvény a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény végrehajtásáról

2014. évi LXII. törvény a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról

2015. évi CLXXII. törvény a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény végrehajtásáról

2016. évi CXXII. törvény a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény végrehajtásáról

2017. évi CLXX. törvény a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény végrehajtásáról

2018. évi LXXXIV. törvény a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény végrehajtásáról

2019. évi LXXIX. törvény a Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról

2020. évi CXVII. törvény a Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény végrehajtásáról

Kormányrendeletek

270/2012. (IX. 25.) Korm. rendelet a Kormány egyedi döntéseivel megítélhető regionális beruházási támogatás szabályairól és a Beruházás ösztönzési célú felhasználásainak szabályairól

210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet a Beruházás ösztönzési célú felhasználásáról

1272/2018. (VI. 15.) Korm. rendelet a központi költségvetés címrendjének a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelettel összefüggő módosításáról

637/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről

639/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges egyes intézkedésekről

693/2020. (XII. 29.) Korm. rendelet a kutató-fejlesztő tevékenységet végző munkavállalók veszélyhelyzet idején megvalósuló foglalkoztatásának támogatásáról

Kormányhatározatok

1142/2017. (III. 20.) Korm. határozat a Beszállítói Cselekvési Terv végrehajtásáról

1179/2017. (IV. 7.) Korm. határozat a kötöttpályás járműgyártás fejlesztéséről

1343/2020. (VI. 24.) Korm. határozat a Nemzeti Exportvédelmi Programról

2030/2020. (XII. 29.) Korm. határozat a koronavírus elleni nemzeti oltóanyag fejlesztésének támogatásáról

1037/2021. (II. 5.) Korm. határozat a Gazdaság-újraindítási Akciótervről

Országgyűlési határozatok

23/2018. (X. 31.) OGY határozat a 2018-2030. közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáról

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Alaptörvény	Magyarország Alaptörvénye
ÁSZ	Állami Számvevőszék
Bányászat	Bányászat és kőfejtés
EKD	Egyedi kormányzati döntés
Energiaipar	Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás
GDP	Bruttó hazai termék
IKT	információs és kommunikációs technológia
ITM	Innovációs és Technológiai Minisztérium (2018-tól, ezt megelőzően NFM)
K+F+I	kutatás, fejlesztés, innováció
KFI törvény	2014. évi LXXVI. törvény a tudományos kutatásról, fejlesztésről, innovációról
Kft.	Korlátolt felelősségű társaság
KKM	Külgazdasági és Külügyminisztérium
KKV-k	kis- és középvállalkozások
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KTIA	Kutatási, Technológiai és Innovációs alap
Mft	millió forint
MÁK	Magyar Államkincstár
MNB	Magyar Nemzeti Bank
Mrd Ft	milliárd forint
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
NFM	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (2018-ig, ezt követően ITM)
NGM	Nemzetgazdasági Minisztérium (2018-ig, ezt követően PM)
NKFI Alap	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap
NNK	Nemzeti Népegészségügyi Központ
PM	Pénzügyminisztérium (2018-tól, ezt megelőzően NGM)
Stabilitási tv.	2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról
ÜHG	üvegház hatású gázok
V3 országok	Csehország, Lengyelország, Szlovákia
V4 országok	Visegrádi 4 országok: Csehország, Lengyelország, Magyarország, Szlovákia

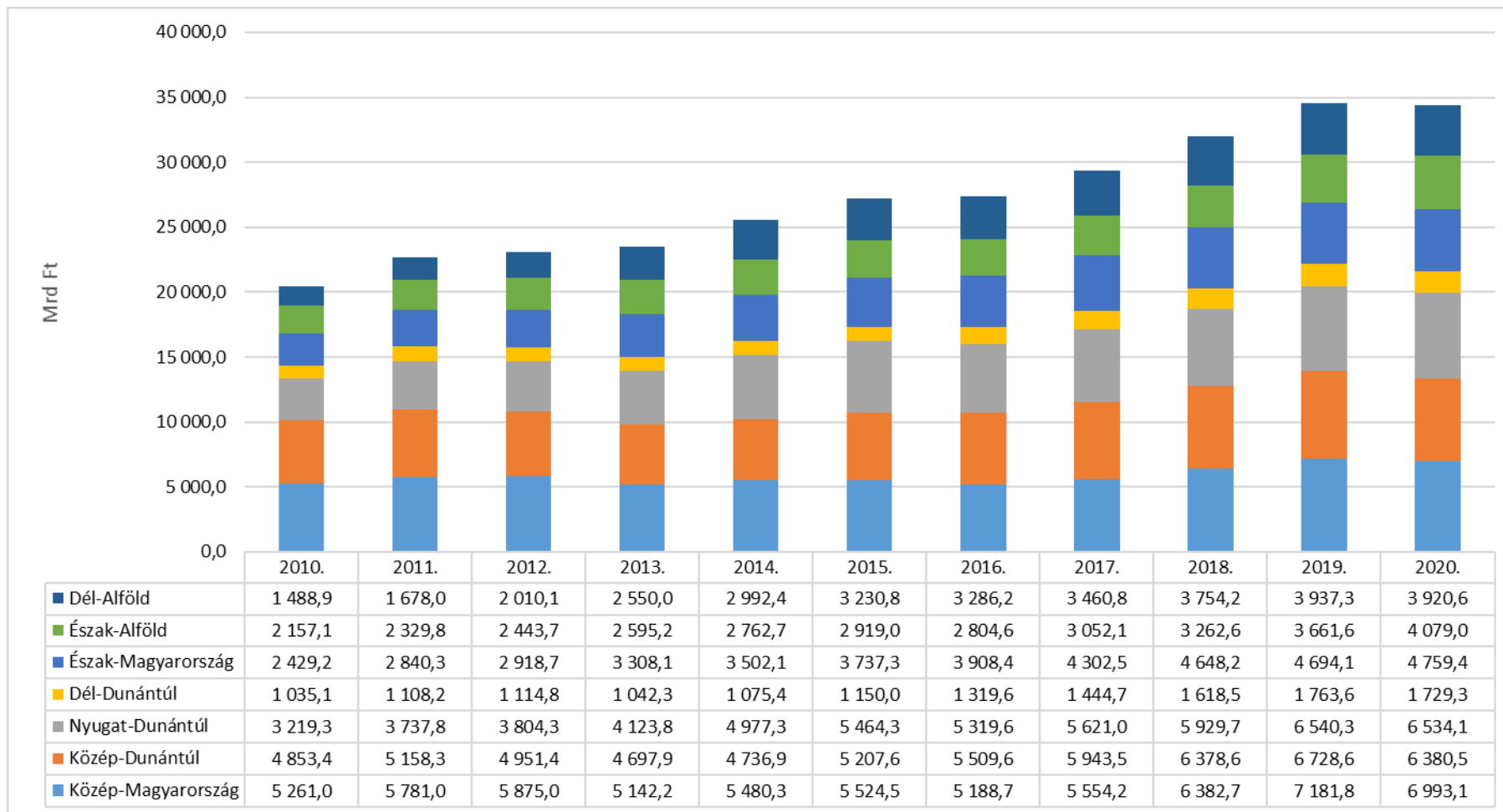
FOGALOMTÁR

Alapkutatás	Kísérleti vagy elméleti munka, amelyet elsősorban a jelenségek vagy megfigyelhető tények háttérével kapcsolatos új ismeretek megszerzésének érdekében folytatnak, anélkül, hogy kilátásba helyeznék azok közvetlen üzleti alkalmazását vagy felhasználását (KFI tv. 3. § 1.)
Alkalmazott kutatás	Tervezett kutatás vagy kritikus vizsgálat, amelynek célja új ismeretek és szakértelem megszerzése új termékek, eljárások vagy szolgáltatások kifejlesztéséhez vagy a létező termékek, eljárások vagy szolgáltatások jelentős mértékű fejlesztésének elősegítéséhez, amely magában foglalja komplex rendszerek összetevőinek létrehozását, és beletartozhat a prototípusok laboratóriumi környezetben vagy létező rendszerekhez szimulált interfésszel rendelkező környezetben történő megépítése, valamint kísérleti sorozatok gyártása, amennyiben ez az alkalmazott kutatáshoz és különösen a generikus technológiák ellenőrzéséhez szükséges. (KFI tv. 3. § 2.)
Belföldi értékesítés árindexe	A belföldre értékesített termékek, szolgáltatások nettó árbevételéből kiindulóan, bázisidőszaki súlyozással képzett index (https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz36.html)
Bruttó hazai termék	termelési oldalról számítva egyenlő az ágazatok vagy szektorok által előállított, alapáron értékelt bruttó hozzáadott értékek (azaz a kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbségeinek) és az ágazatokra vagy szektorokra fel nem osztható termékdók és -támogatások egyenlegének összegével (http://www.ksh.hu/docs/hun/modszgyors/gdpmodsz15.html)
Bruttó hozzáadott érték	A kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbsége (https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz31.html)
Bruttó termelési érték	A veszteségmentes termelésnek felel meg. A bruttó termelési érték a gazdaságban, a megtermelő ágazaton belül felhasznált termék értékét is tartalmazza (https://www.ksh.hu/docs/hun/modszgyors/mszmodsz12.html)
Exportértékesítés és árindexe	A külkereskedelem részére közvetlenül, bizományos vagy közös érdekeltégi rendszerben értékesített termékek árbevételéből kiindulóan, bázisidőszaki súlyozással képzett index (https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz36.html)
GDP	Termelési oldalról számítva egyenlő az ágazatok vagy szektorok által előállított, alapáron értékelt bruttó hozzáadott értékek (azaz a kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbségeinek) és az ágazatokra vagy szektorokra fel nem osztható termékdók és támogatások egyenlegének összegével. (http://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/gdp_modsz.html)
Ipar, iparstatisztika	Az iparstatisztika három nemzetgazdasági ágat (bányászat, feldolgozóipar, energiapar) foglal magában. A természetben előforduló ásványok kitermelése, az alapanyagok, termékek új terméké történő átalakítása, a villamos-energia, földgáz, gőz-, melegvíz-ellátás ipari tevékenységnek minősül. Az ipari termelés alakulása nagymértékben befolyásolja a gazdaság teljesítményét, és az ágazatcsoport foglalkoztatási szerepe is jelentős. Az iparstatisztika a termelési adatokon kívül információkat szolgáltat a belföldi és az export eladásokról, valamint az ipari termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó megrendelésekről. (https://www.ksh.hu/ipar)
Ipari termelés volumene	Az az ipari termelés változatlan áron számolt bruttó termelési értéke

Kísérleti fejlesztés:	A meglévő tudományos, technológiai, üzleti és egyéb vonatkozó ismeretek és szakértelem megszerzése, összesítése, alakítása és felhasználása új vagy javított termékek, eljárások vagy szolgáltatások kidolgozása céljából. (KFI tv. 3. § 7.)
Körforgásos gazdaság	A körforgásos gazdaság nem az egyszeri fogyasztásra épül, hanem az előállított termék tartósságára, javíthatóságára, újra használatára és anyagában hasznosítására, újrafeldolgozására
Kutatás-fejlesztés	Magában foglalja az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést (KFI tv. 3. § 11.)
Lineáris gazdaság	A lineáris gazdasági modell egyszeri fogyasztással számol. A lineáris gazdasági modellben – amely szerint ma még a gazdasági folyamatok többsége működik – a természeti erőforrásokból, elsődleges nyersanyagokból állítják elő a termékeket, amelyek a használatot követően hulladékká válnak, és a bennük lévő anyag és energia örökre elveszik. (https://hosz.org/korforgas/mi-az-a-korforgasos-gazdasag-diobeiban)
PEST elemzés	a PEST elemzés célja a makrokörnyezeti tényezők vizsgálatok és értékelése négy dimenzió mentén a stratégiai irányok megalapozott kijelölése és a felsőoktatási intézmény vezetőinek döntéstámogatása érdekében (https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/felsooktatasi_strategiai_modszertani_kezikonyv.pdf - Balatoni Károly – Hortoványi Lilla – Incze Emma – Laczkó Márk – Szabó Zsolt Roland -Tari Ernő (2010): Stratégiai menedzsment - Felsőoktatási stratégiai módszertani kézikönyv 2.1.1.1. pont)
Termelői árindex	a belföldi értékesítés és exportértékesítés árindexeinek súlyozott átlaga (https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz36.html)
Termelési volumenindex	az ipari termelés alakulását az ipari termelési érték változásával mérjük, de ebből az átváltozás hatását kiszűrjük. A termelési volumenindexet az ipari termelési érték (tárgyidőszaki árszinten kifejezett) összehasonlító áras adataiból számítjuk. (KSH Gyorstájékoztató módszertan https://www.ksh.hu/docs/hun/modszgyors/ipamodsz09.html)

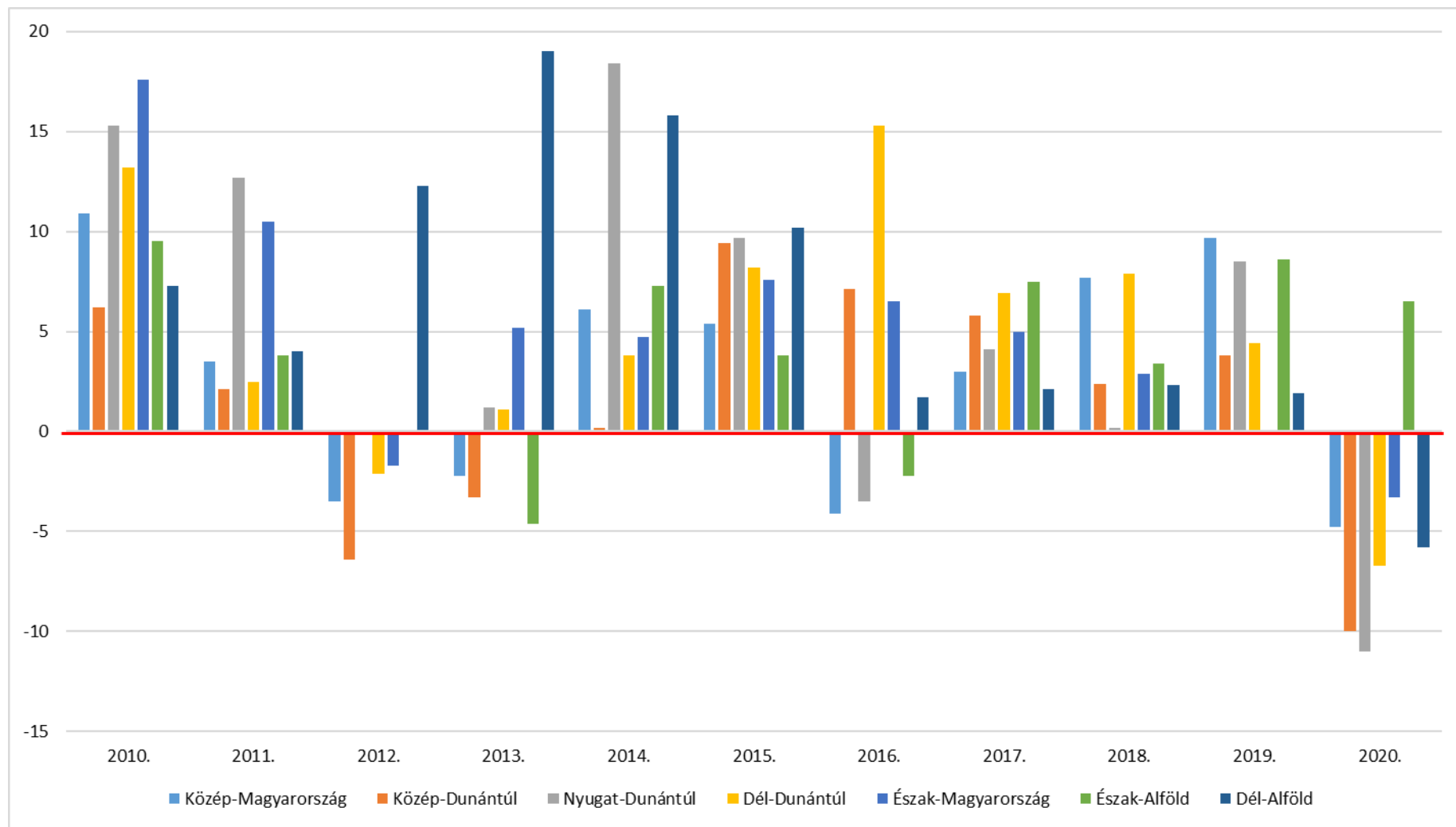
MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Az ipari termelés alakulása régióként és összesen 2010-2020 között (Mrd Ft)

Forrás: KSH régi STADAT 6.4.2.1 táblázata alapján ÁSZ szerkesztés

2. számú melléklet: Az ipari termelés volumenének változása régióként 2010-2020 között. (%)

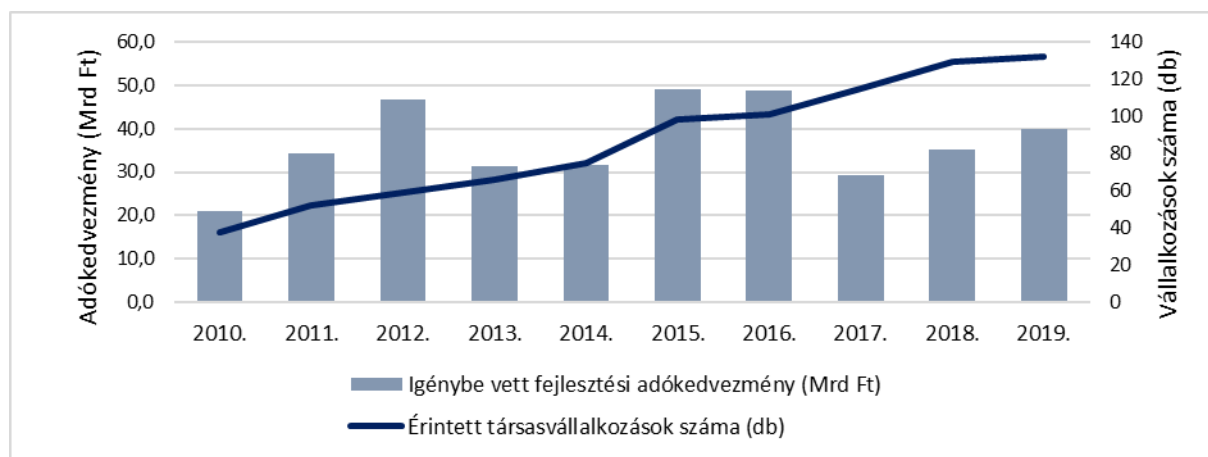
KSH STADAT 13.1.2.1. alapján ÁSZ szerkesztés

3. számú melléklet: Társasági adó fejlesztési adókedvezményei

A fejlesztések ösztönzése érdekében a vállalkozások fejlesztési adókedvezményt vehetnek igénybe beruházásaik után. A fejlesztési adókedvezmény igénybevételének részletes feltételeit és szabályait a TAO tv., valamint kormányrendeletek határozzák meg.

A társasági adóbevallások alapján a társas vállalkozások 2010-2019 között összesen 367,4 Mrd Ft fejlesztési adókedvezményt vettek igénybe. A kedvezményt igénybe vevő vállalkozások száma évről évre növekedett. Az igénybe vett fejlesztési adókedvezmények és az érintett vállalkozások számának alakulását a társasági adóbevallások alapján a 28. számú ábra szemlélteti a 2010-2019. években. (A NAV adatszolgáltatása a 2020. évre vonatkozóan nem tartalmazott információkat.)

28. ábra: Igénybe vett fejlesztési adókedvezmények és érintett társas vállalkozások száma a társasági adó bevallások alapján 2010-2019 között (Mrd Ft, db)

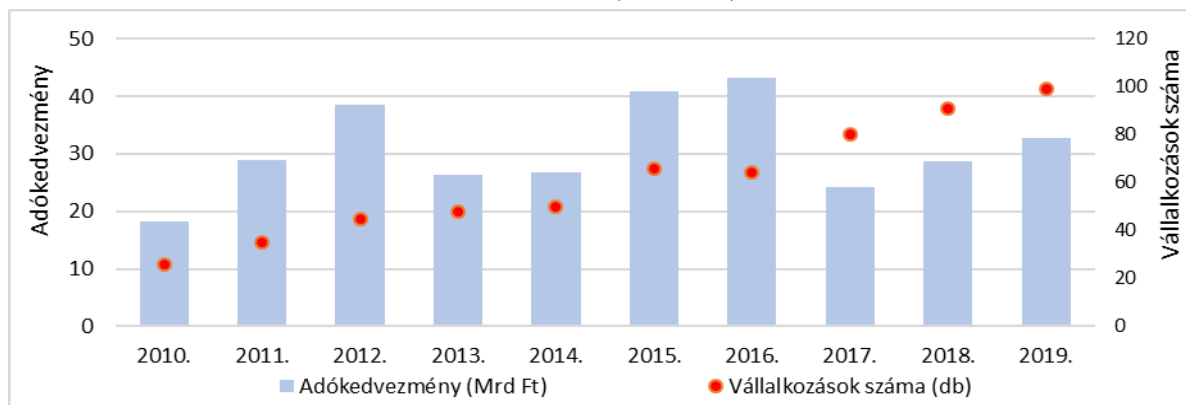

Forrás: NAV adatszolgáltatás alapján ÁSZ szerkesztés

A kedvezményt igénybevevők kétharmada a 2010-2019 években az ipar területén tevékenykedett. Annak ellenére, hogy a kedvezmény összegét tekintve az ipar részesedése az összes fejlesztési adókedvezményből 2019-ben volt a legalacsonyabb, ugyanakkor az érintett vállalkozások arányán belül az iparban tevékenykedő vállalkozások aránya ebben az évben volt a legmagasabb (75,0%).

Az ipar által igénybe vett fejlesztési adókedvezmény aránya az összes igénybe vett fejlesztési adókedvezményhez viszonyítva 2010-2019 között meghaladta a 80%-ot. A legalacsonyabb mértékű (82,1%) 2019-ben volt, míg a legmagasabb (88,5%) a 2016. évben. Az iparon belül az egyes ágazatok által igénybe vett fejlesztési adókedvezmény alakulását, illetve az érintett vállalkozások számát a 2010-2019 közötti időszakban a 29. számú ábra szemlélteti.

29. ábra: Az ipar által igénybe vett fejlesztési adókedvezmények és érintett vállalkozások számának alakulása a 2010-2019. években (Mrd Ft, db)

Forrás: NAV adatszolgáltatás alapján ÁSZ szerkesztés

A fejlesztési adókedvezményt az iparon belül a feldolgozóiparban működő vállalkozások vették jellemzően igénybe. Az energia iparban az igénybe vett fejlesztési adókedvezmény összege a 2010-2019. években mindössze 5,0 Mrd Ft volt, az ipar által igénybe vett fejlesztési adókedvezménynek mindössze 1,6%-a.

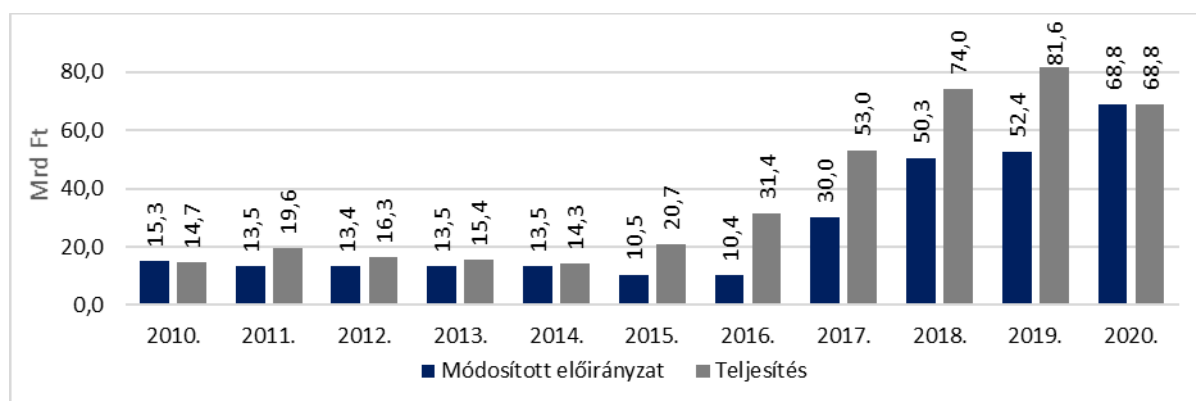
Nyilvános adat, információ még nem állt rendelkezésre a fejlesztési adókedvezmények igénybevétele révén megvalósult fejlesztések eredményeiről.

4. számú melléklet: Beruházás ösztönzési célélőirányzat

A beruházás ösztönzési célélőirányzat a nagyberuházások ösztönzésére és támogatására vonatkozó rendszer, mely 2003 óta működik. Az előirányzat a Kormány befektetés-ösztönzési politikájában stratégiai fontosságú. A beruházás ösztönzési célélőirányzat terhére kerülnek támogatásra Egyedi Kormányzati Döntések (EKD) alapján a 10 millió euró feletti értékű (turisztikai beruházások esetében 50 millió euró), nemzetgazdasági szempontból kiemelkedő jelentőségű beruházások. Az előirányzat felülről nyitott, vagyis a kiadások és bevételek előirányzat módosítási kötelezettség nélkül – eltérhetnek a költségvetési törvényben jóváhagyott előirányzattól. Az EKD alapján vissza nem térítendő támogatás volt nyújtható többek között a vállalkozások technológiai korszerűsítésére, a működő tőke befektetések ösztönzésére, logisztikai központok kialakítására, az ipari kutatást és kísérleti fejlesztést magába foglaló kutatás-fejlesztési célú beruházások létrehozására.

A Kormány egyedi döntéseivel megítélhető regionális beruházási támogatás szabályairól és a Beruházás ösztönzési célélőirányzat felhasználásának szabályairól szóló 270/2012. (IX. 25.) Korm. rendelet értelmében egyedi beruházási támogatás csak induló beruházáshoz adható, bármely iparágban és gazdasági területen. Előnyt élveznek: biotechnológiai ipar, egészségipar, elektronikai ipar, élelmiszeripar, gépipar, gyógyszeripar, információ és telekommunikációs technológia ipar, járműipar, környezetvédelmi ipar, kutatás-fejlesztési célú beruházás, logisztika, megújuló-energiapár, regionális szolgáltató központok létesítése, vagy bővítése, turizmust fejlesztő tevékenység, védelmi ipar. A Beruházás ösztönzési célélőirányzat a 2014. évtől az NFM-től átkerült a KKM-hez, felhasználásának szabályait pedig a 210/2014. (VIII. 27.) Korm. rendelet határozza meg. A célélőirányzat kezelő szerve a Nemzeti Befektetési Ügynökség. A 2010-2020. évek között a beruházás ösztönzési célélőirányzatot és azok teljesítésének adatait a 30. ábra szemlélteti.

30. ábra: A beruházás ösztönzési célélőirányzat és annak teljesítésének adatai 2010-2020 között (Mrd Ft)

Forrás: Zárszámadás fejezeti indoklásai, MÁK alapján ÁSZ szerkesztés

Az egyes évek zárszámadási törvényeinek fejezeti indoklásai a támogatással megvalósítani kívánt célkitűzésekre vonatkozóan tartalmaztak információkat. Az elemzés számára még nem álltak rendelkezésre nyilvános adatok arra vonatkozóan, hogy a támogatások eredményeképpen a célkitűzéseket elérték-e.

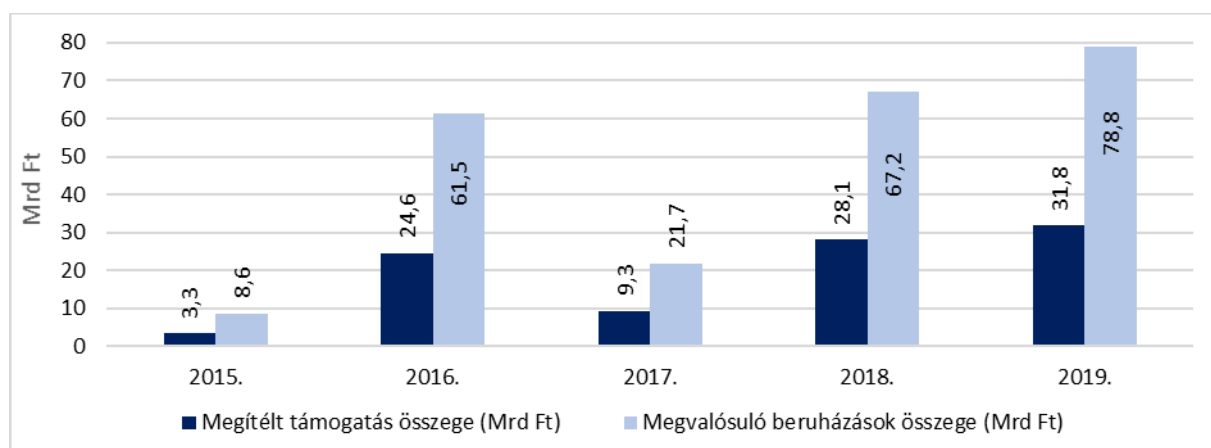
5. számú melléklet: Nagyvállalati Beruházási Támogatási program

A 2015. évben került megnyitásra új előirányzatként az NGM fejezetében a Nemzetgazdasági támogatások fejezeti kezelésű előirányzat. Az előirányzat kizárólag a Nagyvállalati Beruházási Támogatási program finanszírozási forrásait tartalmazta. A Nagyvállalati Beruházási Támogatási program 2015-2017 között vissza nem térítendő támogatást biztosított azoknak a nagyvállalatoknak a beruházásaihoz, melyek jelentős

mértékben járultak hozzá a magyar gazdaság és ezen belül is a feldolgozóipar növekedéséhez és a foglalkoztatás növekedéséhez. 2018-tól a támogatható vállalkozások köre bővült azokkal a KKV-kal, amelyek a fejlesztéssel nagyvállalati méretkategóriát érhetnek el, továbbá a feldolgozóiparon kívül kiterjesztésre került az építőiparra, valamint a nagy- és kiskereskedelemre. A támogatható projektek mérete minimálisan 100 Mft, a minimális támogatási összeg pedig 50,0 Mft volt. A támogatottakkal szemben elvárás volt, hogy a bázislétszám és a projekt következtében keletkező plusz álláshelyeket a fenntartási időszak alatt megtartsák és a létrejövő többletkapacitásokat működtessék. 2015 és 2019 között 145 vállalkozás számára 97,2 Mrd Ft támogatás került megítélésre összesen 237,8 Mrd Ft összegű fejlesztés megvalósításához. A vállalkozások a támogatások felhasználásával ebben az időszakban 2474 db új álláshely létrehozására vállaltak kötelezettséget.

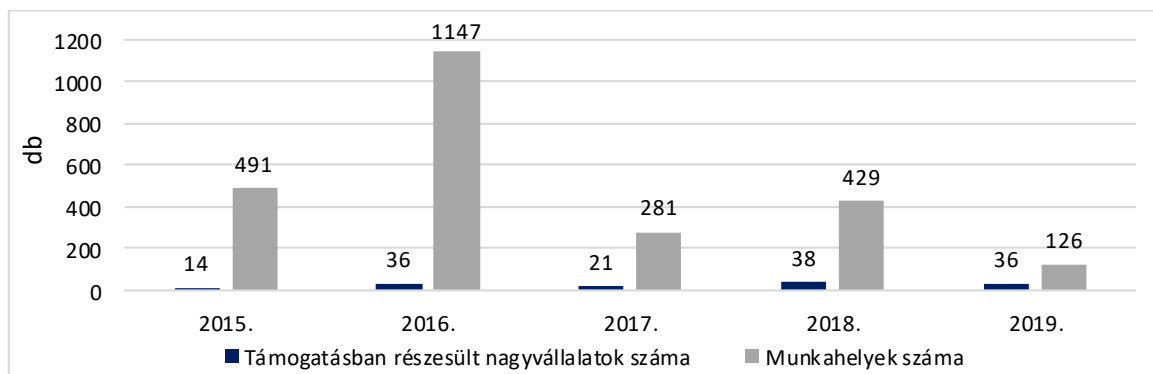
A megítélt támogatások összegét, valamint a megvalósítandó beruházások bekerülési összegét a 31. számú ábra, a támogatásban részesült nagyvállalatok számát és a támogatások felhasználásával létrehozni kívánt munkahelyek számát a 32. ábra szemlélteti.

31. ábra: Nagyvállalati Beruházási Támogatásban részesült nagyvállalatok számára megítélt támogatások és a támogatás felhasználásával megvalósuló beruházások összege 2015-2019 között (Mrd Ft)

Forrás: 2015-2019 évek zárszámadási törvényének fejezeti indoklásai (NGM, PM) alapján ÁSZ szerkesztés

32. ábra: Nagyvállalati Beruházási Támogatásban részesült nagyvállalatok száma és a támogatás felhasználásával létrehozni kívánt új munkahelyek számának alakulása (db, 2015-2019)

Forrás: 2015-2019 évek zárszámadási törvényének fejezeti indoklásai (NGM, PM) alapján ÁSZ szerkesztés

Az egyes évek zárszámadási törvényeinek fejezeti indoklásai a megítélt támogatásokra és vállalt kötelezettségekre vonatkozóan tartalmaztak információkat, azonban azok megvalósításáról nyilvános információk, adatok még nem álltak rendelkezésre.

6. számú melléklet: Az újraiparosítás terve – Irinyi terv

„Az újraiparosítás a modernebb ipari termelés szerkezetet, a magasabb hozzáadott értékű termelés felé való elmozdulást jelenti.” (Irinyi Terv 2016. 6. o.)

Az Európai Unió Újraiparosítási Stratégiája

A 2008-as válság óta az Európai Unió ipari termelése több mint 20%-kal esett vissza, az ázsiai erős ipari országokkal és az USA-val szemben hátrányba került. Az EU szintjén az ipari termelés hozzájárulása a GDP-hez 17%-os volt, az Európa Bizottság célul tűzte ki, hogy ez az arány 2020-ig 20%-ra emelkedjen. Ennek eszköze, a versenyképes termékek előállítás, a termékekhez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, a közigazgatás és adminisztráció hatékonysága, a vállalkozások mobilitása, célzott kutatás-fejlesztési és innovációs támogatások, valamint anyag- és energia hatékony felhasználás.

Irinyi Terv – az innovatív iparfejlesztés irányainak meghatározásáról (2016) – az újraiparosítás stratégiája

A Kormány az EU újraiparosítási stratégiájával összhangban alakította ki saját elképzeléseit és alkotta meg az újraiparosítás stratégiáját képviselő Irinyi Tervet, melynek célja, az ipari szektor teljesítményének növekedése, illetve a hazai ipar részaránya a GDP-ben 2020-ra elérje a 30%-ot. Az újraiparosítást a Kormány a befektetések közvetlen ösztönzése mellett indirekt eszközökkel – gazdaságszabályozással – is igyekszik segíteni. Iparosítás célkitűzéseinek megvalósításához szükséges a vállalkozások kapacitásbővítésének támogatása, üzleti infrastruktúra (ipari parkok, logisztikai központok többek között) fejlesztése, KFI tevékenység támogatása.

Az Irinyi Terv megvalósítása érdekében azoknak a tőkehiányos, az Irinyi Terv által kiemelt ágazatként azonosított ágazatokba tartozó vállalatok fejlesztéseinek és beruházásainak támogatása szükséges, amelyek jelentős mértékben járulnak hozzá a feldolgozóipar növekedéséhez. Az Irinyi Terv oly módon határozta meg a kiemelt ágazatok körét, ami figyelembe vette a globális fejlesztési trendeket, a regionális versenytársak és exportpartnerek iparfejlesztési terveit, az erőforrásokat, az alacsony delokalizációs kockázatot, továbbá azt is, hogy mely ágazatok fejlesztése járulhat hozzá legnagyobb mértékben a többi ágazat fejlődéséhez, illetve a GDP növekedés szempontjából melyeknek lehet a legnagyobb multiplikátor hatása.

Az Irinyi Terv a 2016-os indításakor az „*iparstratégiai program előirányzata*” elemmel rendelkezett, majd 2017-ben két új elemmel gazdagodott, a Beszállítói-fejlesztési Programmal és a Köött pályás járműgyártás fejlesztése előirányzatokkal. 2018-tól pedig az addig a Beszállítói-fejlesztési Program által tartalmazott Ipar 4.0 program külön előirányzatként került meghatározásra. Az Irinyi Terv előirányzata 2018-ban a XV. Pénzügyminisztérium fejezetből a XVII. ITM fejezetbe került átforgatásra.

Az elemzés készítésének időszakában még nem állt rendelkezésre nyilvános adat az Irinyi Terv iparstratégiai támogatási program, a Beszállítói-fejlesztési Program, valamint Köött pályás járműgyártás fejlesztése támogatásainak felhasználásáról, illetve 2018-2020. évekre az Ipar 4.0 program végrehajtásáról, az elért eredményekről. Az elemzés összeállításakor a 2020. évi zárszámadási törvény ITM fejezetének indoklása még nem állt rendelkezésre.

Irinyi Terv iparstratégiai támogatásai

Az Irinyi terv 2016. évi elfogadását követően a központi költségvetésből az Irinyi terv iparstratégiai támogatása – 2 Mrd Ft összegben – új elemként jelent meg a 2016. évi központi költségvetési törvényben. Ebben az évben az előirányzat terhére kifizetés nem történt, az kormányhatározattal más előirányzatok javára átcsoportosításra került.

A 2017-2018. évi zárszámadási törvény fejezeti indoklásai alapján a támogatások megítélésére jellemzően a kevésbé fejlett régiókban működő vállalkozások részére került sor. A támogatásokkal érintett vállalkozások pedig 120 új munkahely, 153 tesztelt prototípus vagy piacra vihető termék, 11 iparjogvédelmi oltalom, és 9 gyakorlati képzési célt szolgáló tanműhely létrehozására vállaltak kötelezettséget.

Az Irinyi Terv kifizetett iparstratégiai támogatásai (7,9 Mrd Ft) 85,3%-a (6,6 Mrd Ft) a feldolgozóipar számára kerültek kifizetésre.

Még nincs rendelkezésre álló nyilvános adat, információ a támogatások felhasználásának elért eredményeiről.

Beszállítói-fejlesztési Program

A Beszállítói-fejlesztési Program 2017-ben került megnyitásra a Beszállítói Cselekvési Terv végrehajtásáról szóló 1142/2017. (III. 20.) Korm. határozat és a 2017. évi költségvetési törvény módosításáról szóló 2017. évi LXXXVI. törvény alapján. A Beszállító-fejlesztési Program célja az alacsony hozzáadott értékű termékstruktúrával működő magyar tulajdonú KKV-k bekapcsolása a magasabb hozzáadott értéket teremtő termékek fejlesztésébe, gyártásába és termelékenységük növelése modern, Ipar 4.0-technológiák alkalmazásával, szervezetfejlesztéssel, képzéssel, innovációval, kutatásfejlesztési tevékenységgel.

A beszállítói képességek javítása mellett a KKV-knál olyan eredmények valósulhatnak meg, mint az új ismeretek vagy technológiák hasznosítása, teljesítmény-növekedés, termelési költségek csökkenése, hatékonyabb anyagáramlási folyamat, új termékek és szolgáltatások, prototípusok fejlesztése és piacra vitele, szervezeti folyamatok optimalizálása, az ipar 4.0 fejlettségi szintjének javítása.

A 2017-2020. évi zárszámadási törvény fejezeti indoklásai és az ITM adatszolgáltatása alapján 2017-2020 között kifizetett támogatások összege összesen 10,9 Mrd Ft volt, melynek 76,1%-a (8,3 Mrd Ft) a feldolgozóipar számára került folyósításra. A 2017. évben a támogatott vállalkozások 100%-a, míg 2018-ban 68,5%-a, 2019-ben 79,2%-a és 2020-ban 69,7%-a a feldolgozó iparban tevékenykedett.

Még nincs rendelkezésre álló nyilvános adat, információ a támogatások felhasználásának elért eredményeiről.

Kötőtpályás járműgyártás fejlesztése

A Kötőtpályás járműgyártás fejlesztése előirányzat 2017-ben került megnyitásra, mint az Irinyi Terv új eleme. Eredeti előirányzata (1,0 Mrd Ft) Korm. határozat alapján más előirányzatok javára a 2017. évben átcsoportosításra került. A 2018. évi módosított előirányzat 2,1 Mrd Ft volt, melynek kifizetésére 2019-ben került sor. A központi költségvetés a 2019. évben a kötőtpályás járműgyártás fejlesztésére eredeti előirányzatot nem tartalmazott, az előző évi kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradvány előirányzatosítása történt meg és került kifizetésre.

Még nincs rendelkezésre álló nyilvános adat, információ a támogatások felhasználásának elért eredményeiről.

Ipar 4.0

Az előirányzat tervezésére 2018-ban a PM keretein belül került sor, mely a 1272/2018. (VI. 15.) Korm. határozattal az ITM fejezethez került átrendezésre. Az Ipar 4.0 program célja, hogy a nemzetközi trendeknek megfelelően támogassa az ipar intelligens eszközökre épülő digitalizációs átalakítását a feldolgozóipar, és az IKT szolgáltatások területén.

Az Ipar 4.0 támogatás keretében összesen 4,0 Mrd Ft támogatás került kifizetésre 2018-2020 között, melynek 97,5%-a (3,9 Mrd Ft) a feldolgozó ipar számára történt.

Még nincs rendelkezésre álló nyilvános adat, információ a támogatások felhasználásának elért eredményeiről.

7. számú melléklet: Az Irinyi Terv 2016-2020. közötti végrehajtására vonatkozó részletes információk

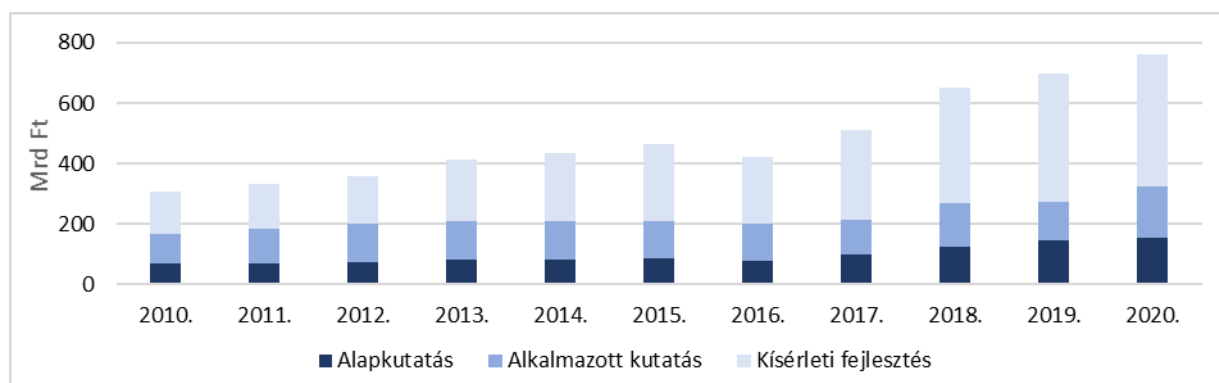
Irinyi Terv / Megnevezés	Iparstratégiai támogatás				Beszállítói-fejlesztési Program				Kötőpályás járműgyártás fejlesztése				Ipar 4.0		
	2017.	2018.	2019.	2020.	2017.	2018.	2019.	2020.	2017.	2018.	2019.	2020.	2018.	2019.	2020.
Előirányzat: eredeti (Mrd Ft)	3,0	2,5	2,5	2,5	0,0	3,0	3,0	3,0	1,0	5,5	2,1	-	1,5	1,5	1,4
módosított (Mrd Ft)	3,0	5,5	6,2	4,2	1,0	7,4	7,7	39,5	0,0	2,1	2,1	-	1,5	3,0	1,4
Megítélt támogatás összesen (Mrd Ft)	2,6	2,4	2,5	na	0,6	6,3	2,8	na	0,0	2,1	0,0	-	1,5	1,5	na
- érintett vállalkozások száma (db)	13	11	1	na	4	73	26	na	-	1	-	-	8	17	na
Támogatással megvalósítani tervezett beruházások értéke (Mrd Ft)	5,3	5,0	na	na	na	na	na	na	-	na	-	-	na	na	na
Várt eredmények					na	na	na	na	-	na	-	-	na	na	na
- új munkahely	44	76	na	na	na	na	na	na	-	na	-	-	na	na	na
- tesztelt prototípus és piacra viheto termék (db)	14	139	na	na	na	na	na	na	-	na	-	-	na	na	na
- iparjogvédelmi oltalom	6	5	na	na	na	na	na	na	-	na	-	-	na	na	na
- gyakorlati képzési célt szolgáló tanműhely létesítése	4	5	na	na	na	na	na	na	-	na	-	-	na	na	na
Az adott évi megítélt támogatásból kifizetett (Mrd Ft)	2,0	2,4	2,2	1,3	0,6	6,2	2,7	1,5	-	2,1	-	-	1,5	1,4	1,1
- ebből feldolgozóipar	1,5	2,3	1,8	1,0	0,6	4,6	2,2	0,9	-	0	-	-	1,5	1,4	1,1
Kifizetett támogatással érintett vállalkozások (db)	11	11	18	14	4	73	24	33	-	1	-	-	8	16	18
- ebből feldolgozóipar	8	10	12	10	4	50	19	23	-	0	-	-	8	15	17

Forrás: 2017-2019. évek zárszámadási törvényének fejezeti indoklásai (NGM, PM, ITM), a 2020. évi központi költségvetés végrehajtásának adatai (MÁK), valamint az ITM adatszolgáltatása alapján ÁSZ szerkesztés

8. számú melléklet: Kutatás, fejlesztés és innováció támogatása

A KSH adatai szerint a kutatás-fejlesztési ráfordítások összege 2010-2020 között nemzetgazdasági szinten összesen 5406,0 Mrd Ft volt. Az egyes években kutatás-fejlesztésre fordított ráfordítások összegét kutatási, fejlesztési tevékenység típusa szerint a 33. számú ábra tartalmazza.

33. ábra: A kutatás-fejlesztés ráfordításai 2010-2020 között (Mrd Ft)

Forrás: KSH STADAT 26.1.1.12. alapján ÁSZ szerkesztés

A kutatás-fejlesztési ráfordítások összege 2010-ről 2020-ra (760,1 Mrd Ft) közel két és félszeresére növekedett. Ezen belül a kísérleti fejlesztés részaránya a 2010. évi 45,5%-ról 2020-ra 57,3%-ra emelkedett. Ennek fontossága abban rejlik, hogy a kísérleti fejlesztés célja, hogy a meglévő tudományos, technológiai, üzleti és egyéb ismeretek és szakértelem megszerzésével, összesítésével, alakításával és felhasználásával új vagy javított termékek kerüljenek majd előállításra és ennek eredményeként értékesítésre.

A kutatás-fejlesztés projektek eredményeit a vállalkozások nem csak a főtevékenységük szerinti besorolásnak megfelelő területeken használták fel. A 2019. évben az ipari termelői vállalkozások 90%-ában a saját főtevékenységüknek megfelelő nemzetgazdasági ágban hasznosították a kutatás-fejlesztési projektjeik eredményét. (KSH: Kutatás-fejlesztés 2019 – Innováció 2016-2018)

A KSH adatai szerint az állami költségvetés K+F előirányzatából az energia, valamint az ipari termelés és technológia társadalmi gazdasági célokra az alábbi összegek kerültek kifizetésre 2010-2019 között.

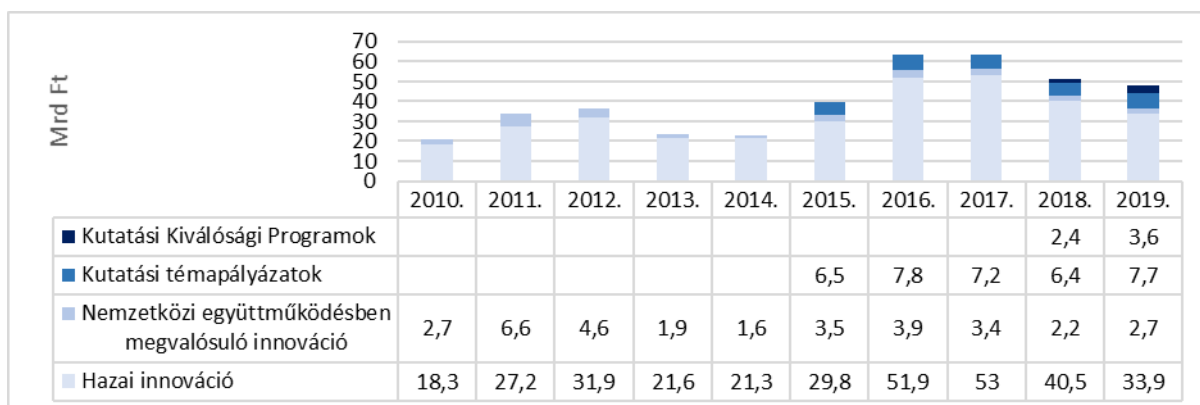
1. táblázat: Az állami költségvetésből K+F célokra, valamint azon belül az energia és az ipari termelés és technológia társadalmi gazdasági célokra felhasznált támogatások 2010-2019 között (Mrd Ft)

Megnevezés	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Energia	1,3	0,7	1,9	13,4	0,8	3,0	5,1	6,2	5,7	3,9
Ipari termelés és technológia	10,2	2,5	12,1	27,9	3,8	10,0	19,0	16,7	23,4	17,0
Összesen	96,2	82,7	97,6	196,7	90,9	96,2	140,0	136,2	129,5	129,1

Forrás: KSH STADAT 26.1.1.2.

A kutatás-fejlesztés és innováció közfinanszírozási forrását a KFI tv. alapján az NKFI Alap jelenti. Az NKFI Alapból biztosított források alakulását a 34. számú ábra tartalmazza.

34. ábra: a KTIA-ból és az NKFI Alapból folyósított források alakulása 2010-2019 között (Mrd Ft)

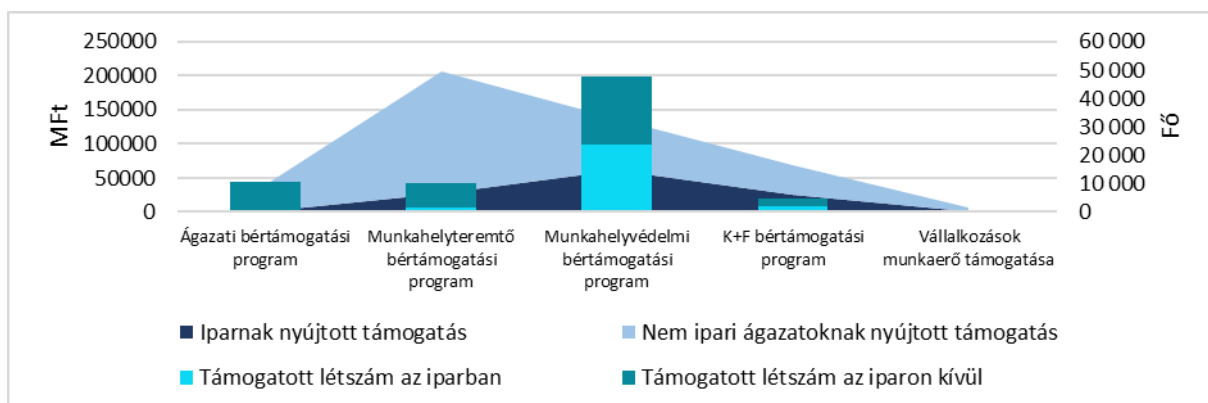
Forrás: zárszámadási törvények, ÁSZ szerkesztés

Az NKFI Alap 2020. január 1-jétől két alaprésze került felosztásra, a Kutatási Alaprészből teljesített támogatások összege a 2020. évben 41,3 Mrd Ft, míg az Innovációs Alaprészből 111,9 Mrd Ft támogatás folyósítására került sor. (MÁK: A 2020. évi központi költségvetés végrehajtásának adatai) Így összességében az NKFI Alapból (és jogelődjéből, a KTIA-ból) 557,3 Mrd Ft támogatás folyósítására került sor 2010-2020 között. Az NKFI Alapból és elődjéből (KTIA) nyújtott támogatások esetében még nem álltak rendelkezésre nyilvános adatok az ipari vállalkozások részesedésére vonatkozóan. Továbbá az egyes évek zárszámadási törvényei, illetve a fejezeti indoklások nem tartalmaztak a támogatottak által vállaltakra és azok teljesítésére vonatkozó adatokat. Még nincs rendelkezésre álló nyilvános adat, információ a kutatásokhoz, fejlesztésekhez nyújtott támogatások felhasználásának elért eredményeiről.

9. számú melléklet: Gazdaságvédelmi és gazdaság-újraindítási intézkedések

Bértámogatás, foglalkoztatás védelem: A járványhelyzet egyes ágazatokban jelentős keresletcsökkenést, leállásokat, termelés-csökkenést okozott, ami egyes vállalkozásoknál kényszerű munkaidő- és foglalkoztatás-csökkenéssel járt. Ezért ezeken a területeken a Kormány bértámogatási intézkedéseket hozott a munkahelyek, a foglalkoztatás védelme érdekében. Az egyes bértámogatási intézkedésekre (ágazati bértámogatási program, munkahelyteremtő bértámogatási program, munkahelyvédelmi bértámogatási program, K+F bértámogatási program és vállalkozások munkaerő támogatása) benyújtott és 2020. december 31-ig támogatott kérelmek alapján megítélt támogatások összegét és a támogatottak létszámát a 35. számú ábra szemlélteti.

35. ábra: Az egyes bértámogatási intézkedések alapján megítélt támogatások összege és érintettek létszáma 2020. december 31-ig (M Ft, fő)

Forrás: ITM adatszolgáltatás alapján ÁSZ szerkesztés

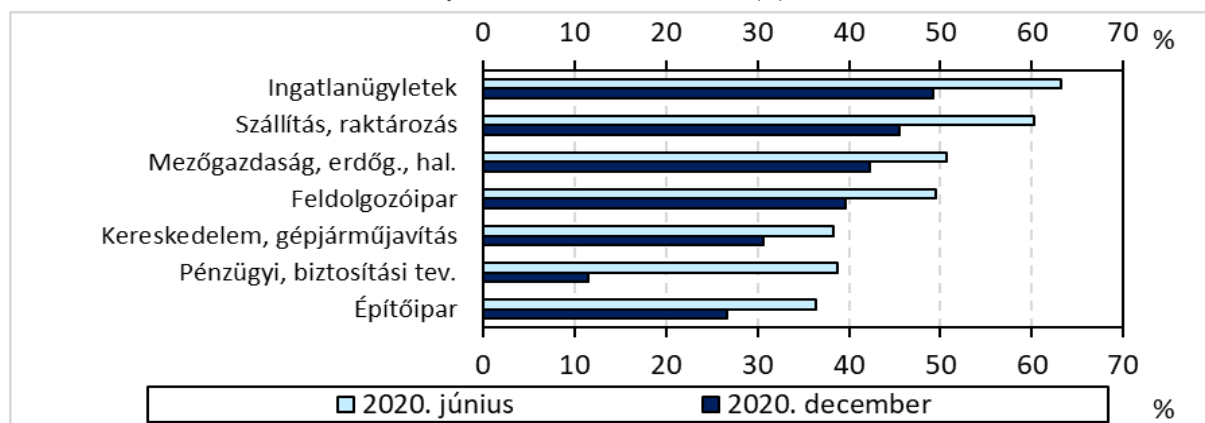
A 2020. évi járványügyi helyzet okozta munkaerő piaci problémák enyhítésére hozott kormányzati intézkedések alapján 2020. december 31-ig az összes támogatott kérelem alapján 109,6 Mrd Ft támogatás került megítélésre, melynek 25,7%-a (28,2 Mrd Ft) az ipart érintette. A támogatotti létszám (308 471 fő) 37,0%-a, azaz 114 216 fő ipari vállalkozásnál állt alkalmazásban.

Fejlesztések támogatása: A járvány okozta gazdasági negatív hatások kivédése, a gazdaság élénkítése érdekében a Kormány beruházási támogatási programokat, kedvezményes tőke- és garanciatámogatott hiteleket, infrastruktúra-fejlesztések támogatását és adócsökkentést biztosított.

Háztartások és vállalkozások likviditása: A pénzügyi nehézséggel küzdő háztartások és vállalkozások számára a Kormány **hiteltörlesztési moratóriumot** hirdetett, illetve hitelgarancia programokat, kedvezményes kamatozású, illetve kamatmentes hitelprogramok bevezetéséről döntött.

A hiteltörlesztési moratórium alapján 2020. decemberében moratóriumra jogosult (2020. március 18. előtt folyósított és teljesítő hitelek) hitelek állományának 39%-a moratóriumban lévő vállalati hitelállomány volt. A hét legnagyobb ágazat hitelmoratóriumban lévő vállalati hitelállományának arányát a moratóriumra jogosult hitelek arányában, 2020. júniusában és decemberében a 36. számú ábra szemlélteti. (MNB Hitelezési folyamatok, 2021. március)

36. ábra: A hitelmoratóriumban lévő vállalati hitelállomány a hét legnagyobb ágazatban, 2020. júniusában és decemberében (%)

Forrás: MNB Hitelezési folyamatok 2021. március (2. ábra)

Az ábra alapján látható, hogy a feldolgozóipar esetében a moratóriumban lévő hitelállomány a 2020. június 50%-ról 2020. decemberre 40%-ra csökkent.

Exportvédelem: A Kormány a COVID-19 világjárvány miatt piacaikat veszítő magyar vállalkozások fejlődése, piacaik visszaszerzése és újak megszerzése érdekében 2020-ban **Nemzeti Exportvédelmi Programot** indított.

Adójogszabályok: Az egyes adótörvények módosításával a Kormány, illetve az Országgyűlés is a gazdaság élénkítését, a vállalkozások helyzetének javítását kívánta elérni, mindamelllett, hogy célja volt a gazdaság fehéritésének folytatása is. Ilyen intézkedés volt többek között a szociális hozzájárulási adó, a KIVA és a helyi iparüzési adó mértékének csökkentése is.

Gyógyszeripari fejlesztések: A Kormány 2020. decemberi döntése alapján a Debreceni Egyetem az NNK-val együttműködve a koronavírus ellen nemzeti oltóanyagot fejlesztését végzi el, így hazánk a vírus elleni oltóanyag tekintetében önállóvá válhat. A fejlesztés megvalósításával fejlődhet a gyógyszeripar, bővíthet a foglalkoztatás és a kiáramló bértömeg, melynek hatására a költségvetés adó- és járulékbetételei is növekedhetnek.

A gazdaság újraindítása: A Kormány a Gazdaság-újraindítási Akciótervét a 1037/2021. (II. 5.) Korm. határozatával fogadta el. Határozatában rögzítette a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv készítését, a gazdaság újraindításához szükséges lépéseket, feladatokat és felelősöket. A Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv elkészítéséhez meghatározta a kiemelt programterületeket: demográfia, köznevelés, egyetemek megújítása, felzárkózó települések és régiók, vízgazdálkodás, fenntartható zöld közlekedés, energetika (zöld-átállás), körforgásos gazdaság, digitalizáció és egészségügy.

1052 Budapest, Apáczai Cs. J. u. 10. | 1364 Budapest 4. Pf. 54

TEL: +36 1 484 9100

email: szamvevoszek@asz.hu

web: www.asz.hu | www.aszportal.hu